CAHİLİYE TOPLUMUNDA İNSAN KARAKTERLERİ

... Size Allah'tan bir nur ve apaçık
bir Kitap geldi. Allah, rızasına uyanları
bununla kurtuluş yollarına ulaştırır ve onları
Kendi izniyle karanlıklardan nura çıkarır.
Onları dosdoğru yola yöneltip-iletir.
(Maide Suresi, 15-16)

HARUN YAHYA

الله
رسول
محمد

Kuran'ı, insanları yaratan, onların tek hakimi ve tek sahibi olan Allah indirmiştir. Dolayısıyla insanın bilmediklerini öğrenebilmesi ve içerisinde bulunduğu cahillikten kurtulup bilinçlenebilmesi de ancak Kuran'da bildirilen din ahlakını yaşamasıyla mümkündür. Bu önemli gerçeği göz ardı ederek din ahlakından uzak yaşayan kimseler ise "cahil" bir toplum oluştururlar. Ancak bu cahillik, bu kimselerin Yaratıcımız olan Allah'ı tanımamaları, O'nun kudretini gereği gibi takdir edememeleri, O'nun kendilerinden neler beklediğini, O'nun istediği ahlak ve kişilik yapısının nasıl olması gerektiğini bilmemelerinden kaynaklanan bir cahillik çeşitidir.

Bu köklü cehalet onların yaşam tarzlarından kişilik yapılarına kadar hayatlarının her anında olumsuz etkilerini gösterir.

İşte bu kitabın amacı da, cahiliye toplumunun ürettiği yaşam tarzları ve karakterlerinden belli başlı örnekleri inceleyerek, bu sistemin, kesin olarak "açmazda" olduğunu ortaya koymaktır. Ayrıca cahiliye toplumunu oluşturan insanların, yaşadıkları klasik karakterlerle aradıkları huzur ve mutluluğa hiçbir şekilde ulaşamadıklarını göstermektir. Bunun yanısıra Kuran'da bildirilen mümin karakteri de tanıtılarak cahiliye toplumundaki insan karakterleri ile farkı ortaya konmaktadır.

YAZAR HAKKINDA: Harun Yahya müstear ismini kullanan Adnan Oktar, 1956 yılında Ankara'da doğdu. 1980'li yıllardan bu yana, imani, bilimsel ve siyasi konularda pek çok eser hazırladı. Bunların yanı sıra, yazarın evrimcilerin sahtekarlıklarını, iddialarının geçersizliğini ve Darwinizm'in kanlı ideolojilerle olan karanlık bağlantılarını ortaya koyan çok önemli eserleri bulunmaktadır.

Yazarın tüm çalışmalarındaki ortak hedef, Kuran'ın tebliğini dünyaya ulaştırmak, böylelikle insanları Allah'ın varlığı, birliği ve ahiret gibi temel imani konular üzerinde düşünmeye sevk etmek ve inkarcı sistemlerin çürük temellerini ve sapkın uygulamalarını gözler önüne sermektir. Nitekim yazarın, bugüne kadar 57 ayrı dile çevrilen yaklaşık 250 eseri, dünya çapında geniş bir okuyucu kitlesi tarafından takip edilmektedir.

Harun Yahya Külliyatı, -Allah'ın izniyle- 21. yüzyılda dünya insanlarını Kuran'da tarif edilen huzur ve barışa, doğruluk ve adalete, güzellik ve mutluluğa taşımaya bir vesile olacaktır.

بسم الله الرحمن الرحيم

Bu kitapta kullanılan ayetler, Ali Bulaç'ın hazırladığı
"Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Anlamı" isimli mealden alınmıştır.

1. Baskı: Ekim 1999
2. Baskı: Temmuz 2001
3. Baskı: Ağustos 2005
4. Baskı: Ekim 2005
5. Baskı: Şubat 2006
6. Baskı: Temmuz 2006

ARAŞTIRMA YAYINCILIK

Talatpaşa Mah. Emirgazi Caddesi
İbrahim Elmas İşmerkezi
A Blok Kat 4 Okmeydanı - İstanbul
Tel: (0 212) 222 00 88

Baskı: Entegre Matbaacılık
Sanayi Cad. No: 17 Yenibosna-İstanbul
Tel: (0 212) 451 70 70

CAHİLİYE TOPLUMUNDA İNSAN KARAKTERLERİ

... Size Allah'tan bir nur ve apaçık
bir Kitap geldi. Allah, rızasına uyanları
bununla kurtuluş yollarına ulaştırır ve onları
Kendi izniyle karanlıklardan nura çıkarır.
Onları dosdoğru yola yöneltip-iletir.
(Maide Suresi, 15-16)

HARUN YAHYA

YAZAR ve ESERLERİ HAKKINDA

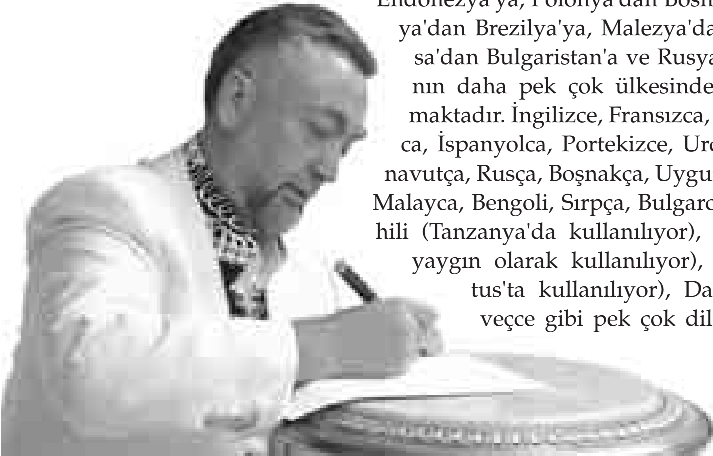
Harun Yahya müstear ismini kullanan yazar Adnan Oktar, 1956 yılında Ankara'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Ankara'da tamamladı. Daha sonra İstanbul Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde ve İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümü'nde öğrenim gördü. 1980'li yıllardan bu yana, imani, bilimsel ve siyasi konularda pek çok eser hazırladı. Bunların yanı sıra, yazarın evrimcilerin sahtekarlıklarını, iddialarının geçersizliğini ve Darwinizm'in kanlı ideolojilerle olan karanlık bağlantılarını ortaya koyan çok önemli eserleri bulunmaktadır.

Harun Yahya'nın eserleri yaklaşık 30.000 resmin yer aldığı toplam 45.000 sayfalık bir külliyattır ve bu külliyat 57 farklı dile çevrilmiştir.

Yazarın müstear ismi, inkarcı düşünceye karşı mücadele eden iki peygamberin hatıralarına hürmeten, isimlerini yad etmek için Harun ve Yahya isimlerinden oluşturulmuştur. Yazar tarafından kitapların kapağında Resulullah'ın mührünün kullanılmış olmasının sembolik anlamı ise, kitapların içeriği ile ilgilidir. Bu mühür, Kuran-ı Kerim'in Allah'ın son kitabı ve son sözü, Peygamberimiz (sav)'in de hatem-ül enbiya olmasını remzetmektedir. Yazar da, yayınladığı tüm çalışmalarında, Kuran'ı ve Resulullah'ın sünnetini kendine rehber edinmiştir. Bu suretle, inkarcı düşünce sistemlerinin tüm temel iddialarını tek tek çürütmeyi ve dine karşı yöneltilen itirazları tam olarak susturacak "son söz"ü söylemeyi hedeflemektedir. Çok büyük bir hikmet ve kemal sahibi olan Resulullah'ın mührü, bu son sözü söyleme niyetinin bir duası olarak kullanılmıştır.

Yazarın tüm çalışmalarındaki ortak hedef, Kuran'ın tebliğini dünyaya ulaştırmak, böylelikle insanları Allah'ın varlığı, birliği ve ahiret gibi temel imani konular üzerinde düşünmeye sevk etmek ve inkarcı sistemlerin çürük temellerini ve sapkın uygulamalarını gözler önüne sermektir.

Nitekim Harun Yahya'nın eserleri Hindistan'dan Amerika'ya, İngiltere'den Endonezya'ya, Polonya'dan Bosna Hersek'e, İspanya'dan Brezilya'ya, Malezya'dan İtalya'ya, Fransa'dan Bulgaristan'a ve Rusya'ya kadar dünyanın daha pek çok ülkesinde beğeniyle okunmaktadır. İngilizce, Fransızca, Almanca, İtalyanca, İspanyolca, Portekizce, Urduca, Arapça, Arnavutça, Rusça, Boşnakça, Uygurca, Endonezyaca, Malayca, Bengoli, Sırpça, Bulgarca, Çince, Kishwahili (Tanzanya'da kullanılıyor), Hausa (Afrika'da yaygın olarak kullanılıyor), Dhivelhi (Mauritus'ta kullanılıyor), Danimarkaca ve İsveçce gibi pek çok dile çevrilen eserler,

yurt dışında geniş bir okuyucu kitlesi tarafından takip edilmektedir.

Dünyanın dört bir yanında olağanüstü takdir toplayan bu eserler pek çok insanın iman etmesine, pek çoğunun da imanında derinleşmesine vesile olmaktadır. Kitapları okuyan, inceleyen her kişi, bu eserlerdeki hikmetli, özlü, kolay anlaşılır ve samimi üslubun, akılcı ve ilmi yaklaşımın farkına varmaktadır. Bu eserler süratli etki etme, kesin netice verme, itiraz edilemezlik, çürütülemezlik özellikleri taşımaktadır. Bu eserleri okuyan ve üzerinde ciddi biçimde düşünen insanların, artık materyalist felsefeyi, ateizmi ve diğer sapkın görüş ve felsefelerin hiçbirini samimi olarak savunabilmeleri mümkün değildir. Bundan sonra savunsalar da ancak duygusal bir inatla savunacaklardır, çünkü fikri dayanakları çürütülmüştür. Çağımızdaki tüm inkarcı akımlar, Harun Yahya Külliyatı karşısında fikren mağlup olmuşlardır.

Kuşkusuz bu özellikler, Kuran'ın hikmet ve anlatım çarpıcılığından kaynaklanmaktadır. Yazarın kendisi bu eserlerden dolayı bir övünme içinde değildir, yalnızca Allah'ın hidayetine vesile olmaya niyet etmiştir. Ayrıca bu eserlerin basımında ve yayınlanmasında herhangi bir maddi kazanç hedeflenmemektedir.

Bu gerçekler göz önünde bulundurulduğunda, insanların görmediklerini görmelerini sağlayan, hidayetlerine vesile olan bu eserlerin okunmasını teşvik etmenin de, çok önemli bir hizmet olduğu ortaya çıkmaktadır.

Bu değerli eserleri tanıtmak yerine, insanların zihinlerini bulandıran, fikri karmaşa meydana getiren, kuşku ve tereddütleri dağıtmada, imanı kurtarmada güçlü ve keskin bir etkisi olmadığı genel tecrübe ile sabit olan kitapları yaymak ise, emek ve zaman kaybına neden olacaktır. İmanı kurtarma amacından ziyade, yazarının edebi gücünü vurgulamaya yönelik eserlerde bu etkinin elde edilemeyeceği açıktır. Bu konuda kuşkusu olanlar varsa, Harun Yahya'nın eserlerinin tek amacının dinsizliği çürütmek ve Kuran ahlakını yaymak olduğunu, bu hizmetteki etki, başarı ve samimiyetin açıkça görüldüğünü okuyucuların genel kanaatinden anlayabilirler.

Bilinmelidir ki, dünya üzerindeki zulüm ve karmaşaların, Müslümanların çektikleri eziyetlerin temel sebebi dinsizliğin fikri hakimiyetidir. Bunlardan kurtulmanın yolu ise, dinsizliğin fikren mağlup edilmesi, iman hakikatlerinin ortaya konması ve Kuran ahlakının, insanların kavrayıp yaşayabilecekleri şekilde anlatılmasıdır. Dünyanın günden güne daha fazla içine çekilmek istendiği zulüm, fesat ve kargaşa ortamı dikkate alındığında bu hizmetin elden geldiğince hızlı ve etkili bir biçimde yapılması gerektiği açıktır. Aksi halde çok geç kalınabilir.

Bu önemli hizmette öncü rolü üstlenmiş olan Harun Yahya Külliyatı, Allah'ın izniyle, 21. yüzyılda dünya insanlarını Kuran'da tarif edilen huzur ve barışa, doğruluk ve adalete, güzellik ve mutluluğa taşımaya bir vesile olacaktır.

OKUYUCUYA

• Bu kitapta ve diğer çalışmalarımızda evrim teorisinin çöküşüne özel bir yer ayrılmasının nedeni, bu teorinin her türlü din aleyhtarı felsefenin temelini oluşturmasıdır. Yaratılışı ve dolayısıyla Allah'ın varlığını inkar eden Darwinizm, 140 yıldır pek çok insanın imanını kaybetmesine ya da kuşkuya düşmesine neden olmuştur. Dolayısıyla bu teorinin bir aldatmaca olduğunu gözler önüne sermek çok önemli bir imani görevdir. Bu önemli hizmetin tüm insanlarımıza ulaştırılabilmesi ise zorunludur. Kimi okuyucularımız belki tek bir kitabımızı okuma imkanı bulabilir. Bu nedenle her kitabımızda bu konuya özet de olsa bir bölüm ayrılması uygun görülmüştür.

• Belirtilmesi gereken bir diğer husus, bu kitapların içeriği ile ilgilidir. Yazarın tüm kitaplarında imani konular Kuran ayetleri doğrultusunda anlatılmakta, insanlar Allah'ın ayetlerini öğrenmeye ve yaşamaya davet edilmektedir. Allah'ın ayetleri ile ilgili tüm konular, okuyanın aklında hiçbir şüphe veya soru işareti bırakmayacak şekilde açıklanmaktadır.

• Bu anlatım sırasında kullanılan samimi, sade ve akıcı üslup ise kitapların yediden yetmişe herkes tarafından rahatça anlaşılmasını sağlamaktadır. Bu etkili ve yalın anlatım sayesinde, kitaplar "bir solukta okunan kitaplar" deyimine tam olarak uymaktadır. Dini reddetme konusunda kesin bir tavır sergileyen insanlar dahi, bu kitaplarda anlatılan gerçeklerden etkilenmekte ve anlatılanların doğruluğunu inkar edememektedirler.

• Bu kitap ve yazarın diğer eserleri, okuyucular tarafından bizzat okunabileceği gibi, karşılıklı bir sohbet ortamı şeklinde de okunabilir. Bu kitaplardan istifade etmek isteyen bir grup okuyucunun kitapları birarada okumaları, konuyla ilgili kendi tefekkür ve tecrübelerini de birbirlerine aktarmaları açısından yararlı olacaktır.

• Bunun yanında, sadece Allah rızası için yazılmış olan bu kitapların tanınmasına ve okunmasına katkıda bulunmak da büyük bir hizmet olacaktır. Çünkü yazarın tüm kitaplarında ispat ve ikna edici yön son derece güçlüdür. Bu sebeple dini anlatmak isteyenler için en etkili yöntem, bu kitapların diğer insanlar tarafından da okunmasının teşvik edilmesidir.

• Kitapların arkasına yazarın diğer eserlerinin tanıtımlarının eklenmesinin ise önemli sebepleri vardır. Bu sayede kitabı eline alan kişi, yukarıda söz ettiğimiz özellikleri taşıyan ve okumaktan hoşlandığını umduğumuz bu kitapla aynı vasıflara sahip daha birçok eser olduğunu görecektir. İmani ve siyasi konularda yararlanabileceği zengin bir kaynak birikiminin bulunduğuna şahit olacaktır.

• Bu eserlerde, diğer bazı eserlerde görülen, yazarın şahsi kanaatlerine, şüpheli kaynaklara dayalı izahlara, mukaddesata karşı gereken adaba ve saygıya dikkat etmeyen üsluplara, burkuntu veren ümitsiz, şüpheci ve ye'se sürükleyen anlatımlara rastlayamazsınız.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

Bu kitapta yaşadığınız toplum içinde karşılaşabileceğiniz çeşitli insan karakterleri tarif edilmiş ve bu karakterlerin Kuran ahlakına uygun olmayan yönleri açıklanmıştır. Ancak, kitabı okurken şu önemli hususun unutulmaması gerekir: Kitap içinde yer alan tarifler, tasvirler ve tanımlamalar elbette o toplum kesimi içinde yer alan herkesi kapsamamaktadır. Her sosyal tabaka, her meslek grubu, her insan topluluğu içinde iyi niyetli, vicdan sahibi, sağduyulu insanlar olacağı gibi, kötü ahlak ve davranışlar gösteren insanlar da olabilir. Bu kitapta da üzerinde durulan husus, Kuran ahlakına uygun yaşamayan insanların kötü davranış ve özellikleridir. Ayrıca şunun da unutulmaması gerekir ki, her insan yaşamı boyunca yaptığı kötülüklerden vazgeçme imkanına sahiptir. Samimi olarak kötülükten vazgeçen, Allah'a gönülden teslim olan ve Kuran ahlakını yaşamaya karar veren bir insan, Allah'ın izniyle, Rabbimiz'i bağışlayıcı ve affedici olarak bulacaktır. Nitekim bu kitabın amaçlarından biri de, söz konusu insanların içinde bulundukları durumun kötülüklerini fark edip, bu tavırlarını terk ederek Kuran ahlakına yönelmelerine vesile olmaktır.

GİRİŞ

İnsana yaratılış amacını bildiren, doğruyu yanlışı gösteren ve hayatın gerçek yönlerini açıklayan, yol göstericimiz Kuran-ı Kerim'dir. Çünkü Kuran'ı insanları yaratan, onların tek hakimi ve tek sahibi olan Allah indirmiştir. Dolayısıyla insanın bilmediklerini öğrenebilmesi ve içerisinde bulunduğu cahillikten kurtulup bilinçlenebilmesi de ancak Kuran'da bildirilen din ahlakını yaşamasıyla mümkündür.

Bu önemli gerçeği göz ardı ederek din ahlakından uzak yaşayan kimseler ise "cahil" bir toplum oluştururlar. Fakat bu cahillik yaygın olarak kullanılan anlamından tamamen farklıdır. Bu kimseler görgü, kültür ya da tahsil bakımından kendilerini geliştirmiş kişiler olabilirler. Ya da bilimin birçok dalında uzmanlaşmış, yüzlerce kitap okumuş, sayısız buluşta bulunmuş ve hatta bu birikimleriyle yaşadıkları döneme isimlerini yazdırmış kimseler de olabilirler. Ancak bu insanların ne konumları, ne birikimleri, ne ürettikleri formüller, ne de okudukları kitaplar içerisinde bulundukları cehaleti gidermeye yeter. Çünkü söz konusu olan cahillik, bu kimselerin Yaratıcımız olan Allah'ı tanımamaları, O'nun kudretini gereği gibi takdir edememeleri, O'nun kendilerinden neler beklediğini, Allah'ın hoşnut olacağı umulan ahlak ve kişilik yapısının nasıl olması gerektiğini bilmemelerinden kaynaklanan bir cahilliktir. Bu köklü cehalet onların yaşam tarzlarından kişilik yapılarına kadar hayatlarının her

anında olumsuz etkilerini gösterir.

Bu cahillikten kurtulmanın tek ve kesin çözümü ise, Allah'ın insanlara dünya ve ahiret hayatına ait tüm sırları ve gerçekleri bildirdiği ve bilmediklerini öğrettiği Kuran'a yönelmeleridir. Aksinde ise, tek bir kaynak, tek bir doğru ve tek bir din kavramı olmayacağı için, ortaya binlerce ayrı inanç ve karakter çıkar. Bu farklı karakterleri taşıyan insanların her birinin yaşama amaçları, idealleri, ahlak anlayışları, doğruları, yanlışları ve yaşam tarzları da birbirinden ayrıdır. Bu yapılar birbirlerine kıyasla o kadar büyük zıtlıklar içerir ki, bu kimselerin birarada uyumlu bir şekilde yaşayabilmeleri çoğu zaman mümkün olmaz. Herkes kendi inancının ve kendi yaşam tarzının doğruluğunu savunur ve başkalarınınkini eleştirir. Birbirlerini beğenmedikleri ve pek çok noktada çeliştikleri için de zor bir hayat yaşarlar.

Bu insanlar için tek çözüm ise başta da belirtildiği gibi, din ahlakının sunduğu güzel hayatı yaşamaktır. Çünkü insanı yaratan Allah, yine onun en ideal hayatı yaşayabileceği ve herşeyden en çok zevki alabileceği sistemi Kuran'da bildirmiştir.

İşte bu kitabın amacı da cahiliye toplumunun ürettiği yaşam tarzlarından ve karakterlerden belli başlı örnekleri inceleyerek, bu sistemin tüm şekillerinin kesin olarak "açmazda" olduğunu ortaya koymaktır. Ayrıca cahiliye toplumunu oluşturan insanların yaşadıkları klasik karakterlerle aradıkları huzur ve mutluluğa hiçbir şekilde ulaşamadıklarını göstermektir.

Bunun yanı sıra kitapta, Kuran'da bildirilen mümin karakterinin, cahiliye toplumunun ortaya çıkarttığı binlerce karakterin hepsinin üstünde olduğu tarif edilecek ve yine müminin yaşadığı hayatın, cahiliye sistemlerindekinin tam aksine ne denli mükemmel olduğu ortaya koyulacaktır.

CAHİLİYE TOPLUMUNUN GENEL YAPISI

CAHİLİYE TOPLUMUNU KİMLER OLUŞTURUR?

Cahiliye kavramı, "cahil" kelimesinden türeyen ve Kuran'da kullanılan anlamıyla Allah'ı gereği gibi tanımayan, O'nun sonsuz gücünü ve sıfatlarını gereği gibi takdir edemeyen, İslam dininde var olan doğrulardan, insanlara sunduğu üstün ahlak ve karakter yapısından, manevi değerlerden habersiz olan toplumları tanımlar. Din ahlakının gerçek anlamda yaşanmadığı her topluluk "cahiliye toplumu" olarak nitelendirilebilir. Bu tarz topluluklar ilk bakışta birbirlerinden tamamen farklı ve zıt yapılar sergileyebilirler. Bu gibi kişilerin giyim tarzları, alışkanlıkları, zevkleri, ve konuşma üslupları kendilerine has olabilir. Ancak temel felsefeleri ve inançları ortaktır. Bu toplulukların her biri, Allah'ın dinini görmezlikten gelen ve kendilerini yaratanın Allah olduğunu anladıkları halde, O'nun belirlediği şekilde yaşamayan insanlardan oluşur. Bu insanlar Allah'ın dinini unutup yerine kendi batıl dinlerini oluşturmuşlardır. Bu batıl dinler temellerini Allah sevgisi yerine dünya sevgisi üzerine kurmuşlardır. Allah'ın rızasını kazanmak yerine insanların beğenilerini ve takdirlerini kazanmaya çabalarlar. Allah'a şükretmek ve yalnızca O'ndan yardım dilemek yerine, insanlara minnet duyup onlara bağımlı tavırlar geliştirir-

ler. Yine tüm gücün tek sahibinin Allah olduğunu unutarak, yalnızca O'ndan korkmak yerine insanlardan ve onların koydukları kurallardan korkar olmuşlardır.

Ancak cahiliye toplumu denince akla sadece Kuran ahlakından tamamen habersiz insanlar gelmemelidir. Bu insanların bir kısmı hak dini çok yakından tanıdıkları halde yine de içerisine düştükleri bu cehaletten çıkamazlar. Bu kimseler Allah'ın emrettiği bazı ibadetleri uyguladıkları halde, Kuran ahlakını ve mümin karakterini yaşamaya yanaşmazlar. Bunun nedenleri ise bu kimselerin temelde kalplerini Allah'a bağlamamış olmaları ve bilinçaltlarında ahiretten kuşku içinde olmalarıdır. Dünyaya duydukları sevgi, Kuran dışı karakterler geliştirmelerine ve din ahlakını tanıdıkları halde cahiliye toplumunun cehaletinden kurtulamamalarına sebep olur.

Dünyanın dört bir yanında birbirinden tamamen bağımsız ve birbirlerine tamamen zıt bakış açıları içerisinde yaşayan bu topluluklarda, ortak bir yaşam ve bir inanç şekli gözlenmektedir. Bu nedenle cahiliye toplumunda yaşanan insan karakterlerine değinmeden önce, bu farklı karakterlerin altında yatan ortak felsefeyi ve ortak inançları incelemekte fayda vardır.

CAHİLİYE TOPLUMUNUN YAŞAMA AMACI VE İDEALLERİ

Cahiliye toplumunun geneline yön veren ortak bir amaç vardır; dünya hayatından, sınır tanımadan maksimum oranda fayda elde edebilmek... Dünyanın her neresine gidilirse gidilsin, bu ortak amaçtan sapılmadığı, zengin fakir, köylü şehirli, büyük küçük demeden cahiliye toplumunun her üyesinin bu ideal

doğrultusunda hareket ettiği görülür. Çünkü cahiliyenin çarpık inancına göre hayat ölümle sınırlıdır. Oldukça kısa olan ve hızla gelip geçen bu hayatı dünya standartlarına göre en iyi şekilde değerlendirmek ise bu insanların inançlarına en uygun olan davranış şeklidir.

Oysa bu tamamen batıl bir inançtır. Çünkü dünya hayatı bir imtihan ortamı olarak yaratılmıştır. Allah dünya hayatını insanlara özellikle çekici gelecek şekilde yaratmış ve pek çok nimetle süslemiştir. İnsanların kimisi bu güzelliklerin Allah'tan olduğunu bilecek ve bu geçici nimetleri O'na şükrederek kullanacak, asıl amacı ise dünya hayatında Allah'ın hoşnutluğunu kazanacağı işler yaparak ahireti kazanmak olacaktır. Kimi insanlar da dünya hayatının bu sahte süslerine aldanacak ve tüm bunların Allah'tan olduğunu unutarak ahiret hayatını göz ardı edecektir.

İşte cahiliye toplumu, bu ikinci alternatifi seçip tüm ideallerini sadece dünya hayatı üzerine kuran kimselerden oluşur. Söz konusu kişilerin ileriye yönelik planlarının hiçbirine ahiret hayatı dahil değildir. Allah onların bu tercihlerinin sebebini ise bir ayette şöyle açıklamıştır:

> **Bu, onların dünya hayatını ahirete göre daha sevimli bulmalarından ve şüphesiz Allah'ın da inkar eden bir topluluğu hidayete erdirmemesi nedeniyledir. (Nahl Suresi, 107)**

Ayetlerde de bildirildiği gibi, dünya hayatı bu insanları aldatır ve daha sevimli görünür. Allah'ın insanlara bir nimet ve bir deneme olarak yarattığı tüm imkanlar cahiliye insanlarını kandırır. Ve onlar da Allah'a karşı yükümlü oldukları sorumlulukları unutarak bu hayata dalıp giderler.

Cahiliye insanlarını bu şekilde tutkuyla oyalayarak gaflete sü-

rükleyen konular ise belli başlıdır. İyi bir hayat yaşayabilmek, zengin olabilmek, itibar ve mevki edinip toplumda saygın bir yere gelmek, iyi bir evlilik yapıp övünebilecek çocuklara sahip olmak... İşte cahiliye insanının sonsuz ahiret hayatına tercih ettiği konular bunlara benzerdir.

Elbette tüm bunlar her insanın dünyada sahip olmak isteyeceği meşru nimetlerdir. Ancak cahiliye insanının burada içerisine düştüğü büyük bir yanılgı vardır. Bu gibi kişiler, tüm bunların gerçek sahibinin sadece Allah olduğunu, bu nimetleri Kendisi'ne şükrederek kullanmaları için verdiğini ve asıl hedeflenmesi gereken hayatın ahiret olduğunu unuturlar.

Cahiliye insanlarının bu gerçeklerden uzak yaşamaları ise, onlara basit ve sıradan bir dünya oluşturur. Dünya üzerindeki birçok insan bu belli başlı birkaç idealin peşindedir. Herkesten daha üstün olabilmek, daha fazla para kazanabilmek ve dünyadan daha fazla yararlanabilmek için çoğu zaman pek çok ahlaki ve insani özelliklerinden rahatlıkla taviz verebilirler. Bu da onlara sandıkları gibi iyi bir hayat değil, aksine zor bir hayat getirir. Ellerinde dünya hayatında değer gören ne kadar çok nimet olursa olsun, geliştirdikleri bu kötü karakter nedeniyle bu nimetlerden umdukları zevki alamaz ve bunları kendi lehlerinde kullanamazlar. İçerisine düştükleri çıkar savaşı bunu engeller. Nimetlerin sadece kendilerine ait olmasını isterler ve bu konuda delice bir hırsa kapılırlar. Bu da onlara ellerindekiyle yetinemeyen tatminsiz bir karakter getirir.

Bu hırs ve yarış içerisinde dünya hayatının nimetlerinden daha da fazla istifade edebilmek için koşuştururlarken, yavaş yavaş hastalıklarla ve yaşlılık alametleriyle karşılaşmaya başlar ve bir süre sonra ölüm gerçeği ile yüzleşirler. Bu aşamadan son-

ra ise dünyadakinin aksine, para, mevki ve itibar gibi kavramların hiçbir işe yaramayacağı ve sadece Allah'ın rızasını kazanmak için harcanan çabaların karşılık göreceği ahiret hayatı ile karşılaşırlar. Ayetlerde bu gerçek ile karşılaştıklarında, hayatları boyunca Allah'a yönelmeyi göz ardı edenlerin ebedi pişmanlıklarından şöyle bahsedilir:

O inkar edenler Müslüman olmayı nice kereler dileyecekler. Onları bırak; yesinler, yararlansınlar ve onları (boş) emel oyalayadursun. İlerde bileceklerdir. (Hicr Suresi, 2-3)

CAHİLİYE TOPLUMUNUN ALLAH İNANCI

Cahiliye toplumunu oluşturan insanların tümünün inancı bir değildir. Aralarında din ahlakından tamamen kopuk insanlar olduğu gibi, din ile iç içe yaşayan ve dinin pek çok hükmünden haberdar olan insanlar da vardır. Hatta bunların büyük bir çoğunluğu da kendilerine sorulduğu zaman Allah'a inandıklarını söylerler:

De ki: "Eğer biliyorsanız (söyleyin:) Yeryüzü ve onun içinde olanlar kimindir?" "Allah'ındır" diyecekler. De ki: "Yine de öğüt alıp-düşünmeyecek misiniz?" De ki: "Yedi göğün Rabbi ve büyük Arş'ın Rabbi kimdir?" "Allah'ındır" diyecekler. De ki: "Yine de sakınmayacak mısınız?" De ki: "Eğer biliyorsanız (söyleyin:) herşeyin melekutu (mülk ve yönetimi) kimin elindedir? Ki O, koruyup kolluyorken Kendisi korunmuyor." "Allah'ındır" diyecekler. De ki: "Öyleyse nasıl oluyor da böyle büyüleniyorsunuz?" Hayır, Biz onlara hakkı getirdik, ancak onlar gerçekten yalancıdırlar. (Müminun Suresi, 84-90)

Ancak bu kimseler dilleriyle tasdik ettikleri bu gerçeği kalpleriyle reddederler. Bu nedenle de Allah'a gerçek anlamda iman edip O'nun beğendiği gibi bir hayat sürmezler. Allah'ın rızasını kazanacak işler yapmak yerine kendi isteklerini tatmin etmek için yaşarlar. Ağızlarıyla iman ettiklerini söylemeleri ise vicdanlarının açıkça bu gerçeği görmesi nedeniyledir. Dünya üzerinde baktıkları her yerde, yaptıkları her araştırmada, buldukları her yeni detayda kendilerine ait olmayan üstün bir akılla karşılaşırlar. Dünyadaki hiçbir şeyin tesadüf eseri ortaya çıkmış olamayacağını, en ince detayına kadar her varlığı üstün bir yaratıcı olan Allah'ın yaratmış olduğunu anlarlar. Tüm olayların sadece Allah'ın kudreti ve hakimiyeti altında yürütüldüğünü açıkça görürler. Bu nedenle de vicdanen Allah'ın varlığını tasdik ederler. Ama buna rağmen din ahlakını yaşamaya yanaşmamalarının nedeni ise Kuran'da şöyle açıklanmıştır:

> **Vicdanları kabul ettiği halde, zulüm ve büyüklenme dolayısıyla bunları inkar ettiler. Artık sen, bozguncuların nasıl bir sona uğratıldıklarına bir bak. (Neml Suresi, 14)**

Cahiliye toplumundaki insanların bir kısmı da Allah'ı açıkça inkar etmeye kalkışır. Onlar da içinde yaşadıkları evrendeki kusursuz düzenin rastlantılar sonucu ortaya çıkamayacağını bilir. Fakat bu kimseler vicdanlarını tamamen kapatmışlardır. Bu konuda kendileri için geliştirdikleri çözüm ise Allah'ın varlığının delillerini görmezlikten gelmeye ve düşünmemeye çalışmaktır. Onları her zaman doğruya yöneltmeye çalışan vicdanlarını susturabilmek için de birtakım mazeretler öne sürerler. Fakat bu mazeretlerinin hiçbiri sağlam bir temele oturtulmamıştır. Bunlar sadece inkarlarına bir kılıf bulmaya yöneliktir.

CAHİLİYE TOPLUMUNUN ÖLÜM VE AHİRET İNANCI

Cahiliye toplumunun büyük bir çoğunluğu ahiretin varlığından haberdar olduğu halde, düşünmeyerek bu gerçekten kaçmaya çalışır. Bu kimseler dünya hayatının geçiciliğini de görmezden gelirler. Çünkü cahiliye inancının temeli dünyadaki yaşantı üzerine kuruludur. Kişilerin tüm idealleri, istekleri sadece dünyaya yöneliktir ve buna bağlı olarak tatmin buldukları şey de yine dünyaya yönelik menfaatlerdir. Dünyaya olan bu bağlılıkları nedeniyle, buradaki yaşamı sanki hiç son bulmayacakmış gibi değerlendirirler. Ayette **"... Öyle ki, ömür onlara (hiç bitmeyecekmiş gibi) uzun geldi..."** (Enbiya Suresi, 44) ifadesiyle belirtildiği gibi, ölümün varlığına inanmak istemez ve dolayısıyla da ahireti hiç akıllarına getirmezler. Çünkü ahireti düşünmek, dünyaya büyük bir hırsla bağlanmalarına izin vermeyecektir.

Oysa, **"Bu dünya hayatı, yalnızca bir oyun ve '(eğlence türünden) tutkulu bir oyalanmadır'. Gerçekten ahiret yurdu ise, asıl hayat odur. Bir bilselerdi"** (Ankebut Suresi, 64) ayeti ile Allah, dünya hayatının "tutkulu bir oyalanmadan" ibaret olduğunu ve asıl hayatın ahiret olduğunu bildirmektedir. Nitekim dünya hayatının bir oyalanma olduğunu cahiliye toplumu insanları da bilirler.

Ancak buna rağmen akılcı bir kıyas yaparak samimi düşünmeye de yanaşmazlar. Ahirete iman etmekle kayıp içerisine girmeyeceklerini aksine kazançlı çıkacaklarını anlamak istemezler. Çünkü ahirete iman ettiklerinde, dünyadaki nimetlerden mahrum kalmayacaklardır. Aksine tüm bunlardan en güzel şekilde istifade edebilecekleri gibi, Allah'ın hoşnutluğunu ve

sonsuz cenneti kazanmayı da umabileceklerdir. Ve cennette, bıkma, usanma ya da monotonluk gibi kavramların yaratılmadığı, sonsuz güzellikteki, sonsuz çeşitlilikteki nimetler içerisinde ve en önemlisi sonsuz bir hayat yaşayacaklardır. Yani ahireti isteyen kimseler hem dünyayı hem de ahireti kazanmış olacaklardır. Ama sadece dünyaya razı olanlar, ahireti kesin olarak kaybedeceklerdir:

... O, dünyayı kaybetmiştir, ahireti de. İşte bu, apaçık bir kayıptır. (Hac Suresi, 11)

Böyle bir kıyas yapıldığında ise hangisinin kayıp hangisinin kazanç olduğu son derece açık olarak görülecektir. Ama cahiliye toplumu insanlarını ikna etmek mümkün değildir. Çünkü onların yüzeysel bakış açılarına göre dünya halihazırda ellerinin altındadır, ahirete ise kesin bir inanışla inanmadıkları için tereddüt ederler. Allah Kuran'da cahiliyenin bu tereddütüne şöyle cevap verildiğini bildirmektedir:

Size verilen herhangi bir şey, dünya hayatının metaı (kısa süreli faydalanması)dır. Allah Katında olan ise, daha hayırlı ve daha süreklidir... (Şura Suresi, 36)

... Onlar ise dünya hayatına sevindiler. Oysaki dünya hayatı, ahirette (ki sınırsız mutluluk yanında geçici) bir meta'dan başkası değildir. (Rad Suresi, 26)

Ancak cahiliye insanları sırf dünyaya olan bağlılıklarından vazgeçmemek için ayetlerde açıklanan bu gerçeği düşünmek istemezler. Aksine kendilerini kandırabilmek ve vicdanlarını rahatlatabilmek için çarpık mantıklar öne sürerler. Tarih boyunca her peygamber gönderildiği topluluğa ahiret hayatının, cennetin ve cehennemin varlığını bildirerek henüz vakitleri varken onları uyarmıştır. Ancak bu insanların çoğu, elçilerin uyarılarına kulak vermemiş ve ayetlerde bildirildiği üzere,

"çürümüş-bozulmuşken, bu kemikleri kim diriltecekmiş?" (Yasin Suresi, 79), **"...biz yer (toprağın için) de yok olup gittikten sonra, gerçekten biz mi yeniden yaratılmış olacağız?..."** (Secde Suresi, 10) ya da **"... öldüğümüz, bir toprak ve bir kemik olduğumuz zaman, gerçekten biz mi diriltilecek mişiz? Andolsun, bu tehdit bize ve bizden önceki atalarımıza yapılmıştı; bu, geçmişlerin uydurma masallarından başka bir şey değildir."** (Müminun Suresi, 82-83) şeklinde tepkiler vererek ahiretin varlığını reddetmişlerdir. Allah onların bu inkarlarına şöyle cevap vermiştir:

> **De ki: "Onları, ilk defa yaratıp-inşa eden diriltecek. O, her yaratmayı bilir." (Yasin Suresi, 79)**
> **Gökleri ve yeri yaratan, onların bir benzerini yaratmaya kadir değil mi? Elbette (öyledir); O, yaratandır, bilendir. Bir şeyi dilediği zaman, O'nun emri yalnızca: "Ol" demesidir; o da hemen oluverir. (Yasin Suresi, 81-82)**

Görüldüğü gibi, cahiliye insanları inansalar da inanmasalar da cennet ve cehennemin varlığı inkar edilemez bir gerçektir. İnanmamakla kendi kendilerini ciddi anlamda aldatırlar. Bu açık gerçekle karşılaştıklarında ise, artık herşeyin farkındadırlar:

> **İnkar edenler ateşe sunulacakları gün, (onlara şöyle denir:) "Bu gerçek değil miymiş?" Onlar: "Rabbimize andolsun, evet (öyledir)" derler. (Allah da:) "Öyleyse inkar ettiklerinizden dolayı azabı tadın" dedi. (Ahkaf Suresi, 34)**

CAHİLİYE TOPLUMUNDA İNSAN KARAKTERLERİ

Cahiliye toplumu bireylerinin Kuran ahlakından uzak bir hayat sürmeleri, onları hayatlarının her safhasında büyük yanılgılara ve zorluklara sürükler. Bu yanılgılardan en şiddetlisini ise kuşku yok ki kendi üzerlerinde yaşarlar. Çarpık mantık örgüleri ve Kuran'a uymayan değerlendirmeleri nedeniyle bu toplumda gelişen karakterlerin hiçbiri huzura ve mutluluğa ulaşamaz.

Cahiliye insanlarının daha çocukluk yıllarından itibaren kendilerine model olarak seçtikleri birileri mutlaka vardır. Büyüdüklerinde hep onlar gibi olmayı hedefler, onların tavırlarını ve yaşam tarzlarını taklit etmeyi akıllarına koyarlar. Bu, kimi zaman anneleri babaları, büyük ablaları ya da ağabeyleri, kimi zaman da yakın çevrelerinden tanıdıkları bir ahbapları, komşuları ya da televizyon kanalından görüp beğendikleri biri olabilir. Özenilen bu kimlik, kişinin yaşadığı ortama, hayat şartlarına, semte ve kültür düzeyine göre farklılıklar gösterir. Kimi en mükemmel yaşam biçiminin asi ve sorumsuz bir yapı ile elde edileceğine inanırken, kimisi de yine çevresinden aldığı telkinlerle en geçerli kişilik yapısının ancak kibirli ve soğuk bir yapı gösterilerek elde edilebileceğine inanır.

Ama özendikleri bu modele ulaştıklarında olayın hiç de dıştan göründüğü gibi olmadığını anlarlar. Bundan sonra da tüm yaşamlarını gerçek anlamda ruhlarını tatmin eden bir hayatı

aramakla geçirirler. Ama bu arayışın sonu gelmez. Yaşları ilerleyip, hayat şartları ve çevreleri değiştikçe, özendikleri kimlikler de değişir. Moda olan her stilden, ortaya atılan her yeni akımdan etkilenir ve aradıkları huzuru bir ihtimal bu karakterlerde bulabileceklerini umarak bunları da bir bir denerler. Cahiliye insanlarının yaşadığı bu kimlik arayışı ölümlerine dek sürer. Ama bir türlü rahat ettikleri ve yaratılışlarına uygun olan karakteri ve yaşam tarzını bulamazlar. Çünkü denedikleri her sistem, yine ancak cahiliye inancının bir ürünüdür.

Kimileri de belli bir yaştan sonra, belirli bir karakteri muhafaza ederler. Ama bu, onların aradıkları modeli bulup mutlu bir hayat yaşamalarından kaynaklanmaz. Aksine sorunun cahiliye sistemi içerisinde çözümsüz olduğunu anlayıp, durumlarını kabul etmelerinden kaynaklanır.

İşte ilerleyen sayfalarda cahiliye toplumlarında hakim olan bu karakterler genel anlamda sınıflandırılarak tanıtılmaya çalışılacak ve bu kimselerin nasıl zor bir hayat yaşadıkları ortaya konulacaktır. Bu önemli gerçek vurgulanırken, bir yandan da açmazda olan cahiliye karakterleri ile mümin karakteri arasındaki büyük fark görülecektir. Böylece cahiliye sistemini yaşayan insanların her ne yolu denerlerse denesinler büyük bir **"kayıp"** içerisinde oldukları ve bu kayıptan kurtulmalarının tek çözümünün mümin ahlakını yaşamak olduğu bir kez daha hatırlatılacaktır.

Ancak bundan önce önemli bir noktayı hatırlatmakta fayda vardır: Burada ortaya konulan insan karakterleri cahiliye toplumlarının genel ortalamasını temsil etmektedir. Elbette ki toplumda çeşitli sebeplerden dolayı bu genellemelere uygunluk göstermeyen istisna kişiler de vardır. Böyle kişiler belirli şartlar altında olup da, o şartların gerektirdiği karakter yapısı-

nın hiçbir özelliğini taşımayabilirler. Bu nedenle cahiliye insanlarının tümünün bu anlatılan karakterleri benimsediğini söyleyemeyiz. Burada asıl dikkat çekilmek istenen de bireyler değil, toplumun geneline hakim olan ve cahiliye sisteminin çarpıklığını ifade eden karakter yapılarıdır.

CAHİLİYE TOPLUMUNDA KADIN KARAKTERLERİ

Cahiliye toplumunda adı konulmayan ama sessizce tüm insanları yönlendiren bir güç vardır. Bu gibi toplumlarda yaşayan insanların birçoğu doğduğu andan itibaren kendisini bu yönlendiriciye teslim eder ve tüm hayatını onun belirlediği şartlar doğrultusunda düzenler. Bu güç cahiliye insanına öylesine hakimdir ki, çoğu zaman insanlar kendi istekleri ve beklentilerine ters düştüğü halde, yine de onun kurallarının dışına çıkmaz ve her ne olursa olsun, ona karşı sadakat gösterirler.

Peki cahiliye insanlarını bu denli sıkı bağlarla kendisine bağlayan ve kayıtsız şartsız yönlendirebilen bu güç nedir?

Bu, başta da belirtildiği gibi, adı konulmamış, ama cahiliye insanlarının kendi aralarında **"gelenek"** şeklinde ifade ettikleri kurallar bütünüdür. Bu kuralları kimin belirlediği, bunların doğru ya da geçerli olup olmadığı ise meçhuldür. Kimse kolay kolay bu kuralları sorgulamaya ya da değiştirmeye cesaret edemez. Böyle bir işe kalkışana da iyi bir gözle bakılmaz ve çoğu zaman da kuralları çiğnediği, düzeni bozduğu düşünülen kişilere karşı tavır alınır.

Şiddetle benimsedikleri ve sımsıkı bir bağ ile bağlandıkları bu kuralların yanlış olabileceği kendilerine anlatılmak istendiğinde ise tüm bunların kendilerine önceki nesillerden miras kaldığı,

dolayısıyla da vazgeçilmez olduğu cevabını verirler. Neyi neden yaptıklarının sorgulamasını yapmak onlara göre gereksiz bir girişimdir, çünkü onlar öncekilerden öyle görmüşlerdir. Cahiliye toplumunun bu çarpık bakış açısını ifade eden ayetlerden biri şöyledir:

Ne zaman onlara: "Allah'ın indirdiklerine uyun" denilse, onlar: "Hayır, biz, atalarımızı üzerinde bulduğumuz şeye (geleneğe) uyarız" derler. (Peki) Ya atalarının aklı bir şeye ermez ve doğru yolu da bulamamış idiyseler? (Bakara Suresi, 170)

Cahiliye toplumunda her insanın yaşaması gereken karakter ve yaşam tarzı bu kalıpçı gelenekler doğrultusunda önceden belirlenmiştir. Sözgelimi çocuk, daha olgun bir karaktere sahip olsa da, çocuk gibi davranmalıdır. Kendisinden beklenen tavırlar, konuşmalar, günlük yaşayış şekli bellidir. Bunların aksine bir davranış ise yadırganır.

"Kadın karakteri" de aynı şekilde kadınlar için toplum tarafından seçilip beğenilen özelliklerden oluşur. Cahiliye toplumu kadınları bu kimliği kabul etmiş ve bu ana karakter içerisinde alt karakterler geliştirmenin ötesine gidememişlerdir. Oysaki cahiliyenin belirlediği kadın karakteri baştan sona çarpıklıklarla doludur.

Bu çarpıklıklardan en önemlisi kuşku yok ki, kadının beden olarak erkekten güçsüz olması nedeniyle, karakter olarak da zayıf olması gerektiği şeklindeki inançlarıdır. Kız çocuklarını, daha çok küçük yaşlardan itibaren bu telkinle yetiştirirler. Cahiliye toplumunun kendilerine uygun gördüğü karakteri sorgusuz sualsiz kabul eden kadınlar da bu telkinin etkisiyle zayıf bir kişiliğe bürünürler. Kendilerini, asla bir erkek gibi güçlü ve dayanıklı olamayacaklarına inandırmışlardır. Hiçbir zaman için sı-

ğınılan, koruyan, kollayan konumunda olmayı düşünmemişler, çocukluklarından itibaren her zaman kollanan, korunan ve bakılan bir kişilik göstermişlerdir. Bu zayıf karakterin getirdiği duygusallık, ağlama, küsme gibi Kuran ahlakından uzak tavırları uygulamayı makul karşılamışlardır. Bu karakter cahiliye toplumunda son derece doğal karşılanan bir yapı haline gelmiştir. Bazı kadınlar kendilerine uygun görülen bu modeli, bu kişiliğin kötü yönlerini ve kendi yaşamlarına getirdiği kayıpları hiç hesaba katmadan ve dolayısıyla kendilerini geliştirme gereği duymadan benimsemişlerdir.

Cahiliye toplumunun bu karmaşık sisteminin yanında Kuran'da tarif edilen yol ise en sade, en kolay ve en mükemmel olanıdır. Mümin olan bir kimse için kadın ya da erkek karakteri gibi bir ayrım söz konusu değildir. Bu nedenle kadın, kadın kimliğinden önce Müslüman kimliğini taşır. Karakterini cinsiyetine göre değil, Kuran'da Allah'ın bildirdiği ahlaka göre belirler. Kuran'da tek bir mümin karakteri tarif edilir. Kadın ya da erkek her insan Allah'ın emrettiği bu ahlak ve kişiliği yaşamakla yükümlüdür. Bu bilinç ile yaşayan mümin bir kadın da güçlü, dengeli ve üstün bir karaktere sahip olur.

Mümin kadının bu karakteri ile, cahiliye geleneklerinin etkisinde gelişen "kadın karakterleri" kıyaslandığında, Kuran'da tarif edilen ahlakla şekillenen bu üstün kişiliğin farkı açıkça ortaya çıkar.

Cahiliyede Ev Kadını Karakteri

Cahiliye toplumunun atalarından miras aldığı ve titizlikle uyguladığı karakterlerin başında **"ev kadını karakteri"** gelir. Bu karakter toplumun neredeyse hemen hepsi tarafından çok iyi

bilinmekte ve hangi kültüre dahil olursa olsun dünyanın dört bir yanındaki kadınların büyük çoğunluğu tarafından uygulanmaktadır.

Bu karakter, her kız çocuğunun, çocukluk yıllarından itibaren özendiği ve bir gün mutlaka yaşamak istediği bir modeldir. Bu konuda onlara örnek teşkil eden en yakın insan da anneleridir. Annelerini ve çevrelerindeki diğer kadınları gözlemlemeleri sonucunda, yetişkin bir kadının nasıl bir kişilik sergileyeceği, hayatını hangi idealler üzerine kuracağı ya da günlerini nasıl geçireceği konusunda çocukların akıllarında yavaş yavaş bir model şekillenmeye başlar. İyi bir evlilik yapabilmek, güzel bir ev sahibi olup, sağlıklı çocuklar dünyaya getirmek, bir yandan akraba ve arkadaş ziyaretleri, kadın kadına yapılan çay toplantıları bir yandan çocukların yetiştirilmesi, alışveriş, ev temizliği, ve benzeri işler bu modelin temel karakter yapısını oluşturur.

Dünyaya dair henüz pek birşey bilmeyen çocuklar tüm bu uğraşıların bir kadın için olabilecek en ideal hayatı oluşturduğunu sanırlar. Ve herhangi bir sorgulamaya tabi tutmadan ileride mutlaka bu hayatı yaşama konusunda kararlarını verirler. Nitekim bu kararlarını uygularlar da.

Bir insanın eviyle ilgilenmesi elbette ki kötü ya da kınanacak bir davranış değildir. Ancak insanın tüm dünyasının sadece dört duvarla sınırlı olması ve ideallerinin, zevklerinin, alışkanlıklarının, sorunlarının ve ufkunun da yine aynı dört duvar arasına sıkışmış olması, ve yaşamının Kuran'da bildirilen gerçek amacını unutması yanlıştır. Nitekim bu kimseler yaşadıkları mekan ile birlikte düşüncelerini de sınırlar ve küçük bir dünyada yaşamaya başlarlar. Küçük hedefleri, küçük amaçları, küçük beklentileri, küçük hesapları olur. Kuran'da tarif edilen, Allah'a karşı kulluk görevini en iyi biçimde yerine getiren,

Allah'ın hoşnutluğunu kazandıracağı umulan tavır ve davranışların en çoğunu yapmayı hedefleyen, sürekli Allah'a yönelip dönen, devamlı ahiret yurdunu anan müminlerden tamamen uzak bir karaktere sahip olurlar.

Cahiliye toplumundaki ev kadını modelinde, en önemli konular; kendileri, aileleri, çocukları ve geleceğe yönelik planlarıdır. Orta halli bir ailede bu planlar kira ödemekten kurtulup ev sahibi olmak, elektrik, su faturasını ya da çocuklarının okul masraflarını karşılayabilmek, hatta belki bir gün bir araba sahibi olmak ya da evin eşyalarını yenilemek olabilir. Ancak daha iyi şartlarda yaşayan bir ev kadınının idealleri de en az bunlar kadar sınırlıdır. Bu kimselerin planları da yine aynı şekilde evleri, aileleri ya da çocukları üzerine kurulmuştur. Arkadaşları arasında evinin güzelliğiyle, çocuklarının hangi kolejlerde okuduklarıyla ya da eşlerinin kendilerine aldığı arabayla sükse yapabilmek, bu kimselerin hayatlarına anlam katan en önemli konulardır. Tekrar belirtmek gerekir ki, burada sayılanların tümü elbette ki gerekli işlerdir, ancak cahiliye kadınlarının hatası, sıralanan bu birkaç küçük zevk dışında yüksek bir ideal edinmemiş olmalarıdır. Yoksa yaşadıkları bu hayatı yüksek bir ruh ve büyük idealler üzerine kurmuş olsalar, hatta aynı şartlarda dahi bulunsalar bu karakterde sıkışıp kalmazlar. Bunun en güzel örneklerini mümin kadınlarda görmek mümkündür.

Allah'a iman eden bir insanın kadın olsun, erkek olsun ufku geniş, idealleri büyüktür. Mümin karakterini taşıyan bir kadın sadece evinin, ailesinin ya da akrabalarının değil, tüm dünyanın sorumluluğunu üstlenmiştir. Gerektiğinde o da dört duvar arasında oturabilir, ev işi yapıp arkadaş toplantıları düzenleyebilir, ama düşüncelerini, hedeflerini ya da yükümlülüklerini asla bu mekan ile sınırlamaz. Küçük hedeflerin pe-

şinden koşan küçük bir insan olmayı kesinlikle kendisine yakıştırmaz ve kabullenmez. Oturduğu yerden tüm dünyanın sorunlarına çözümler arar, fikirler geliştirir, kilitlenen noktaların açılmasını sağlar ve en önemlisi de tüm bunlardan kalıcı sonuçlar elde eder.

Toplumun kendisi için belirlediği modelde takılıp kalan ve bundan öteye gitmeyi hedeflemeyen cahiliyedeki ev kadını hayatını kendisi için çizilen sınırlar içerisinde geçirir. Bunun en önemli sebeplerinden biri dünyanın yaşanacak tek yer olduğunu düşünmesi, ahiretin ve Allah'a hesap vereceği günün yaklaşmakta olduğunu göz ardı etmesidir. Elbette ölümden sonrasını düşünmeyen bir insanın tüm yaşamı da bu kısa dünya hayatına yönelik çıkarlar elde etme çabası içinde geçer. Ve böyle bir insan çevresindeki kişilerin belirlediği kuralların dışına çıkmadan yaşamaya çalışır. Allah'ın rızasını değil, çevresindeki yüzlerce insanın rızasını arar. İşte bunun sonucu da, cahiliyenin ilkel yaşam tarzıdır. Bu yaşam tarzının temel prensipleri ise belli başlı şeylerden oluşur.

Neden ev kadını olmaya özeniyorlar?

Ev kadını denince herkesin gözünde belli bir insan tipi canlanır. Sabahları erkenden kalkıp, kocasını ve çocuğunu uğurlayan, evi toplayıp temizleyen, çamaşır yıkayan, ardından akşam yapacağı yemeği düşünen ve gününün çoğunu da mutfakta yemek yaparak geçiren bir kadın...

İşte klasik olarak herkesin ev kadını denince aklına gelen özellikler bunlardır.

Bir çok insan için tüm bunlar hem yorucu hem de sıkıcı faaliyetlerdir. Ancak buna rağmen cahiliye kadınlarının çok bü-

yük bir bölümü bir gün aynı şartlarda olabilmenin hayallerini kurarlar. Peki insana ahirette fayda sağlamayacak bu hayat şeklini bazı kişilere bu denli cazip kılan şey nedir? Sadece gelenek olduğu için mi buna özenilir? Yoksa hayatlarına bir renk katmak için mi?

Bu seçeneklerin hepsi doğru olabilir. Ancak bu hayatı son derece cazip görmelerinin sebepleri bu kadarla da sınırlı değildir. Bu sebepler kişilere, şartlara göre değişkenlik göstermekle birlikte genellikle çoğu kişi için ortak birkaç başlık altında toplanır.

Bunlardan en önemlilerinden biri, genç kızların birçoğunun evlilikle birlikte kişisel özgürlüklerini elde edeceklerine olan inançlarıdır. Senelerce ailelerinin gözetiminde ve onların koymuş olduğu kurallar altında yaşayan gençler bu baskıdan kurtulmanın en kısa ve en kolay yolunun evlilik olduğunu düşünürler. Bu nedenle de çoğu zaman uygun buldukları ilk insanla evlenirler. Yoksa cahiliye kadınları bir yandan özenmekle birlikte diğer yandan da evliliğin getireceği zor şartların farkındadırlar. Ama sadece kendilerinin söz sahibi olup, kendi kurallarıyla diledikleri gibi yaşayacakları bir hayatın özlemi bu zorluklara aldırmamalarına neden olur.

Artık kimse onlara karışmayacaktır; canları istediği zaman iş yapacak, istedikleri yere gidecek ve tüm bunlar için hiç kimseye hesap vermeyeceklerdir. Ancak elbette ki tüm bunlar sadece bir temenni niteliğindedir. Gerçek hayatta olaylar çok daha farklı gelişir. Evlilikle birlikte kadınların üzerine daha önce belki de hiç ilgilenmedikleri konularda hem maddi hem de manevi açıdan pek çok sorumluluk yüklenir. Ayrıca her zaman kendi kurallarıyla yaşamaları ya da özgür hareket etmeleri gibi bir

durum da söz konusu olmaz. Çünkü cahiliye sisteminde genellikle eve hakim olan taraf erkektir ve kadının tüm hayatını kendi kuralları ve kendi inançları doğrultusunda yönlendirir. Dolayısıyla değişen pek bir şey olmaz. Ailelerinin yerini artık eşleri almıştır.

Bazı kişilerin ev kadınlığına özenmelerinin altında yatan bir başka önemli sebep de evliliğin sağlayacağı düşünülen maddi imkanlardır. Özellikle de orta halli ailelerin kızları için evlilik, hayatlarının akışını değiştirebilmek için en önemli fırsat olarak değerlendirilir. Öyle ki, çoğu zaman genç kızlar aileleri tarafından "mantık evliliği" yapmaları konusunda uyarılır ve teşvik edilirler. Bu durumda genç kızın evlilikte ölçü alması gereken tek kriter para ve zenginlik olur. Ahlakından, tavrından ya da kişiliğinden hoşlandıkları bir insanla evlenmektense, kendilerine iyi bir gelecek sağlayabilecek ya da en azından ailelerinin içerisinde bulunduğu şartlardan daha iyi bir hayat sunabilecek birini tercih edeceklerdir. Buna karşılık onlar da gerekirse hayatlarının sonuna kadar erken kalkıp yemek yapmak, çamaşır yıkamak, ev temizlemek gibi işleri yapmayı göze alabileceklerdir.

Görüldüğü gibi, cahiliye kadınlarının çoğunun, zorluklarına rağmen "ev kadını" modelini seçmelerinin altında yatan asıl sebepler bu tür menfaatlerdir. Hem ailelerinin baskısından kurtulacak, hem yaşam standartlarını artırarak kendilerine iyi bir gelecek sağlayabilecek, hem de bu şartlardan ailelerini ve akrabalarını da yararlandırabileceklerdir. Ancak ilk günlerde ağır basan bu menfaatler nedeniyle cazip görünen ev kadınlığı, Allah rızası gözetilmeden ve karşıdaki kişinin ahlakı önemsenmeden seçilen bir beraberlik olması nedeniyle, bir süre sonra yerini, monoton, sıkıntılı bir hayata ve pişmanlığa bırakır.

Cahiliyedeki ev kadını kişiliği

Yetiştiriliş tarzlarına, yaşadıkları çevreye, ahlak özelliklerine ve sahip oldukları imkanlara göre değişiklik göstermekle birlikte, yine de cahiliyedeki ev kadınlarının kişilik yapılarını genel bir çatı altında toplamak mümkündür.

Cahiliye kadınları toplumun kendilerine empoze ettiği karakterin etkisi altındadırlar. Çocukluklarından itibaren belki de binlerce ev kadını görmüş ve onların tüm tavırlarını ve tepkilerini ister istemez bilinçaltlarında muhafaza etmişlerdir. Kendileri aynı şartlarla karşı karşıya kaldıklarında ise, bu birikimlerini farkında olmadan hayata geçirir ve bir anlamda da kişiliklerine yön vermesine izin verirler. Bu nedenle de cahiliyedeki ev kadını karakterlerinin büyük çoğunluğu ortak bir yapı gösterir. Hepsi de önceki gözlemlerini ve tecrübelerini hayatlarına geçirirler. Hatta üniversitede okuyan, canlı, geniş bir arkadaş çevresi olan ve klasik genç kız karakteri taşıyan bir kişi bile evlendiği günden itibaren bambaşka bir yapıya bürünür. Öyle ki kısa bir süre önce son derece aktif, dışa dönük bir kişiyken birdenbire "evinin kadını" havasına girerek, eski arkadaşları tarafından tanınmayacak bir kişiliğe bürünebilir.

Onlara bu kişiliği kazandıran asıl etken ise cahiliyenin evlilik sistemindeki bozukluklardır. Bu, ev kadınlarının kişiliğini incelerken göz önünde bulundurulması gereken çok önemli bir konudur. İlerleyen sayfalarda detaylandıracağımız bu kişiliğin şekillenmesinde, yaşanılan evliliğin bir "cahiliye evliliği" ve karşı tarafın da yine cahiliye toplumunun bir mensubu olmasının büyük etkisi vardır.

Tüm bunların etkisiyle, ortaya cahiliye sisteminin tüm çar-

pıklıklarını üzerinde barındıran bir kişilik çıkar. Ancak şunu da eklemek gerekir ki, cahiliye toplumu bu çarpıklıkları yadırgamaz ve bunları olumsuz karakter özellikleri olarak değerlendirmez. Aksine bunların bir çoğunun makbul tavırlar olduğunu düşünürler. Çünkü bu kişilere bu karakterleri zaten içinde bulundukları toplum belirlemiştir ve kendi uygun gördükleri modeli beğenmeleri ve bunda hiçbir çarpıklık görmemeleri de çok doğaldır.

Duygusal olmaları

Cahiliye kadınlarının hoş karşıladıkları özelliklerden biri de Kuran ahlakına taban tabana zıt olan duygusallıktır. Duygusallığın kadını tamamlayan ve hatta ona önemli ölçüde renk katan bir yapı olduğuna inanırlar. Cahiliye toplumunun kadından beklediği karakter de zaten bunu gerektirir. Onlara göre kadın her zaman için sığınan, kollanan ve güçsüz olan konumda olmalıdır.

Ev kadınları bu telkinlerin de etkisiyle zorlukla her karşılaştıklarında duygusal bir havaya girmekten hiç çekinmezler. Bunu bir zayıflık olarak görmez, aksine bu şekilde kendilerine şefkat duyulacağını ve ilgi gösterileceğini düşünerek kendilerini duygusallığa daha da kaptırırlar. Zaten bu yapıları çevreden de teşvik görür. Cahiliye sisteminde duygusallaşan bir insana gerçekten de sempati duyulur ve böylece bu tavrı uygulayan kişi istediği sonuca ulaşmış olur.

Bunun yanında cahiliye kadınında görülen daha şiddetli bir duygusallık türü vardır ki, bu artık kasıtlı olarak yapılan ve menfaat elde etme amacını aşmış, kişinin tüm karakterine hakim olmuştur. Yaşadığı huzursuz ortamdan ve bunun yanında Allah'a ve kadere teslim olmamasından kaynaklanan bu duygu-

sallık şekli kadının tüm hayatına yansır. Öyle ki, duygusal bakış açıları nedeniyle asla sağlıklı düşünemez, akılcı kararlar alamaz ve mantıklı hareket edemezler. Olayların hep olumsuz yönlerini görür, hep ezildiklerini düşünür, hatta bu konuda kafalarında duygusal senaryolar kurarak bu ruh haline daha geniş çaplı bir zemin hazırlarlar. Evliliğe yönelik hayallerinin bekledikleri gibi gerçekleşmemiş olması, ilk günlerdeki heyecanlarını, sevgilerini ve saygılarını kaybettiklerini görmüş olmanın verdiği hayal kırıklığı onları bu ruh haline yöneltir. Bunun bir dışa vurumu olarak da sürekli gözleri dolan, hüzünlenen, mutsuz bir karakter geliştirirler. Söz gelimi özenle hazırladıkları yemekler hakkında tek bir iltifat gelmemesi, yeni alınan bir kıyafetin fark edilmemesi ya da isteklerinin yerine getirilmemesi hemen duygusallaşmalarına neden olur. Yanlışlıkla söylenen bir söz, bir espri hatta çoğu zaman tek bir kelime bile akıllarına takılması ve duygusallaşmaları için yeterlidir. Gün boyu bu olayı unutamaz ve zihinlerinde sürekli olarak bu konuya dair çıkarımlar yaparlar. Oysaki genellikle ortada hiçbir şey yoktur ve hatta belki de karşı taraf kullandığı bu kelimenin farkında bile değildir. Ama duygusallığı kişiliğinin bir parçası olarak benimsemiş olan cahiliye kadınlarının muhakemesi, bunu göremeyecek derecede zayıftır.

Bunun bir sonucu olarak cahiliye kadınlarının hayatlarına hakim olan bir diğer özellik de ağlamak olur. Evde gerçekleşen her türlü olay onlar için bir hüzün ve ağlama vesilesidir. Ailevi geçimsizlikler, çocukların büyütülmesinde karşılaşılan zorluklar, duygusal diziler ve bunlar gibi pek çok sebep, bu ahlakın yaşanması için onlara uygun bir zemin oluşturur. Özellikle de çocukları büyümeye başladıkça, eşleri tarafından ikinci plana atıldıkları izlenimine kapılır ve çocuklarına her öncelik tanını-

şında bir yandan sevinir, bir yandan da kendileri adına üzülerek duygusallaşırlar. Hatta bu yapıdaki insanlar duygusal olma konusunda o kadar ısrarlıdırlar ki, bulundukları ortamda sıkıntı verici bir şey olmasa bile ağlayacak, üzülecek bir konu bulabilirler. Örneğin televizyonda seyrettikleri bir dizide rol gereği ölen bir insanın ardından dakikalarca gözyaşı dökebilir veya 10 sene önce arkadaşlarıyla dinledikleri bir müziği duyduklarında aniden duygulanıp ağlamaya başlayabilirler. Bu örnekleri çoğaltmak mümkündür.

Yaşadıkları bu ahlak cahiliye kadınlarının çok kısa süre içerisinde hem ruhen hem de bedenen çökmelerine neden olur. Elbette bu, Allah'ın, Kuran ahlakı yerine cahiliye hayatını seçmeleri nedeniyle onlara verdiği bu dünyadaki bir karşılıktır. Allah Kuran'da insanların ancak Kendisi'ni andıkları, O'na teslim oldukları, ahirete hazırlık yaptıkları sürece dünyada güzel bir hayat yaşayabileceklerini ve kalben huzur bulabileceklerini haber vermiştir. Ancak burada tarif ettiğimiz karakterdeki insanlar kendilerini yaratan sonsuz güç sahibi Allah'ı unutmuş ve bundan dolayı da büyük bir sıkıntı içine düşmüşlerdir. Bu dünyada sürekli üzülüp ağlayacak bir konu bulan bu insanlar unutmamalıdırlar ki, Allah'ın insanlar için yarattığı tüm nimetlere karşılık Allah'a nankörlük ettikleri için ahirette de sonsuza kadar hüsran içinde bir yaşam sürebilirler.

Alıngan olmaları

Cahiliyedeki ev kadını karakterinin belirgin özelliklerinden biri de alınganlıktır. Bu kişiler bilinç altlarında pek çok korkuyla yaşarlar. İkinci plana atılma, terk edilme, aldatılma gibi korkular bunların başlıcalarıdır. Cahiliye sisteminin çürük bir temele dayalı olduğunu bildiklerinden her an bir vefasızlık ile

karşılaşabileceklerini düşünürler. İşte bu nedenle de karşılaştıkları her olayı, duydukları her sözü bu psikolojiyle değerlendirirler.

Söz gelimi evlilik yıldönümü, doğum günü vs. gibi önemli bir günün, eşleri ya da çocukları tarafından unutulmuş olması cahiliye kadınlarının alınganlıkları ve kaprisli tavırları için çok uygun bir zemin oluşturur. Basit bir unutma vakası dahi olsa, bu olayın altından anlam çıkarmaya çalışır ve artık sevilmediklerini, önemsenmediklerini ya da ikinci plana atıldıklarını düşünerek alınganlık hissine kapılırlar. Bu ruh halleri çoğu zaman büyük tartışmalara ve gergin ortamlara neden olur.

Mümin bir kadının karakterinde ise, böyle bir ahlak bozukluğu yoktur. O herşeyden önce Allah'ın emri dolayısıyla ne insanlar ne de olaylar hakkında bir zanda bulunmaz. Ortada tam anlaşılmayan bir söz ya da bir tavır varsa bunu mutlaka netleştirir, karşı tarafın amacını ve niyetini öğrenir ve bu doğrultuda açık bir tavır koyar. Ama hiçbir zaman için ne olduğunu tam anlayamadığı bir konu ya da bir söz hakkında tahminlerde bulunarak bunlara dayalı alıngan bir davranış göstermez. Zaten Kuran ahlakında alınganlık gibi bir kavramın yer almadığını da bilir. Bunun yanında mümin bir kadının evliliği ya da dostlukları da yine müminlerle olacağından zaten böyle şeylere sebep verebilecek karmaşık bir durum da oluşmaz. Çünkü mümin karakteri, sözlerin açık ve doğru konuşulmasını gerektirir. Allah imalı bir sözden ya da cahiliye ahlakında yer alan "laf dokundurma" gibi bir ahlaktan müminleri men etmiştir. Görüldüğü gibi, mümin kadın Kuran'a uyması dolayısıyla böyle bir ahlak bozukluğunun etki etmediği son derece huzurlu ve güvenli bir yaşam sürer.

Herşeyden şikayetçi olmaları

Cahiliye kadınları, yaşadıkları sistemin ve kendi karakterlerinin doğurduğu huzursuzluğu konuşmalarıyla da sık sık dile getirirler. Cahiliye erkekleri tarafından da gündeme getirilen bu yapı, başta kadınların kendilerine olmak üzere çevrelerindeki herkese büyük bir sıkıntı verir. Bu tavrı herşeyden önce ev kadınlığının bir gereği olarak benimsemişlerdir. Onlara göre gün boyu yemek yapıp, ev temizleyip ve belki de tüm gençliğini, enerjisini bu uğurda feda eden bir kadın için "söylenmekten" daha olağan bir şey yoktur. Hatta kendilerince bu, onların en doğal hakkıdır ve çevreleri tarafından da anlayışla karşılanmalıdır. Onlara göre, yaşadıkları evliliğin monotonluğunu, hayatın sıkıntılarını, yorgunluklarını en çok tadan kendileridir. Yine kendi düşüncelerine göre, evli oldukları kimseler bu hayatın daha çok maddi yükümlülüklerini üstlenmişlerdir. Dolayısıyla da kendileri söylenmeye, şikayet etmeye ve yakınmaya daha çok hak sahibi olmalıdır. Bu nedenle kimi erkekler de, kendileri rahatsız olmakla birlikte eşlerinin ancak bu şekilde deşarj olabileceklerini ve sıkıntılarından ancak bu şekilde uzaklaşabileceklerini düşündükleri için bu karakteri bir dereceye kadar kabullenirler. Ancak şunu belirtmek gerekir ki, bu insanlar böyle bir yaşamı kendileri bilerek ve isteyerek seçmişlerdir. Ama yine de kendi talepleriyle seçtikleri bu yaşantının her anında şikayet etmekten vazgeçmezler.

Ev kadınlarında çok sık rastlanan ve artık doğal bir hak olarak görülen bu şikayet alışkanlığı günlük hayatın her anında kendini belli eder. Küçük büyük herşeyden şikayet etmek öyle bir alışkanlık haline gelir ki, artık evde tek başına olduklarında bile kendi kendilerine söylenirler. Bir yandan ters ve sert

hareketlerle evi toplar, bir yandan da dağınıklıklar kime aitse ona hoşnutsuzluk dolu sözler yağdırırlar. Hatta o anda karşılarına ilk çıkan kişiye konuyla hiçbir ilgisi olmadığı halde yakınmaya başlarlar.

Bu söylenme alışkanlıkları, tartışmacı bir karakteri de beraberinde getirir. Küçücük bir konuyu bile hemen tırmandırır ve büyük kavgalar çıkmasına neden olurlar. Zıtlaşmaya ve iddialaşmaya çok açıktırlar. Her sözü tersten alır ve ters cevaplar verirler. Bu kimseler ruhlarında yaşadıkları bu hoşnutsuzluk, hırçınlık ve gerilim nedeniyle pek çok rahatsızlığa yakalanırlar. Baş ağrısı, mide ağrısı, uyku bozuklukları ve kısa sürede ortaya çıkan yaşlanma alametleri bunların en yaygın olanlarıdır. Tüm bunlar yaşadıkları sistemin çarpıklığından kaynaklanmaktadır. İman zayıflığının ve tevekkülsüzlüğün getirdiği bu ruh halinden ve sıkıntılardan kurtulmanın ise tek bir yolu vardır: Kuran ahlakına teslim olmak ve Allah'ın beğendiği şekilde bir hayat sürmek. Yoksa bunun dışında hangi yol denenirse denensin çıkış imkanı bulunamaz.

Cahiliye kadınları da çoğunlukla çözümü doktor doktor gezmekte, her yeni çıkan ilacı denemekte, psikolojik tedavi görmekte, tatile çıkıp dinlenmekte ve kimi zaman da evliliklerine son vererek bu hayattan tamamen uzaklaşmakta bulurlar. Ama bunlar köklü çözümler değildir. Kuran ahlakını yaşamadıkları ve Allah'a samimi bir kalple bağlanmadıkları sürece, şikayet ettikleri konular, söylendikleri insanlar ya da yaşadıkları mekan değişse de yaşadıkları sıkıntılarda hiçbir farklılık olmaz.

Cahiliye kadınlarının pek çoğunda görülen tüm bu ahlak bozukluklarına karşılık mümin kadının tavrı olumlu ve yapıcıdır. Örneğin "söylenme" gibi bir alışkanlığın basit bir tavır olduğunu bilir. Görünüşte yanlış giden birşeyler varsa bile, bunların

Allah Katında bir hikmet ile yaratıldığını unutmaz. Bu nedenle de her ne ile karşılaşırsa karşılaşsın memnuniyetsizlik duymak, sıkılmak ya da huzursuz olmak için bir neden göremez. En sıkışık olduğu anlarda bile çevresine karşı mutlaka hoşgörülü, affedici ve müşfik bir karakter sergiler. Eleştirilmesi gereken birşey varsa bile bunun ancak Kuran'ın emrine uygun olarak "güzel söz" ile yapılabileceğini ve bu şekilde çok daha olumlu sonuçlar elde edilebileceğini bilir. Ayetlerde müminin göstermesi gereken bu tavır şöyle bildirilmiştir:

Sen af (veya kolaylık) yolunu benimse, (İslam'a) uygun olanı (örfü) emret ve cahillerden yüz çevir. (Araf Suresi, 199)

Görmedin mi ki, Allah nasıl bir örnek vermiştir: Güzel bir söz, güzel bir ağaç gibidir ki, onun kökü sabit, dalı ise göktedir. (İbrahim Suresi, 24)

Kullarıma, sözün en güzel olanını söylemelerini söyle. Çünkü şeytan aralarını açıp bozmaktadır. Şüphesiz şeytan insanın açıkça bir düşmanıdır. (İsra Suresi, 53)

Kıskanç ve şüpheci olmaları

Cahiliye ahlakında kıskançlığın özel bir yeri vardır. Ancak öncelikle şunu belirtmek gerekir ki, bu özellik cahiliye toplumlarında olumlu bir özellik olarak algılanır. Kıskançlığı bir sevgi ve bağlılık alameti gibi göstermeye çalışırlar. Eğer bir insan sevdiği insanı kıskanmıyorsa, onlara göre bu gerçek bir sevgi değildir. Bu yanlış anlayışa göre insanın karşı tarafın sevgisinden tatmin olabilmesi için, karşıdaki kişinin tüm insanlar içinde sadece kendisine sevgi duyması gerekmektedir.

Oysa bu düşünce son derece hatalıdır. Çünkü herşeyden

önce sevgi çok yüksek bir duygu ve üstün bir ahlak özelliğidir. İnsanın sevgide kıskançlık yapması Kuran ahlakına uygun düşmez. İnsan sevdiği bir kişiye sevgisini, ona duyduğu sadakat, bağlılık, şefkat ve ona yönelttiği güzel söz ve tavırlar ile gösterir. Bu da karşı tarafta sevildiğine dair kesin bir kanaat oluşturur. Bunun dışında insanın kendisinden başka hiç kimsenin sevilmesini istememesi ise büyük bir bencillik örneğidir.

Cahiliye toplumlarında özellikle de evlilik hayatında kıskançlık sebebiyle büyük sıkıntılar yaşanır. Evli oldukları kişilerin annelerine, babalarına, kızkardeşlerine, arkadaşlarına ve hatta çocuklarına duydukları sevgi bile bu karakteri yaşayan insanlar için önemli bir huzursuzluk kaynağıdır. Böyle kişiler hiç kimseye kendilerinden fazla veya kendileri gibi sevgi duyulmasını istemezler.

Ev kadını karakterinde yoğun olarak yaşanan bu kıskançlığın ikinci bir türü de cahiliyedeki evlilik sisteminin çarpıklığını bilmelerinden kaynaklanmaktadır. Çünkü temeli Allah rızasına, korkusuna ve sevgisine dayanmayan hiçbir beraberlikte gerçek sevgi ve sadakat yaşanamaz. Cahiliye kadınları da bu önemli gerçeği fark etmiş olmalarından dolayı her an aldatılmanın, ikinci plana atılmanın ya da unutulmanın korkusunu yaşarlar. Bu nedenle de şüpheli gördükleri her olaydan tedirgin olur ve kıskançlık hissine kapılırlar.

Buna çözüm olarak sergiledikleri tavırlar ise durumu iyiye götürmek yerine çok daha çözümsüz bir hale sokar. Sebepsiz kaprisler, küsmeler ve tersliklerle karşı tarafa mesaj vermeye çalışırlar. Her an ilgisiz bir olaydan çok karmaşık bağlantılar kurabilir ve bunlar hakkında geliştirdikleri hayali senaryolar üzerine keskin kararlar alabilirler. Tüm bu tavırlar ise hayatlarını daha da sıkıntılı bir hale getirmekten başka bir işe yaramaz.

Ayrıca istediklerinin tam aksine karşı tarafı kendilerinden daha da uzaklaştırmış olurlar. Çünkü ne zaman hangi olaydan ne sonuç çıkaracağı bilinmeyen bir insanla yaşamak son derece huzursuzluk vericidir. Bu nedenle de ev kadınlarının kıskançlık saplantıları genellikle evliliklerin bozulmasıyla son bulur.

Oysaki tüm bunların çözümü çok kolaydır. Kuran'da her insanın nefsinde kıskançlık duyguları bulunduğu ama makbul olanın bu duygudan arınmak olduğu bildirilmiştir:

... Nefisler ise 'kıskançlığa ve bencil tutkulara' hazır (elverişli) kılınmıştır. Eğer iyilik yapar ve sakınırsanız, şüphesiz, Allah, yaptıklarınızdan haberi olandır. (Nisa Suresi, 128)

Bu nedenle Kuran ahlakını titizlikle uygulayan mümin için kıskançlık gibi bir durum söz konusu olmaz. Allah korkusundan kaynaklanan karşılıklı sadakat ve güven hisleri böyle bir gerilimin oluşmasını zaten daha en başından engeller.

Ev kadınının alışkanlıkları

"Ev kadını" denilince herkesin aklında belirli ve tek bir model canlanır. Bunun sebebi ise, bu karakteri oluşturan sistemin bir anlamda gelenekselleşmiş olmasıdır. Elbette çeşitli sebeplerden dolayı bu genellemenin dışında kalan ev kadınları da vardır. Ancak burada ele alınan yaygın olarak yaşanan ev kadını modelidir.

Cahiliye toplumlarında ev kadınının klasik olarak her gün yaşadığı son derece monoton bir hayatı vardır. Genellikle ev kadınının her günkü asli görevi, ailenin diğer üyelerinin odalarını toplama, çamaşırlarını yıkama, yemek hazırlama, alışveriş yapma ve evin diğer temizlik ihtiyaçlarını gidermekten iba-

rettir. Elbette her insanın bu işleri yapması gerekli ve hatta zorunludur. Ancak burada hatalı olan nokta, insanların bu işleri, dünyada yaşanan tüm sorunları görmezden gelerek, ahireti tamamen unutarak ve Allah'a karşı sorumluluklarını düşünmeyerek, dünyaya yönelik bir hırs içinde yapmalarıdır. Ve tüm hayatlarını, düşüncelerini, planlarını bu işler üzerine kurmaları ve kendilerini yaratan Allah'ı razı etmenin yollarını aramak yerine, günlük hayatın küçük meşgaleleriyle tatmin bulmaya çalışmalarıdır.

Günlük işleri arasında cahiliye ev kadınının asla ödün vermediği birtakım alışkanlıkları da vardır. Bu alışkanlıklar genellikle kadınların çoğunda ortaktır. Bu monoton hayatlarını ancak bu şekilde renklendirdiklerini ve ev ortamının sıkıntılarından bu şekilde uzaklaştıklarını düşünürler. Ellerine geçen her imkanı, her boş vakitlerini bu isteklerini tatmin etmek uğrunda harcarlar. Oysaki detaylıca incelendiğinde tüm bu alışkanlıkların bu kimseleri çok sıradan ve basit bir dünyaya çektiği görülür.

Bu alışkanlıklar arasında en yaygın olanlar şunlardır;

Dedikodu yapmak

Cahiliye toplumunda yaşanan ev kadını karakterinde en yaygın olarak görülen özelliklerden biri "dedikodu"dur. Vakitleri ya da imkanları olmasa dahi bir parça olsun dedikodu yapabilmek için mutlaka bir fırsat bulurlar. Bazen kapı ağzında komşularla, bazen saatler süren telefon konuşmalarında, bazen de çay ya da kahve ziyaretlerinde bu manzarayı görmek mümkündür. Ancak burada asıl önemli olan, dedikodudan derin bir zevk almalarıdır. Çünkü dedikodu sırasında çekiştirilen kişi küçük düşürülüp aşağılanırken, dedikoduyu yapanlar kendilerini büyük göstermeye çalışırlar. Bu nedenle arkadaş toplantıların-

da konuşabilecekleri pek çok faydalı ya da zevkli konu varken, onlar ısrarla dönüp dolaşıp sözü birilerinin dedikodusunu yapmaya getirirler. Komşuları, dostları, akrabaları, eşleri, televizyon yıldızları ve hatta yoldan geçen yabancı biri bile bu dedikodulara malzeme olabilir.

Oysaki bahsedilen kişinin duyduğunda hoşlanmayacağı hiçbir konuşmayı arkasından yapmak doğru değildir. Eğer gerçekten eleştirilmesi gereken bir konu varsa ve fayda vermek amacıyla konuşuluyorsa, yapılacak en doğru şey bu durumu ilgili kişiye bildirmektir. Yoksa herkesle durum değerlendirmesi yapıp, kınanan kişinin durumdan haberdar edilmemesinin altında iyi bir niyet ve akılcı bir amaç yattığı söylenemez. Üstelik dedikodu yapan bu insanlar, aynı şeyin kendileri için de muhakkak yapılacağını, bunun cahiliyenin kesin bir kuralı olduğunu bilirler. Ama bundan hiç hoşlanmazlar. Başka kişilerin kendileri hakkında konuştuğunu duyduklarında büyük bir sıkıntı yaşarlar. Ama kendileri için son derece hassasiyet gösterirken, başkalarının canının yanmasını umursamadan böyle çirkin bir tavra başvurabilirler.

Oysa Allah insanları dedikodudan men etmiştir. Allah bunun güzel bir ahlak olmadığını ayetlerinde bildirmiş ve eğer ortada yanlış bir şey varsa bunun ayetlerin ifadesiyle "iyiliği emredip, kötülükten menederek" insanların kendilerine bildirilmesini emretmiştir:

> **Ey iman edenler, zandan çok kaçının; çünkü zannın bir kısmı günahtır. Tecessüs etmeyin (birbirinizin gizli yönlerini araştırmayın). Kiminiz kiminizin gıybetini yapmasın (arkasından çekiştirmesin.) Sizden biriniz, ölü kardeşinin etini yemeyi sever mi? İşte, bundan tiksindiniz. Allah'tan korkup-sakının. Şüphe-**

siz Allah, tevbeleri kabul edendir, çok esirgeyendir. (Hucurat Suresi, 12)

İşte Kuran'ın bu emri gereği, müminler asla birbirlerinin arkasından konuşup birbirlerini çekiştirmezler. Gerçek sevginin ve dostluğun en önemli alametlerinden birinin karşılarındaki kişiye dünyada ve ahirette fayda verecek şekilde hareket etmek olduğunu bilirler. Bu durumda da eğer yanlış bir tavır görüyorlarsa bir an önce yanlışını anlaması ve vazgeçmesi için bunu ilgili kişiye bildirirler. Gerçek bir dostluk ve sadakat anlayışı da bunu gerektirir. Ama cahiliye toplumunda evlilik gibi en yakın bilinen birliktelikler bile sağlam bir temele oturmadığı, karşılıklı sevgi ve saygıya dayalı olmadığı için, ortaya çıkan bu olumsuz model oldukça yaygındır.

Arkadaş toplantıları

Ev kadınlarının vazgeçemedikleri en büyük alışkanlıklardan biri de kendi aralarında "gün" adını verdikleri, kadın kadına yapılan yemekli toplantılardır. Böyle bir toplantıda, yaptıkları kek hakkında aldıkları bir övgü onların mutlu olması için yeterli olurken, yine aynı şekilde eşleri izin vermediği için bu toplantılardan birine katılamamış olmak da belki haftalarca süren bir huzursuzluk ve mutsuzluğa neden olur. Bu birçok insanın ne kadar sınırlı ve küçük bir dünyada yaşadıklarını görmek açısından dikkat çekicidir. Çünkü bu tip toplantılarda konuşulanlar, yapılanlar genellikle bu kişilerin ahiretlerine bir fayda sağlamaktan uzaktır. Söz konusu toplantılar çoğunlukla bu insanları dünyaya çekmeye yöneliktir. Ahireti, herşeyin yaratıcısı olan Allah'ın Yüceliğini, Kuran'da emredilen güzel ahlakı yaşamayı hatırlatmak yerine boş konular tartışılır, gereksiz olayların kritikleri yapılır. İnsanlar birbirlerinin Kuran'a göre güzel yönleri-

ni değerlendirmez, aksine birbirlerine sürekli olarak dünyevi övgülerde bulunurlar. Karşılarındaki insanları Kuran ahlakını ne kadar yaşadıkları yönünde değerlendirmezler.

Dedikodu yapmak, televizyonlarda yayınlanan pembe dizilerin en son bölümünde olup bitenler ya da kek-pasta tarifleri bu toplantılarda konuşulan en hayati konuları oluşturur. Oysa aynı toplantı, aynı ortam Allah'tan korkan ve ahirete hazırlık yapan insanlar için oluşturulmuş olsa, kuşku yok ki burada yapılan sohbetlerden kişilerin hem kendilerini geliştirebilecekleri hem de başkalarına fayda sağlayabilecekleri çok faydalı sonuçlar çıkar. Çünkü Kuran'da müminlerin boş sözlerden ve boş işlerden yüz çevirmeleri ve her anlarını faydalı işlerle, faydalı düşüncelerle geçirmeleri emredilmiştir. Ayetlerde bu konu şöyle vurgulanır:

Onlar, 'tümüyle boş' şeylerden yüz çevirenlerdir. (Müminun Suresi, 3)

Ki onlar, yalan şahidlikte bulunmayanlar, boş ve yararsız sözle karşılaştıkları zaman onurlu olarak geçenlerdir. (Furkan Suresi, 72)

'Boş ve yararsız olan sözü' işittikleri zaman ondan yüz çevirirler ve: "Bizim yapıp-ettiklerimiz bizim, sizin yapıp-ettikleriniz sizindir; size selam olsun, biz cahilleri benimsemeyiz" derler. (Kasas Suresi, 55)

Televizyon izlemek

Cahiliye toplumunda ev kadınlarının yaşamlarının büyük bir bölümü televizyon karşısında geçer. Ancak elbette bu sadece kadınlara has bir alışkanlık değildir. Aynı şekilde eşlerinin ve çocuklarının da katıldığı bu saatler, cahiliye toplumunun en özel zevklerinden ve en önemli meşgalelerindendir. Ne izle-

dikleri ise çoğu zaman o kadar da önemli değildir. Asıl önemli olan oyalanmak ve yaşadıkları sıkıntılı ortamdan biraz olsun uzaklaşabilmektir. Gün boyu her ne iş yaparlarsa yapsınlar sürekli televizyonları açık olur. Fakat özellikle de "pembe diziler" adı verilen günlük diziler başladığı zaman neredeyse televizyon ekranına "kilitlenirler". Bu dizilerde yaşanan romantizm onlara ayrı bir haz verir. Bu nedenle de tüm günlük programlarını bu dizilerin saatlerine göre düzenler ve bir yere gitmeleri gerektiğinde bile bir şekilde dizinin video kasetlere kaydedilmesini sağlarlar. Eğer böyle bir imkanları yoksa, bu durumda da işleri biter bitmez bir komşudan ya da yakınlarından büyük bir heyecanla dizideki son gelişmeleri öğrenirler.

Kendilerine bu pembe diziler yerine, ufuklarının gelişmesine yönelik, daha kaliteli filmler, kültürel ya da sanatsal içerikli programlar, iman hakikatlerinin anlatıldığı belgeseller önerildiğinde bile cahiliye kadınları yine de bu dizilerden vazgeçmek istemezler. Çünkü onların dünya görüşlerini, hayatlarını ve zevklerini en iyi yansıtan programlar bu dizilerdir.

Televizyon seyretmek elbette ki sakıncalı birşey değildir. İnsan bu şekilde vaktini çok güzel ve fayda verecek şekilde de geçirebilir. Ama Allah'ın apaçık varlığını ve ahireti unutmak, tüm vakti televizyon karşısında geçirmek ve daha önemli ya da daha faydalı bir iş söz konusu olduğunda yine de bu alışkanlıktan kopamamak yanlış bir tavırdır. Bu insanlar pek çok güzel iş yapabilecekken, amaçsızlıkları ve kendilerine sadece "ev kadını" kimliğini yakıştırmış olmaları nedeniyle böyle bir değerlendirme yapmaz ve bundan bir rahatsızlık duymazlar.

Telefon sohbetleri

Cahiliye toplumundaki kadınlar, günün belirli vakitlerini tele-

fonun başında geçirirler. Günlük haberleri öğrenmek ve son dedikoduları aktarmak için arkadaşlarının her birini teker teker ararlar. Aile içinde gelişen son olayları, eşleriyle aralarında geçen tartışmaları, alışverişte neler aldıklarını, eve hangi misafirin geldiğini, neler konuştuklarını tek tek anlatırlar. Bu telefon konuşmalarının bir kısmı saatlerce sürer ama konuşmaların çoğu hikmetsizdir.

Buna karşılık müminler yukarıdaki bölümlerde de yer aldığı gibi boş konuşmanın ve boş işin her türlüsünden kaçınırlar. Sırf oyalanmak ve can sıkıntısını gidermek için asla hikmetsiz konuşmalara kendilerini kaptırmazlar. Gerekirse onlar da uzun süre telefonda konuşurlar. Ancak konuştukları konu mutlaka önemli ve faydalı bir konudur. Böyle bir ihtiyaç söz konusu değilse de sadece alışkanlık nedeniyle vakitlerini telefonda harcamazlar, bunun yerine çok daha faydalı ve geliştirici faaliyetler yaparlar.

Sosyetik kadın karakteri

Sosyetede gelişen kadın karakterinin temelde "ev kadını karakteri"nden pek bir farkı yoktur. Kişilik özellikleri ve alışkanlıkları birbirine çok benzerdir. Ancak sosyete ortamındaki şartların ve imkanların orta halli bir ev kadınınkinden daha farklı olması, farklı alışkanlıkları da beraberinde getirir.

Bu kimseler yaşadıkları çevreye ayak uydurma endişesine kapılmışlardır. Bu nedenle de kendi istekleri, zevkleri ya da alışkanlıkları doğrultusunda değil de, daha çok sosyetenin beklentileri yönünde hareket ederler. Sosyetenin beklentileri ise para ve hava atma üzerine kurulmuştur. Bu nedenle bu hayat tarzını benimseyen kadınlar günlerini öncelikle sosyetede, o günlerde moda olan faaliyetleri takip etmek ve mümkün olduğun-

ca bu hayata ayak uydurmaya çalışmakla geçirirler. Söz gelimi herkesin gittiği tatil merkezlerine gitmek, lüks terzilere kıyafet diktirmek, sosyete kuaförlerinde ya da solaryum merkezlerinde dedikodu yapmak, lüks restoranlarda buluşup öğlen yemekleri yemek, pahalı mağazalardan ya da yurt dışından alışveriş yapmak, en önemlisi de tüm bunlarla birbirlerine 'hava atabilmek' sosyete kadınlarının dünyasını özetlemek için yeterlidir.

Dıştan bakıldığında çok renkli bir hayatları varmış gibi görünse de aslında onların hayatı da en az ev kadınlarınınki kadar monotondur. Her gün öğlenlere kadar uyuduktan sonra günlük gazetelere ve sosyete haberlerinin yer aldığı magazin dergilerine bir göz atar ve ardından da günlük programlarını yapmaya başlarlar. Gün boyunca akşam katılacakları davette ne giyeceklerinin hazırlığını yapar, kuaföre gider sonra da gece geç saatlere kadar bu davetlerde vakit geçirirler. Gece hayatının verdiği yorgunluk ve fiziksel yıpranma nedeniyle genellikle kötü bir uykunun ardından baş ağrısıyla uyanırlar.

Onların günlük hayatlarında, ev kadınlarının karşı karşıya olduğu ev temizliği, çocuk bakımı gibi konular daha az yer kaplar. Genellikle bu tip sorumlulukları yanlarında çalışan yardımcılarına bırakmış olmanın umursuzluğu içerisindedirler. Ancak hiçbir sorumluluk yüklenmemiş olmaları yaşadıkları umursuz karakterin daha da gelişmesine neden olur. Hayatlarında elde etmek istedikleri herşeyin önlerine hazır olarak gelmesi, çocuklarının, evlerinin başkaları tarafından yönlendirilmesi ve kendilerinden "sosyetik" olmaları dışında bir şey beklenmiyor olması onları çok kısa bir süre içerisinde tatminsizliğe ve büyük bir boşluğa sürükler. Elde etmek istedikleri bir şeye sahip olur olmaz, bu konudaki isteklerini ve şevklerinin yitirirler. Bunun ardından hemen yeni bir şeye kendini kaptırır, onun pe-

şinden koşmaya başlarlar. Maddi anlamda istedikleri pek çok şeye sahip olurlar, ancak hiçbir zaman manen huzurlu olamazlar. Ne evliliklerinde ne de arkadaşlıklarında sadakat, güvenilirlik, sevgi, saygı gibi özellikleri bulamazlar.

Görüldüğü gibi çözümü bu karakterde arayan kimseler de aslında yine tatminsizlik ve huzursuzluk içerisindedirler. Dünya hayatının tüm imkanlarını devreye soktukları halde mutlu olamazlar. Sosyetede yaşanan dejenerasyonun etkisi tüm hayatlarına yansır. Böyle bir yaşantıda, yalancılık, sahtekarlık, basitlik gibi her türlü ahlaksızlık son derece normal karşılanır. Kendi ahlak bozuklukları dönüp dolaşıp kendilerine zarar verecek hale gelir. Kendileri dedikodu yaparlar ama başkaları da onları çekiştirip durur. Özel yaşamları hakkındaki her türlü ayrıntı hatta bazen de asılsız iftiralar kolaylıkla etrafa yayılır. En yakın arkadaşlarına verdikleri bir sır ertesi gün magazin dergilerinde manşet olur. Onlar başkalarına karşı yapmacık bir sevgi ve sahte bir dostluk anlayışıyla yaklaşırlar. Ama kendileri de aynı şekilde karşılık görürler. Hiçbir zaman gerçek, candan bir dostları olmaz. Kimseden samimi düşüncelerini yansıtan samimi konuşmalar duyamazlar. Edilen her iltifat, söylenen her söz yapmacıklığa dayalıdır. Ne arkadaşlıklarında ne de evliliklerinde asla sadakati yaşayamazlar. Eşleri de dahil olmak üzere kimseye güvenemezler. Seçtikleri bu hayat tarzı da diğer cahiliye karakterleri gibi din ahlakından uzak sistemin bir ürünüdür. Bu nedenle de mutlaka açmazdadırlar. Ancak tüm yaşamları boyunca yaşadıkları sıkıntılı ortama rağmen mutluluğu yine de dinde, güzel ahlakı yaşamakta aramazlar. Aynı bozuk sistem içinde çözümler bulmaya çalışırlar ama bunda başarılı olamazlar; gitgide daha da açmaza girerler.

İşte tüm bunlar, onların Kuran'dan yüz çevirmeleri nedeniyledir. Kendilerini yaratan Allah'ın emrettiği şekilde yaşamadıkları için asla huzur bulacak bir ortam elde edemezler. Allah'ı anmadıkları için, **"... Haberiniz olsun; kalpler yalnızca Allah'ın zikriyle mutmain olur"** (Rad Suresi, 28) ayetinin işaretiyle kalpleri hiçbir zaman huzur bulamaz, içlerindeki sıkıntı ve huzursuzluktan kurtulamazlar. Yaratılış amaçlarına uygun bir hayat seçmedikleri için bu duruma düşmüşlerdir. Eğer onlar Allah'ın beğendiği hayatı ve yine O'nun emrettiği ahlakı yaşamış olsalar, muhakkak ki güzel bir hayatla karşılık göreceklerdir. Ayetlerde Allah'ın bu vaadi şöyle bildirilmiştir:

(Allah'tan) Sakınanlara: "Rabbiniz ne indirdi?" dendiğinde, "Hayır" dediler. Bu dünyada güzel davranışlarda bulunanlara güzellik vardır; ahiret yurdu ise daha hayırlıdır. Takva sahiplerinin yurdu ne güzeldir. (Nahl Suresi, 30)

Bu insanlar eğer dostlarını ve eşlerini müminlerden seçmiş olsalar, böylesine güvensiz bir ortamda yaşamak zorunda kalmazlar. Mutlaka güvenilir, sadık, dürüst ve samimi insanlardan oluşan birliktelikler yaşar ve cahiliye sisteminde duydukları güvensizliklerin ve korkuların hiçbirini tatmazlar. Çünkü Kuran ahlakının hakim olduğu bir ortamda her mümin mutlaka güzel ahlak göstermeye gayret eder ve yine güzel bir karşılık görür:

Erkek olsun, kadın olsun, bir mü'min olarak kim salih bir amelde bulunursa, hiç şüphesiz Biz onu güzel bir hayatla yaşatırız ve onların karşılığını, yaptıklarının en güzeliyle muhakkak veririz. (Nahl Suresi, 97)

CAHİLİYE TOPLUMUNDA ERKEK KARAKTERİ

Cahiliye toplumunda geleneklerin etkisini üzerinde taşıyan karakterlerden bir diğeri de "erkek karakteri"dir. Her ne kadar yazılı bir tanımı olmasa da, cahiliye toplumunun hemen her üyesi bu karakterin tüm özelliklerini ezbere bilir. Her aile çocukları daha doğmadan önce eğer erkek olursa, ona bu karakteri nasıl vereceklerinin planlarını yapar, hayallerini kurarlar. Çünkü herşeyden önce bu toplumda bir erkek çocuğu sahibi olabilmek büyük bir gurur vesilesidir.

Cahiliye toplumunda saygı duyulan bu özellikler 'erkek adam dediğin...' diye başlayan kalıplarla sık sık ifade edilir. Onlara göre erkek karakterinin ilk prensibi güçlü ve üstün olmaktır. Bu telkin gerçekten de erkeklerde kadınlara nazaran genellikle daha güçlü bir şahsiyet oluşmasını sağlar. Toplumdaki diğer dengeler de zaten erkeğin bu üstünlük iddiasını destekleyecek niteliktedir. Cahiliye toplumlarındaki kadınlar zaten çoğunlukla ikinci sınıf ve ezik bir karakteri benimsemişlerdir. Bu durumda erkeklerin üzerinde daha üstün olabilecek ikinci bir karakter yoktur. İşte bu düşünce onlarda kayıtsız şartsız bir yeterlilik duygusunun gelişmesine neden olur. Bu nedenle de genellikle kimseden, ama özellikle de kadınlardan gelecek hiçbir eleştiriye ya da tavsiyeye açık olmazlar.

Bunun yanında her erkek kendisini toplumun görmek istediği gibi olmaya mecbur hisseder ve verilen bu kalıpların dışına çıkmamaya müthiş bir titizlik gösterir. Çünkü cahiliye toplumunda erkekliğin gerekliliklerini yerine getirememek son derece küçük düşürücü bir durumdur. Bir erkek, çocukluğundan yaşlılığına kadar her an çok güçlü ve çok cesur olmak zorun-

dadır. Hiçbir konuda asla en ufak bir zayıflık, yenilgi ve erkek karakterine ters düşücek bir tavır göstermemelidir. Öyle ki hastalandığında ya da herhangi bir sebeple acı çektiğinde dahi bunu belli etmemelidir. Çünkü tüm bunlar sadece kadınlara has özelliklerdir ve erkeğin bu tarz acizlikler içerisine girmesi cahiliye toplumunun bakış açısına göre yakışık almaz ya da kendi ifadeleriyle "erkek adam acı hissetmez".

Ancak şunu da önemle eklemek gerekir ki, toplumun erkeğe verdiği güçlü, cesur ya da hakim karakterli olmak gibi özelliklerin hiçbirinde yanlışlık yoktur ve aslında tüm bunlar güzel özelliklerdir. Ama Kuran ahlakının yaşanmadığı bir toplumda ortaya atılan bir üstünlük iddiası "kibir" ve "büyüklenme" duygularının gelişmesine neden olur ki Kuran'da insanların bu tür tavırlardan sakınmaları emredilmiştir:

> **"İnsanlara yanağını çevirip (büyüklenme) ve böbürlenmiş olarak yeryüzünde yürüme. Çünkü Allah, büyüklük taslayıp böbürleneni sevmez." (Lokman Suresi, 18)**

Bu nedenle cahiliye erkeklerinin aslında temelinde olumlu olabilecek bu özellikleri, büyüklenme eğilimlerinden dolayı olumsuz özelliklere dönüşür. Ortaya üstünlüğünden kesin emin olan, ne kendi hemcinslerinin, ne de diğer kişilerin sözüne itibar etmeyen enaniyetli bir kişilik çıkar.

Cahiliye Toplumundaki Erkek Karakterlerinden Çeşitli Örnekler

Buraya kadar anlatılanlar, cahliye toplumundaki erkek karakterinin ana yapısını oluşturur. Temelini bu yapıdan alan ancak, aile, çevre, yaşam koşulları gibi faktörlerin etkisiyle gelişen da-

ha pek çok erkek karakterine rastlamak da mümkündür. Bunlardan bazılarını kısaca şöyle sıralayabiliriz;

Bir önceki başlıkta bahsi geçen erkek karakterinin tam tersini yaşayan kimseler ise cahiliye toplumunda "kılıbık erkek" olarak adlandırılır. Cahiliye toplumunda yaşanan, üstünlük iddiasındaki erkek karakterinin yerine bu kimseler de kendi haklarını koruyamayacak kadar aşırı pasif bir yapı geliştirmişlerdir. Bu kimseler kendilerinden beklenildiği gibi "erkek adam dediğin..." kalıplarıyla ifade edilen mantıklara uymayan insanlardır. Kendi üstünlüklerini iddia etmek yerine genellikle kadınların ya da başkalarının hakimiyetine sığınmayı tercih eden bu insanlar, cahiliye toplumu tarafından oldukça küçümsenirler. Kişiliksiz, güçsüz ve kendi deyimleriyle "hanım evladı" olarak nitelendirilirler.

Cahiliye toplumunda görülen bir başka karakter "kazak erkek" ya da son yıllarda "maço" olarak adlandırılan karakterdir. Bu kimseler "erkeğin kayıtsız şartsız üstünlüğüne" ve "kadının da kayıtsız şartsız zayıflığına" inanmışlardır. Kadının herhangi bir eşya gibi erkeğin bir malı olduğuna, dolayısıyla da gerektiğinde iyi davranılıp ama gerektiğinde de sert davranılabileceğine" kanaat getirmişlerdir. Sert ve haşin hareketlerin, kaba bir üslup kullanmanın ve kısa sürede tersleşmenin kendilerine özel bir hava verdiğini düşünürler. Kadınların zaten kendilerine bu karakterde bir eş aradıklarından emindirler ve bu nedenle de bu tavırlarıyla oldukça cazibeli bir hale geldiklerine inanırlar.

Cahiliye toplumunun "akşamcı" olarak adlandırdığı bir erkek karakteri daha vardır. Bu kimseler hayatın en önemli eğlencesinin özel olarak hazırlanan meze sofralarında içki içip, "sarhoş muhabbetleri" yapmak olduğunu sanırlar. Kendileri ile aynı

inancı paylaşan bir arkadaş grubuyla birlikte neredeyse her akşam bu alışkanlıklarını yinelerler. Cahiliye toplumunun bu kimseleri "akşamcı" ismiyle anmasının sebebi de bu toplantılardır.

Geç saatlere kadar süren bu masa sohbetlerinde faydalı ve hikmetli hemen hemen tek bir konu dahi konuşulmaz. Sarhoş olmalarının etkisiyle tamamen boş bir konuya takılıp saatlerce o konu üzerinde "felsefe yapar", nutuklar atar, birbirlerine hayat dersleri verirler. Hatta kimi zaman gecenin ilerleyen saatlerinde tartışmaya başlar ve çevrelerindeki insanlar tarafından zorla kontrol altına alınarak sakinleştirilirler. Bu kimseler genelde, günlük hayatlarında da akşamları yaşadıkları bu sarhoş karakterinin tüm özelliklerini yansıtırlar. Sık sık "akşamdan kalmayım, bana fazla bulaşmayın" şeklinde ifadeler sarfederler.

Bu saydıklarımız cahiliye toplumunda yaşanan erkek karakterlerinden sadece bir kaç tanesidir. Bunlar gibi daha yüzlercesine rastlamak mümkündür. Temeli, Kuran'a dayalı olmadığı için, cahiliye toplumunda yaşanan tüm bu modeller çarpık bir anlayış içerirler. Dikkatlice izlendiğinde bu hayatı ve bu karakteri yaşayan kimselerin hayatlarından gerçek anlamda memnun olmadıkları da açıkça görülür.

YAŞLI İNSAN KARAKTERİ

Gençliğinde hangi karakteri benimsemiş olursa olsun, genellikle yaşlanınca cahiliye insanlarının gösterdiği standart bir karakter ve hayat şekli vardır. Ancak bu konuya geçmeden önce önemle belirtilmesi gereken bir nokta vardır: Bu bölümde söz edeceğimiz yaşlı karakterinin özellikleri, insanların din ahlakından uzak yaşamalarının getirdiği bir bozukluktur. Yaşamını Allah'ın razı olmayacağı şekilde geçirmiş, yaşı ilerleyip ölüme

yaklaştığında da ahireti düşünmeyen, dünyaya daha sıkı bağlanan insanların ruh halindeki çarpıklıktır.

Elbette bu özellikler kimi zaman kişiden kişiye farklılıklar gösterebilir; burada bahsedeceğimiz kötü ahlak özelliklerinin yalnızca bir kısmını taşıyan veya tümünü birarada yaşayan insanlar olabilir. Sonuç olarak burada önemli olan Kuran ahlakından uzak olmanın getirdiği ahlak ve tavır bozukluğunun küçük bir dünya oluşturması ve söz konusu kişilerin bu küçük dünya içinde her türlü çirkin tavrı sergileyebilmeleridir.

Cahiliye kadınları, çocuklarını evlendirip torun sahibi olduktan sonra, yaşlı kadın karakterine bürünürler. Erkekler ise genellikle emekliye ayrılmış ya da çalışamayacak kadar yaşlanmış olmaları nedeniyle iş hayatını terk edip evde oturmaya başlarlar. Bu durumda kendilerini ruhen ve bedenen hala genç hissedenler bile, çevrelerinden gelen telkinlerin de etkisiyle yaşlı gibi davranma zorunluluğu hissederler. Çevrelerindeki tüm dostları, akranları, eşleri yaşlanmış, emekli olmuş ve bu karaktere bürünmüşlerdir. Çocukları da evlenip kendi sorunlarına dalmış ve onlardan iyice uzaklaşmışlardır.

Bu insanlar genellikle günlerini televizyon seyrederek ya da uyuklayarak geçirirler. Ancak kadının yaşadığı "ev kadını karakteri"nde hiçbir değişiklik olmaz. Söylenmeleri, kaprisleri tüm hızıyla devam eder. Eşleri de kendileriyle aynı şartlar altında olduğu halde evin tüm sorumluluğunun yine sadece kendilerinin üzerinde olması onları daha da ters ve aksi bir tavra sokar. Erkekler de artık yapacak bir işleri olmaması nedeniyle bütün gün evde boş boş oturmaktan dolayı sıkıntı içerisindedirler.

Gün içinde hangi saatte ne yapacakları bellidir. Hayatlarında korkunç bir monotonluk başlamıştır. Bu monotonluğu kırmaları için hep çocuklarından medet umarlar. Fakat onlar da ta-

mamiyle kendi hayatlarını yaşamaktadır. Arada sırada hafta sonları ziyarete gelirler ancak birkaç saat süren bu ziyaretler onları hayatlarının tekdüzeliğinden kurtarmaya yetmez.

Bu insanlar bazen de kendileri gibi yaşlanmış olan arkadaşlarını ziyarete giderler. Bu toplantılarda konuştukları konular ise çoğunlukla evlatları ve hastalıkları ile sınırlıdır. Gittikleri doktorlardan, kendilerine konan yeni teşhislerden, kullandıkları ilaçlardan bahsedip birbirlerine tavsiyelerde bulunurlar.

Ancak tüm bu güçsüzlüklerine ve acizliklerine rağmen cahiliye sisteminin kendilerine kazandırdığı karakter özelliklerinden ve alışkanlıklardan taviz vermezler. Oysaki uzun yıllar boyunca cahiliye ahlakını yaşamış ve bu şekilde hiçbir şey elde edemediklerini ve mutlu olmadıklarını açıkça görmüşlerdir. Ölümün bu denli yaklaştığı bir dönemde hala cahiliye hayatına özlem duyuyor olmaları, din ahlakından uzak toplumun yaşlı karakterinin en önemli yönüdür.

Elbette bu insanlar kendilerini hüsrana sürükleyecek büyük bir yanılgı içindedirler. Aslında yapmaları gereken, herşeyin yaratıcısı olan Allah'a dönüp yönelmeleridir. Belirli bir yaşa kadar bunu yapmamış olabilirler. Ama Allah'a hesap vereceklerini ve ölümün giderek yaklaştığını kavradıkları andan itibaren şuurlarının hiç olmazsa bir derece açılması ve geçmiş yaşantıları için tevbe ederek Allah'ın hoşnutluğunu kazanmaya çalışmaları gereklidir. O güne kadar Kuran ahlakından uzak geçirdikleri hayatlarında yaşadıkları sıkıntılar, hastalıklar, sorunlar kendilerine bir ders ve ibret vesilesi olmalıdır.

Ancak cahiliye toplumunda tarif ettiğimiz "yaşlı karakteri"ne sahip insanlar genellikle bunların hiçbirini yapmaz, aksine daha isyankar, laf anlamaz tavırlara yönelirler. Sonuçta ortaya çıkan bu "yaşlı karakteri"nin başlıca özelliklerini şöyle özetleyebiliriz:

Alınganlık ve Acındırma Yöntemleri

Yaşlanan insanların çoğu hem maddi hem de manevi yönden başkalarına bağımlı bir hayat sürerler. Bağımlı oldukları kimseler de çoğunlukla çocukları, torunları ya da diğer yakın akrabalarıdır. Bu kişilerin yaşlılara bakış açıları ise o kadar da olumlu değildir. Kişilik olarak iyi bir insan olarak tanınsalar da, yaşlıları genellikle bir ayak bağı ve külfet olarak görürler. Çünkü yaşlanmanın getirdiği sağlık sorunları maddi ve manevi bakım gerektirir. Yaşı ilerlemiş insanlar çoğunlukla bu imkansızlıklarından dolayı tek başlarına ayrı bir evde yaşayamazlar. Ancak çocukları, torunları veya akrabaları da özenli bakılması gerektiği için yaşlı bir insanı sürekli olarak evlerinde barındırmak istemezler.

Aslında din ahlakından uzak bir hayat sürerek yaşlanmış olan böyle insanların bu duruma kendilerinin sebep olduğunu söylemek yanlış olmaz. Çünkü kendileri de cahiliye ahlakını benimsemiş, tüm yaşamları boyunca Allah'tan ve O'nun dininden uzak yaşamışlardır. Çocuklarına, torunlarına da böyle kötü bir ahlakı benimsetmişler; onları Allah'ın emrettiği güzel ahlak yerine cahiliye ahlakıyla yetiştirmişlerdir. Bunun sonucu da onlara yaşlılık yıllarında büyük bir zarar olarak geri dönmektedir; cahiliye sistemi içinde yaşayan çocukları gözlerini bile kırpmadan onları reddedebilmekte, zalim bir tavır gösterebilmektedir. Eğer yanlarında kalmalarına razı olsalar bile, zorunluluk nedeniyle evlerine aldıkları bu insanlara gösterdikleri tavırlar olumlu olmaz.

İşte bu isteksizliğin farkında oldukları için yaşlılarda gelişen en önemli özelliklerden biri alınganlıktır. Sadece zorunluluk nedeniyle yaşadıkları eve kabul edildiklerini bildikleri için evde-

ki diğer kişileri mümkün olduğunca az rahatsız etme isteği içerisindedirler. Ancak yine de için için büyük bir haksızlığa uğradıklarını düşünürler; onlar tüm ömürleri boyunca çocuklarına bakmak, onları en iyi şartlarda yetiştirmek ve hep onları mutlu etmek için çaba harcamışlardır. Ancak gösterdikleri tüm bu fedakarlıkların sonucunda karşılık buldukları tavır, sadakatsizliktir. Aslında bir anlamda onlar tüm bu yatırımları bir gün yaşlanacakları ve çocuklarının bakımına muhtaç kalacakları düşüncesiyle yapmışlardır. Ama gördükleri karşılık çok daha farklı olur. İşte bu karşılık nedeniyle haksızlığa uğradıklarını düşünerek her an alıngan olurlar.

Bu ruhun dışa vurumu olarak da sürekli karşı tarafın rahatsızlığının farkında olduklarını hissettirecek şekilde imalı konuşmalar yaparlar. Bu kimselerle genellikle rahat bir diyalog kurmak mümkün olmaz. Herşeyden bir anlam çıkartır ve bu anlam doğrultusunda ilginç cevaplar verirler. "Korkmayın size yük olmam" şeklinde sitemlerde bulunurlar. Sözgelimi ikram edilen yiyecekleri ya hiç yemez ya da çok az bir parça alırlar. Kimi zaman evdeki yemeklerin kendilerinden saklandığını düşünerek, dolaptaki yemeklerden kimseye göstermeden kaçamak bir şekilde yerler. Ya da kendilerine dinlenmeleri için bir oda verildiğinde "gerek yok ben şu kanepenin ucuna kıvrılırım" gibi şaşırtıcı tekliflerde bulunurlar. En ufak bir sözden küser, eşyalarını toplayıp gitmeye hazırlanırlar. Aslında gidecek başka bir yerleri de yoktur. Ama sırf kendilerini acındırmak ve karşı tarafı pişman etmek için böyle bir tavır sergilerler. Kendilerine bir hediye alındığı zaman bile bundan alınacak birşey bulurlar. Onlara hediyenin ya en ucuzunun alındığını, ya da herkese alınmışken onlar da aradan çıksın diye alındığını düşünürler.

Eve gelen misafirlere mümkün olduğunca istenmedikleri,

ezildikleri ve iyi bakılmadıkları imajını vermeye çalışırlar. Hatırları sorulduğunda ise mutlaka pek iyi olmadıklarını ifade edecek konuşmalar yaparlar. Böylece kendilerine acınacağını, sempati duyulacağını ve daha fazla ilgi görebileceklerini düşünürler. Misafirlerde bu yönde bir kanaat gelişir belki, ancak evdeki diğer kişiler tarafından bu tavırları kızgınlıkla karşılanır ve onlara bakma konusundaki isteksizlikleri daha da artar.

İlgi Çekmeye Çalışmaları

İlgi çekmeye çalışmak cahiliye toplumunda kadın erkek tüm yaşlılara has bir özelliktir. Ancak onlarda gelişen bu karakterin en önemli sebebi yine cahiliye sisteminin çarpıklığıdır. Aralarındaki sevgi anlayışı, ahlaklarına ve imanlarına yönelik değil de çıkar ilişkilerine dayalı olduğu için, menfaatlerin son bulduğu noktada sevgileri ve ilgileri de son bulur. Bu durumda artık menfaat sunamayacak konuma gelen yaşlılar da bu sevgiyi ve ilgiyi elde etmenin farklı yollarını aramaya başlarlar. Ancak onlar da bunu kendilerini gerçekten sevdirecek özellikler ve tavırlar sergileyerek değil, cahiliye sisteminin çirkin yöntemleriyle elde etmeye çalışırlar. Bu da karşı tarafta bir sevgi oluşturmadığı gibi, aksine başvurulan ahlak dışı yöntemlerden dolayı tam tersi bir etki meydana getirir.

Yaşlıların ilgi çekmek için başvurdukları bu yöntemlerden biri sürekli olarak hastalıklarını dile getirmek, ne kadar acı çektiklerini, ne kadar zor durumda olduklarını anlatarak kendilerini acındırmaktır. Allah'a tevekkül etmedikleri ve içinde bulundukları duruma şükretmedikleri için hastalıklarından sürekli yakınırlar. Bu anlattıklarında gerçek payı da olmakla birlikte, çoğu zaman karşı tarafta etki uyandırabilmek için durumu abartabilir ya da zaman zaman yalan söyleyebilirler. Hasta ol-

dukları düşünüldüğünde daha fazla ilgi ve hoşgörü görebileceklerine inanırlar. Bu durum gerçekten de karşı tarafın merhametini harekete geçirir, ama durumu abarttıklarını bilmeleri de bir yandan onları kızdırır. Yine de asıl istediklerinin ilgi olduğunu bildiklerinden bu karşılığı verirler, ama bu da tatmin edici olmaz. Çünkü cahiliye ahlakına sahip yaşlılar dikkatin sürekli olarak kendi üzerlerinde olmasını isterler.

Bu nedenle bazen de yüzlerini asıp bir kenarda oturur, yemek yemez, konuşmazlar. Amaçları kendilerine tüm bunların sebebinin sorulması ve böylece nazlanmalarıdır. Sorulduğunda birşey olmadığını söyler ve karşı tarafı mümkün olduğunca uğraştırırlar. Çünkü yanıt ne kadar zor alınırsa, ilgi o denli artmış olacaktır. Bazen de evin ücra bir köşesine gidip saatlerce oradan çıkmaz ve merak uyandırmak isterler. Oturdukları yerde ellerinde mendilleriyle sessizce ağlar ve sorulduğunda da "yalnızlıkları" ya da "seven kimseleri olmadığı için" ağladıklarını söylerler. Bunun üzerine karşı taraf "biz varız ya" diyecek, sevgi gösterecek ve gönlünü alacaktır.

Eğer tüm bunlarla tatmin olamazlarsa bu durumda da konuşmalarıyla beklentilerini ifade etmeye çalışırlar. Cahiliye toplumunda artık sloganlaşmış ve ne anlama geldiği tüm toplum tarafından bilinen sözlerle birtakım imalarda bulunurlar. Söz gelimi fazla ilgi görmedikleri bir ortamda bir anda "istenmediğim yerde kalacak değilim", "gidecek yerim olsa sizi rahatsız etmezdim", ya da "beni huzur evine gönderin, daha rahat edersiniz" gibi ifadelerde bulunurlar. Bu sözlerin çoğu sırf kendisine gösterilen ilginin artmasını sağlayabilmek içindir.

Oysaki tüm bu tavır, üslup ve basit taktiklere harcayacakları emeği güzel tavırlarda bulunmak için harcamış olsalar belki de istedikleri sevgi ve ilgiyi göreceklerdir. Ancak bunu çirkin ta-

vırlara başvurarak elde etmeye çalışmaları, istedikleri sonuca bir türlü ulaşamamalarına neden olur.

Söz Dinlemememeleri

Cahiliye toplumlarındaki yaşlı insanların bilinen bir başka dikkat çekici özelliği daha vardır; söz dinlemememeleri. Konu her ne olursa olsun hep kendi bildiklerini yapmak isterler. Başkalarının sözlerine asla güvenmez, söylenenlerin altında mutlaka bir kasıt ararlar. Örneğin hastalıkları nedeniyle bazı yiyeceklerin dokunabileceği, dolayısıyla yememeleri gerektiği söylendiğinde, bunun sadece o yemekten yememeleri için uydurulmuş bir yalan olduğuna inanırlar. Bu nedenle de kendilerine tavsiyede bulunanların hem sözlerini dinlemez hem de bir yemeği bile kendilerinden esirgediklerini düşünerek darılırlar.

Ancak bu huyları bu kadarla da sınırlı kalmaz ve kimi zaman oldukça tehlikeli boyutlara ulaşır. Söz gelimi kendi hastalıklarını kendileri tedavi etmek ister, doktora gitmeyi kabul etmezler. Ya da doktorun verdiği ilacı kullanmayı reddeder, bunun yerine kendi bildikleri eski bir ilaç ya da karışımı kullanmaya kalkışırlar. Akıllarına ve tecrübelerine çok güvenir, gençlerinse hiçbir şey bilmediklerine inanırlar.

Düşüncesiz Tavırları

Tüm yaşantılarını din ahlakından uzak geçirmiş olan bu insanlar, yaşlı kimliğine sığınarak cahiliye toplumunun kötü bir alışkanlığı olan düşüncesizliğe makul bir zemin hazırlamaya çalışırlar. Yaşlı olmanın birtakım ahlaki bozuklukları mazur göstereceğine inanırlar. Zaten toplumun diğer bireyleri de bu durumu

kabullenmiştir. Bu nedenle "yaşlıdır, kusuruna bakmayın, lafını sözünü bilmiyor işte" deyip geçiştirirler. Oysaki bu ahlak bozukluğu yaşlılar tarafından genellikle tamamen şuurlu ve kasıtlı olarak yapılmaktadır. Kendi çıkarları söz konusu olduğunda her türlü detayı akledebilen ve kendilerine yönelik her türlü eksikliği ya da kusuru fark edebilen bu kimselerin patavatsızlığı da çoğunlukla bilinçli bir tavırdır.

Nitekim patavatsızlığı ne zaman yapacaklarını, hangi sözü söyleyeceklerini ve kime imada bulunacaklarını çok iyi bilirler. Neredeyse konuşmalarının büyük çoğunluğunda bu yöntemi kullanırlar. Düzgün ve normal sohbet ettikleri anlar çok nadirdir. Söz gelimi hasta olduklarında neden hastalandıkları sorulacak olursa "uzun süredir et yemedim de ondan", "yattığım oda çok soğuk da", ya da "çok yoruluyorum da ondan" gibi imalı cevaplar verirler.

Bazen de küçük intikam alma yolları peşinde koşarlar. Örneğin bir misafir geldiğinde özellikle evdekileri küçük düşürecek bir konuyu gündeme getirir, çevresindeki kişileri mağdur edeceğini bildiği, en olmayacak konuları herkesin ortasında anlatırlar. Ancak sonra da yaşlılığın arkasına sığınarak farkında değilmiş gibi yapar, üzgün olduklarını söyleyerek geçiştirirler. Oysaki işin aslı oldukça bilinçli bir plana dayanır. Kendilerini kızdıran birinden intikam almanın en kolay yolunun patavatsızlıkla onları küçük düşürmek olduğunu bilirler.

Dünyaya Olan Bağlılıkları

Cahiliye insanları yaşlılığın getirdiği acizlikleri ve zorlukları açıkça gördükleri halde yine de ibret almaz ve dünya hayatına olan bağlılıklarından taviz vermezler. Ölüme bu denli yaklaştıkları halde, yine de ölümü kendilerine yakıştırmazlar. Dostları-

nın birer birer öldüklerine şahit olur, ama yine de hiç ölmeyecekmiş gibi davranırlar. Hala para biriktirmeye, geleceklerini garanti altına almaya çalışırlar. Bir gün kimsesiz ve parasız kalma endişesiyle yaşar, bir kenarda sürekli yiyecek, giyecek ya da para biriktirmeye uğraşırlar. Ancak dünyada zor durumda kalmaktan bu kadar korktukları halde, ahirette ne yapacakları konusunu hiç düşünmezler. Ahiret için hiçbir hazırlık yapmaya gerek duymazlar. Oysaki insanın asıl hayatı ahirettir ve asıl hazırlık yapılacak yer de ancak ahiret hayatıdır. Kuran'da bize bu konu şöyle haber verilir:

> **Dünya hayatı yalnızca bir oyun ve bir oyalanmadan başkası değildir. Korkup-sakınmakta olanlar için ahiret yurdu gerçekten daha hayırlıdır. Yine de akıl erdirmeyecek misiniz? (Enam Suresi, 32)**

Bu gerçeğe kesin olarak iman eden müminlerin yaşlılık dönemleri ise çok farklı olur. Onlar zaten tüm yaşamlarını Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak üzerine kurmuşlardır. Zaman geçtikçe ahirete, Allah'ın izniyle sonsuz cennet hayatına yaklaştıklarının şevki içindedirler. Bu umut dolu bekleyiş sebebiyle son derece neşeli, huzurlu, güzel ahlaklı bir karakter gösterirler. Çevrelerindeki insanlara sorun çıkarmaya değil, aksine onların sorunlarını çözmeye, onlara Kuran ahlakını öğretmeye, Allah'ın hoşnut olacağı bir karakter kazandırmaya çalışırlar. Fiziksel olarak güçsüz duruma düşseler de, zihinsel olarak sürekli çalışır ve çevrelerine fayda getirmeye yönelik bir faaliyet içinde olurlar.

Onların bu üstün ahlaklı tavırları çevrelerinde de büyük bir sevgi ve saygı uyandırır. Hem etraflarındaki insanlara güzel ahlakı öğrettikleri hem de kendileri son derece güzel ahlaklı oldukları için her zaman saygı ve ilgi görürler. Kuran'da iman

edenlere, yaşça ilerlemiş kişilere hürmetkar olmaları tavsiye edilmiştir. Allah Kuran'da şöyle emretmiştir:

Rabbin, O'ndan başkasına kulluk etmemenizi ve anne-babaya iyilikle-davranmayı emretti. Şayet onlardan biri veya ikisi senin yanında yaşlılığa ulaşırsa, onlara: "Öf" bile deme ve onları azarlama; onlara güzel söz söyle. Onlara acıyarak alçakgönüllülük kanadını ger ve de ki: "Rabbim, onlar beni küçükken nasıl terbiye ettilerse Sen de onları esirge." (İsra Suresi, 23-24)

Biz insana, anne ve babasına (karşı) güzelliği (ilke edinmesini) tavsiye ettik… (Ankebut Suresi, 8)

Biz insana anne ve babasını (onlara iyilikle davranmayı) tavsiye ettik. Annesi onu, zorluk üstüne zorlukla (karnında) taşımıştır. Onun (sütten) ayrılması, iki yıl içindedir. "Hem Bana, hem anne ve babana şükret, dönüş yalnız Banadır." (Lokman Suresi, 14)

Allah'a ibadet edin ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmayın. Anne-babaya, yakın akrabaya, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzak komşuya, yanınızdaki arkadaşa, yolda kalmışa ve sağ ellerinizin malik olduklarına güzellikle davranın. Çünkü, Allah, her büyüklük taslayıp böbürleneni sevmez. (Nisa Suresi, 36)

CAHİLİYE TOPLUMUNDA MESLEKLERİN ETKİSİYLE GELİŞEN KARAKTERLER

Cahiliye toplumunda tüm insan karakterleri belirli kriterlerin etkisinde kalarak gelişir. Bunların başlıcalarından biri de mesleklerdir. Çünkü meslek insanın toplum içerisindeki sosyal kimliğini ve sınıfını belirleyen en önemli etkendir. Kuran ahlakından uzak toplumlarda her insan mesleği, sosyal itibarı ve serveti ölçüsünde değer görür. Öyle ki yazılı bir kaynak olmamasına rağmen, cahiliye toplumunda tüm bu mesleklerin itibar sıralaması dahi bellidir ve herkes tarafından bilinir. Söz gelimi bir profesörün göreceği itibar bir işletmeciden, bir doktorunki bir modacıdan ya da bir mimarınki bir öğretmenden üstündür.

Bu sebeple, cahiliye toplumlarında mesleğini seçecek olan kişinin sadece kendi ilgi alanını ve yeteneklerini değil, aynı zamanda elde edeceği sosyal konumu ve göreceği itibarı da göz önünde bulundurması gerekmektedir.

Meslek seçimiyle birlikte kişinin o güne kadar yaşadığı karakter tam bir değişikliğe uğrar. Artık seçtiği mesleğin karakterini yaşamak durumundadır. Çünkü cahiliye sistemi kendisine bu karakteri uygun görmüştür. Eğer gerçekten de toplumda bir yer edinmek ve bir yerlere gelmek istiyorsa karakterini değiştirmeli ve bu kimliğe bürünmelidir.

Böylesine bir karakter değişimi ise toplumun hiçbir üyesi ta-

rafından kınanmaz. Aksine bu yeni karakter ne kadar iyi uygulanırsa o kadar takdirle karşılanır. Bu durumda kişinin giyim tarzından, yürüyüşüne, oturuşuna, ses tonuna, üslubuna kadar herşeyi mesleğini temsil eder.

Bunun yanında her mesleğin "meslek adabı" adı altında anılan kendine has çarpık anlayışları da vardır. Dolayısıyla seçtiği meslekte başarılı olabilmek ve bir yerlere gelebilmek isteyen her insan bu "adap" olarak tanımlanan cahiliye kurallarına uymak zorundadır.

Ancak şunu da önemle belirtmek gerekir ki, cahiliye toplumunda çeşitli sebeplerden dolayı bu kuralların dışına çıkan insanlar da vardır. Bu kimseler prensipleri ya da hayat tarzları nedeniyle mesleklerinin karakterlerine yön vermesine izin vermeyebilirler. Ancak bu çok küçük bir azınlıktan ibarettir. Nitekim bu karakterleri ortaya koymaktaki asıl amaç da zaten şahısları değil, Kuran ahlakından uzak bir toplumun büyük bölümüne hakim olan çarpık anlayışı deşifre etmektir.

Meslekleri anlatmaya geçmeden önce üzerinde durulması gereken son derece önemli bir konu daha vardır: Bu bölümde detaylandırılacak olan konular mesleklere yönelik bir eleştiri niteliğinde değildir. Elbette insanların bir toplum olarak yaşayabilmesi için herkesin belirli bir mesleği olmalı, her insan kendi yetenekleri ve istekleri doğrultusunda hizmet vermeli, topluma faydalı bir insan olmalıdır. Bu noktada önemli olan şudur: İnsanları mesleklerine göre değerlendirmek, ona göre bir sınıflandırmaya koymak yanlıştır. Bunun yanı sıra insanların sahip oldukları mesleğe göre kendi şahsiyetlerinde oynama yapmaları çarpık bir mantıktır. Unutmamak gerekir ki, her insan kendisini yaratan Allah'a karşı sorumludur. Doğru olan da Allah'ın Kuran'da gösterdiği yollarla insanları değerlendirmektir. Ku-

ran'da insanlar arasındaki üstünlük ölçüsü ise şöyle verilmiştir:

Ey insanlar, gerçekten, Biz sizi bir erkek ve bir dişiden yarattık ve birbirinizle tanışmanız için sizi halklar ve kabileler (şeklinde) kıldık. Şüphesiz, Allah Katında sizin en üstün (kerim) olanınız, (ırk ya da soyca değil) takvaca (Allah'tan korkup-sakınma konusunda) en ileride olanınızdır. Şüphesiz Allah, bilendir, haber alandır. (Hucurat Suresi, 13)

Yukarıdaki ayette görüldüğü gibi insanlar ancak takvalarından, Allah'a olan yakınlıklarından, gösterdikleri derin bağlılıktan sorumlu tutulacaklardır. Bir kişinin erkek veya kadın olması, genç veya yaşlı olması, doktor veya sekreter olması o kişinin hesap günü sorguya çekileceği konular değildir. Herkes kendi bulunduğu şartlar içerisinde Kuran'a uymakla, Allah'ın emrettiği şekilde yaşamakla, Kuran ahlakına uygun bir karakter geliştirmekle sorumludur.

İşte bu bölümde yanlışlığına dikkat çekilecek olan konu da kişilerin Allah'ın dinini unutup, geçici olan dünya hayatına kapılmaları ve kendilerine göre birtakım değer yargıları geliştirmeleridir. Ve ardından da çarpık değerler doğrultusunda karakterlerini, yaşantılarını belirlemeleridir. Mesleklere göre değişen bu cahiliye karakterlerini detaylandırmadan önce genel anlamda topluma hakim olan iş kadını ve iş adamı karakterini incelemekte fayda vardır.

İŞ KADINI KARAKTERİ

İş kadını karakteri toplumda ev kadını karakterinden daha çok itibar görür. Çünkü ev kadınından daha önemli idealleri ve daha kayda değer sorumlulukları olduğu düşünülür. Nitekim iş

kadını olmaya karar veren kişinin asıl amacı da, ev kadını kimliğinden ve bu kimliğin neden olduğu kompleksten kurtulup daha itibarlı bir konuma gelebilmektir. İş hayatı ona herşeyden önce farklı bir kimlik kazandıracak, "kendi ayakları üzerinde durmasını" sağlayacak ve onu erkeklerle büyük ölçüde eşit şartlara getirecektir.

Nitekim cahiliye toplumunda bir iş kadınından beklenen de budur. Din ahlakından uzak yaşayan insanlar için en önemli kıstas maddi güç yani para olduğu için, bu imkana sahip kadınları diğerlerinden üstün görürler. Bu insanların sahip olduğu ahlak değil, sahip oldukları banka cüzdanları, tapular, şirket yetkileri bir saygı sebebidir.

İşte toplumdaki bu kıstasların farkında olan iş kadınları da işlerine büyük bir hırsla sarılır ve sahiplenirler. Mesleklerinde ne kadar başarılı olurlarsa o kadar şahsiyet kazanacaklarına inanırlar. Bu nedenle de işyerindeki herkese karşı kendilerini ispatlama yarışına girerler. Eğer o işyerinde çalışan erkeklerin üst kadrosuna geçebilirlerse bunu büyük bir başarı olarak kabul ederler. Bu onların komplekslerini tatmin edebilmeleri için çok önemli bir fırsattır. Etraflarına sürekli emirler yağdırır, yanlış yapılan ya da geciken bir iş olduğunda bu kimseleri herkesin ortasında azarlamaktan çekinmezler. Bir yandan erkeklere karşı kendilerini bu şekilde ispat etmeye çalışırlarken bir yandan da işyerindeki kadınlarla rekabete girişirler. Her fırsatta onların beceriksizliğini dile getirerek kendilerini ön plana çıkarmaya çalışırlar.

Ev kadını karakterinden sıyrılmış olmaktan dolayı sevinir ve yaşadıkları bu hayatla mutlu olurlar. Oysaki değişen çok az şey olmuştur, temelde yaşadıkları kadın karakteri yine aynı şekliyle durmaktadır. Değişen sadece mekanlar ve kişiler olmuştur.

Evinin, ailesinin sorunlarını kafasına takıp, kocasıyla ya da annesiyle çekişen ev kadını gitmiş, yerine iş yerindeki sorunlarla ve çalışanlarla rekabete girişen, kendini ispatlamaya çalışan iş kadını gelmiştir. Dedikodular, çekişmeler, kıskançlıklar ya da duygusallıklar aynı hızıyla devam eder. Çünkü insanın içinde bulunduğu sıkıntılı yaşamdan, karanlık ruh halinden kurtulabilmesi cahiliyenin bir karakterinden diğerine geçmesiyle değil, ancak ruhunda Kuran'a uygun bir değişiklik yapmasıyla mümkün olabilir. İşte, iş kadınları bu önemli gerçeği göz ardı ettikleri için yine cahiliyenin klasik kadın karakterini yaşamaya devam ederler.

Mümin kadın ise bu önemli gerçeğin farkındadır. Kendini geliştirmek için dikkatini hayatında yapacağı teknik değişikliklere değil, ruhunda ve ahlakında yapacağı atılımlara verir. Bu nedenle de sürekli bir ilerleme kaydeder.

Bunun dışında çoğu cahiliye kadınında olduğu gibi komplekslere sahip değildir, bunun sonucu olarak erkeklerle hayatın hiçbir safhasında yarışa girmez. Böyle bir tavır için hiçbir gerekçe de yoktur zaten. Çünkü din ahlakında erkek-kadın rekabeti, bir tarafın üstünlüğü ya da eksikliği gibi bir kavram yoktur. Her ikisi de kendi yaratılışlarına uygun hareket ederler. Birbirlerine benzemeye değil, Kuran'da tarif edilen mümin modeline uymaya çalışırlar. Allah Katında da müminlerin arasında da sadece imanları ve güzel ahlakları ölçüsünde değer görürler.

İŞ ADAMI KARAKTERİ

Cahiliye toplumunda çalışan erkekler, iş kadınlarından çok daha farklı bir ruh hali içerisindedirler. Çünkü onların çalış-

maktaki asıl amaçları üzerlerine aldıkları hayati yükümlülükleri yerine getirebilmektir. İş adamları genellikle evlerinin maddi sorumluluğunu üstlenmiş kimselerdir. Dolayısıyla asıl hedefleri kendilerini ispatlamaktan çok para kazanmaktır. Bu nedenle iş adamı karakterinde maddi çıkarlar psikolojik çıkarlardan daha önce gelir.

Bu yapıdaki kişiler, kendilerini Kuran'ın pek çok ayetinde bildirildiği gibi dünya hayatının meşgalelerine kaptırmışlardır. Tüm dünyaları işleri, en büyük amaçları ise işlerinde başarı elde etmek olmuştur. İş dışındaki hayatlarına bile yine bu para kazanma tutkusu hakimdir. Aileleri başta olmak üzere çevrelerindeki insanlarla konuştukları konular çok sınırlıdır. Ya işten bahseder ya da hiç konuşmaz saatlerce oturup düşünür, kafalarında daha çok para kazanmanın hesabını yaparlar. Kafaları işle o denli meşguldür ki, genellikle beraber oldukları insanlara karşı olan manevi yükümlülüklerini dahi unuturlar.

Her konuyu hep iş merkezli düşünürler. Toplumsal ilişkileri çıkara dayalıdır. Dostluklarını hatta evliliklerini bile bu anlayış üzerine kurarlar. Kendilerine menfaat sağlayabileceğine inandıkları kimselerle ilişkilerini güçlendirirken, kendilerine fayda sağlamayacağına inandıkları kimselerle görüşmeyi de vakit kaybı olarak değerlendirirler.

İş yerinde ve evde genel olarak gergin ve stresli bir karakter sergilerler. İşlerinin iyi gitmediği günlerde "dokunsalar patlayacak" şeklinde ifade edilen bir yapıya bürünürler. Bu tip durumlarda son derece tahammülsüz olurlar. Bu hallerine anlayışsızlık gösterildiğinde ise daha da tersleşir ve sinirlenirler. Özellikle de eşlerinin iş hayatını kavrayamadıklarından dolayı anlayışsız olduklarını düşünür ve yakınırlar.

Genellikle hemen her konuda kendilerinden çok emindirler,

akıllarını çok beğenir ve kimsenin sözüne itibar etmezler. Yılların tecrübesini üzerlerinde barındırdıklarını ve dolayısıyla da herşeyin en iyisini ve en doğrusunu kendilerinin bildiğini iddia ederler. Bu nedenle onları inandıkları birşeyin aksine ikna etmek mümkün olmaz. Hata yaptıklarını ya da yanlış düşündüklerini fark etseler bile sözlerini geri almak ve hata yaptıklarını kabul etmek çok ağırlarına gittiği için buna yanaşmazlar.

Onları böyle bir karaktere yönelten asıl etken ise başta da belirtildiği gibi "dünya hırsı"dır. Bu hırs nedeniyle pek çok insani yönlerini kaybetmiş, maddi çıkarlar dışında birşey düşünmez olmuşlardır. Burada belirtmek gerekir ki, bir insanın para kazanmak istemesi, işinde başarı elde etmek için çalışması veya işini geliştirmeye yönelik planlar yapması son derece doğaldır. Ancak bu istekleri dünyaya yönelik tutkulu bir şehvete dönüştürmek, ahireti unutarak hırsa kapılmak hatalıdır. Yoksa bir insan büyük bir zenginliğe ve mülke sahip olup, bunları Allah'ın razı olacağı şekilde harcamak isteyebilir veya salih bir niyetle başarı elde etmeye çalışabilir.

Cahiliyedeki iş adamı karakterinde ise böyle salih bir niyet değil, aksine dünyaya karşı tutkulu bir bağlılık vardır. Oysa karakterlerine bu denli hakim olan para, dünya hayatının geçici bir yararıdır. Dünyanın en zengin insanı ya da en başarılı iş adamı da olsalar bir gün mutlaka ölecek ve tüm kazandıklarını dünyada bırakacaklardır. Kendileri ise kazandıkları paranın hiçbir faydasını göremeyecekler, bedenleri de toprağın altında çürüyüp gidecektir. Ardından ise dünyada yaptıkları işlerden hesaba çekileceklerdir. Bu hesap gününde kendilerine para kazanmak için ne kadar çaba harcadıkları ya da ne kadar biriktirebildikleri sorulmayacaktır. Allah için ne yaptıkları, Allah'ın rızasını kazanıp kazanmadıkları sorulacaktır. Bu nedenle dünyaya yöne-

lik olarak gösterdikleri tüm bu çabalar boşunadır.

Kuran'da onların boşa çıkacak olan bu çabalarından şöyle bahsedilmiştir:

De ki: "Davranış (ameller) bakımından en çok hüsrana uğrayacak olanları size haber vereyim mi?" Onların, dünya hayatındaki bütün çabaları boşa gitmişken, kendilerini gerçekte güzel iş yapmakta sanıyorlar. İşte onlar, Rablerinin ayetlerini ve O'na kavuşmayı inkar edenlerdir. Artık onların yapıp-ettikleri boşa çıkmıştır, kıyamet gününde onlar için bir tartı tutmayacağız. (Kehf Suresi, 103-105)

MÜDÜR VE YÖNETİCİ KARAKTERİ

Dinden uzak toplumlarda, bir işyerinde birbirinden farklı pek çok karaktere rastlamak mümkündür. Bu karakterlerin her biri o işyerinde kendilerine verilen mevkinin etkisinde kalmışlardır. Her birinin yerine getirdiği sorumluluklar, aldıkları maaş ve diğer çalışanlara göre bulundukları konum bu karakterleri şekillendirir. Bu şartların etkisi altında gelişen karakterlerden biri de "yönetici karakteri"dir. Bu karakteri taşıyan kimselerin kendi aralarında çok normal karşıladıkları, ama aslında son derece çarpık bir mantığın ürünü olan bir özellikleri vardır; duruma göre değişip şekillenen iki karakteri aynı anda yaşarlar. Bunlardan biri işyerinde kendilerinden makam ve mevki olarak üstte olan kişilere, diğeri ise alt kadrolarında çalışan kimselere gösterdikleri karakterdir.

Bu kimseler patronlarının yanında son derece ezik bir karaktere bürünürler. Onlara karşı her zaman için son derece saygılı, hatta kimi zaman "iki büklüm"dürler. İstenilen herşeyi

anında yerine getirir ve en ufak bir kusur işlememeye son derece itina ederler. Patronları kendilerine her türlü sözü söylemeye, gerekirse azarlayıp terslemeye hak sahibidir. Müdürler bu tavırlardan alınmaz ve bunun patronlarının hakkı olduğunu düşünür. Tüm güçleriyle kendilerini beğendirmeye ve onların gözüne girmeye çalışırlar. Hatta onlara "yaranabilmek" için iş dışındaki angaryalarını bile üstlenirler. Tüm bu özverili tavırların sebebi ise çok açıktır; onlara maaşlarını veren ve işyerinin tüm hak ve yetkilerini elinde bulunduran kişi patronlarıdır, dolayısıyla da müdürlerin tüm menfaatleri yine bu kişilerin elindedir. Onların desteğini ve sempatisini kazanmak, müdürlerin kariyerleri ve gelecekleri açısından son derece önemlidir. Bu nedenle şahsiyetlerinden ve onurlarından taviz vermekten kaçınmazlar.

Yine burada önemli bir ayrımı belirtmekte fayda vardır: İnsanların kendilerinden makamca veya yaşça üstün olan birine saygı göstermeleri elbette güzel bir davranıştır. Ancak bu kişilerin bunu yaparken Allah'ın rızasını aramaları ve karşı tarafı sağlayabileceği maddi menfaatler yönünde değil, onun ahlakı yönünde değerlendirmeleri gerekir.

Oysa cahiliye toplumunda insanlar bu değerlendirmeyi yapmazlar. Maddi zenginliği olan bir insan ahlaken son derece zayıf bile olsa ona derin bir saygı gösterirler. Buna karşılık kendilerine bağlı olarak çalışan kimseleri ahlaklarını hiç değerlendirmeden ezmeye çalışırlar. Çünkü burada da kıstasları Allah'ın rızası değildir. Cahiliyenin çarpık mantığına göre kendileri o insanlardan makamca ve maddi olarak üstündürler, o halde onlara her türlü kötü muameleyi yapma hakkına sahiptirler. Artık patronunun karşısındaki o ezik insan gitmiş yerine kibirli, kendinden aşırı emin, "dediğim dedik" bir yönetici gel-

miştir. Emrindeki kişilere karşı son derece katı, prensip sahibi ve tavizsizdir. Etrafa emirler yağdırır, herhangi bir aksilik durumunda ise ilgili kişiyi herkesin ortasında azarlamaktan çekinmez. Çünkü bu kimselerden elde edeceği hiçbir menfaat söz konusu değildir. Ayrıca patronlarının kendi üzerlerinde tatmin ettikleri kibirlerini onlar da kendi altlarında çalışan kimseler üzerinde tatbik etmek isterler. Böylece şahsiyet bulduklarını ve patronlarının yanında büründükleri ezik kişilikten kurtulduklarını düşünürler.

Bu iki karakter arasındaki zıtlık işyerinin tüm çalışanları ve cahiliye toplumu tarafından oldukça olağan karşılanır. Çünkü sistem böyledir; şirketin sahibi müdürlere, müdürler sekreterlere, sekreterler de temizlikçilere ya da odacılara istedikleri tavırları göstermekte serbesttirler. Bu sıralama tersten ele alındığında ise herkes bir üstünün yüzüne karşı elinden gelen en iyi davranışları gösterir ve istenilenleri en titiz şekilde yerine getirir. Ancak birbirlerinin gıyabında nefretlerini dile getirmekten çekinmezler ve duydukları saygı da hiçbir zaman gerçek bir saygı olmaz.

Açıkça görüldüğü gibi bu, son derece çarpık bir sistemdir. Çünkü bu insanlar güzel davranmayı bildikleri halde sırf birbirlerinden menfaatleri olmadığı için bu tavırları birbirlerine göstermeye gerek duymaz ve ancak çıkarları söz konusu olduğunda kullanırlar. Bu tavırları cahiliye sisteminin çarpıklığı içerisinde göze batmaz ve gündeme getirilmez. Oysaki bu Kuran'a göre büyük bir vicdansızlık örneğidir. Çünkü insan vicdanının ve aklının yettiği ölçüde en güzel tavırları göstermekle yükümlüdür. Allah insana hoşgörülü ve tevazulu olmasını emretmiştir.

Çünkü insanın etrafına karşı büyüklük taslayabileceği kendine ait hiçbir özelliği yoktur. Makam da, mevki de ancak Allah'a

aittir. Onu kullarından dilediğine verir ve dilediğini üstün kılar. Dilediğinde de insanın durumunu tam tersine döndürmeye ve eline verdiği tüm imkanları geri almaya kadirdir. İşte bu nedenle de insan Allah'a karşı her an boyun eğici bir tavır içerisinde olmak zorundadır. Allah insana bu konumunu ve acizliğini Kuran'da şöyle hatırlatmıştır:

> **Yeryüzünde böbürlenerek yürüme; çünkü sen ne yeri yarabilirsin, ne dağlara boyca ulaşabilirsin. (İsra Suresi, 37)**

İşte mümin, bu ahlakı yaşayan insandır. Yeryüzünde karşısında her kim olursa olsun böbürlenmez ve Allah'a karşı sorumlu olduğunu unutmaz. Bu nedenle de böyle değişken ve samimiyetsiz bir karakteri kendisine yakıştırmaz. Allah'ın beğendiği ahlakı her an, her yerde, herkese karşı sergiler. Karşısındaki insanın makamı, mevkisi ne olursa olsun saygılı ve nezaketli bir tavır gösterir. Ama bu güzel tavırlarına karşılık o kişiden bir menfaat beklentisi olmaz; aksine her salih amelin karşılığını Allah'tan bekler, O'nun hoşnutluğu için çaba gösterir.

SEKRETER KARAKTERİ

Cahiliye toplumunda bazı meslekler diğerlerine göre daha havalı, bazıları ise daha sıradan bilinir. Sekreterlik pek çok mesleğe göre daha sıradan kabul edilir. Bunun en önemli sebeplerinden biri ise kuşkusuz ki sekreterliğin başlı başına bir meslek olmayışı, çok fazla vasıf gerektirmemesi ve bu kimselerin bir kişinin yardımcısı olarak çalışıyor olmalarıdır. Bu nedenle sekreterler kendilerine meslekleri sorulduğunda çoğu zaman "asistanlık yapıyorum" gibi cevaplar vererek kendilerini daha nitelikli göstermek ister. Bu mesleğin toplumda fazla

itibar sağlayacak bir özellik taşımaması nedeniyle, kariyer sahibi patronlarıyla ve onların yardımcısı olmakla övünmeyi tercih ederler. Oysa bir insanın temiz bir işte, helal yollarla para kazanabiliyor olması onun için yeterli olmalıdır. Hiç kimsenin cahiliye ölçülerine göre üstün bir mevkiye sahip olması, etrafındaki insanlardan itibar görmesi gerekli değildir. Bir insanı değerli kılan ve ona hem dünyada hem de ahirette güzel bir yaşam sağlayacak olan, Allah'ın rızasını gözeterek yaptığı işlerdir.

Cahiliye ahlakı ise başta da belirttiğimiz gibi bambaşka ölçülere sahiptir. Bu değer yargılarını benimsemiş olan sekreterler de içten içe patronlarına karşı büyük bir hayranlık beslerler. Onları velinimetleri gibi görürler. Bu nedenle de kendi üzerlerinde her türlü hakka sahip olduklarını düşünürler. Ters tavırlarından, emirler yağdırmalarından ya da her türlü işlerini yaptırmalarından hiçbir şekilde alınmaz ve rahatsızlık duymazlar. Aksine onlar beklenilenin daha da fazlasını yapar ve patronlarını memnun etmek için büyük bir çaba harcarlar. Çünkü patronları bir anlamda onların geleceği demektir. Onları iş hayatında daha iyi bir konuma getirebilecek, çevre edinmelerini sağlayabilecek ve hatta eğer zorda kalırlarsa yardım elini uzatabilecek tek kişinin yine patronları olduğunu düşünürler.

Aslında yaptıkları görevlerden çoğu bir sekreterin iş tanımında yer almaz. Ama cahiliye toplumunda sekreterler kendilerine verilen her görevi yapmakla yükümlüdürler. Bunu fırsat bilen patronlar da onları olabildiğince çalıştırırlar. Gün içinde sinirlenerek sekreterlerine sürekli bağırıp çağırırlar. Sekreterler tüm bunlara ses çıkarmaz, patronlarının yüzüne karşı güler, ama fırsat buldukça da arkalarından dedikodularını yaparlar.

Bu arada sekreterler de patronlarından gördükleri iş ahlakını başkalarına uygularlar. Onlar da kendi çalıştıkları ortamda emirler yağdırıp işlerini yaptırabilecekleri birilerini mutlaka bulurlar. Bu kişiler genellikle çaycılar ya da temizlik görevlileridir.

Özellikle üst düzeyde çalışan birinin sekreterliğini yapanlar, şirketin diğer çalışan elemanlarına karşı oldukça kibirli tavırlar gösterirler. Çünkü kendilerini büyük bir şirketin patronuna en yakın kişi konumunda görürler. Bu gerçekten de böyledir. Cahiliye sisteminde holding patronunun sekreterinin şirket içinde bir üstünlüğü vardır. Tüm müdürler patrona ulaşmadan önce onunla muhatap olmak zorundadır. Çoğunlukla patronun ruh halini sekreterinden sorarlar. Sekreterler de bu durumu fırsat bilerek, diğer çalışanlara sürekli emirler yağdırmayı, özellikle alt kademedeki personeli tersleyerek konuşmayı tercih eder.

Bu karakterde yalan söylemek, tüm tavır bozukluklarına göz yummak, arkadan çekiştirmek ve ikiyüzlü davranmak gibi daha pek çok cahiliye tavrını görmek mümkündür. Tüm bunlar tek bir kişinin beğenisi kazanarak ondan menfaat elde etme amacını taşır.

Oysaki insana dünyada ve ahirette menfaat sağlayabilecek tek güç Allah'tır. İnsanların gözüne girmeye ve onların hoşnutluğunu kazanmaya çalışan bu kimseler, asıl hoşnutluğu kazanılması gerekenin yalnızca Allah olduğunu unuturlar. Müminler ise sadece Allah'ın hoşnutluğunu kazanmaya çalışanlardır. Hiçbir zaman insanları gözlerinde büyütüp, onları güç sahibi sanıp, onlardan menfaat umma gibi bir yanılgıya düşmezler. Tüm kaderlerinin ve geleceklerinin ancak Allah'ın elinde olduğunun şuurundadırlar.

DOKTOR KARAKTERİ

Doktorluk mesleği, özellikle günümüz toplumlarında halk tarafından el üstünde tutulan ve her kesimde saygı uyandıran bir meslek dalıdır. Gerçekten insanların sağlığı için çalışmak ciddi bir gayret, özverili bir yapı gerektirir. Ancak Kuran ahlakından uzak toplumlarda insanların doktorlara bakış açıları ve doktorluk mesleğini seçenlerin de bundan dolayı taşıdıkları karakter bazı farklılıklar gösterir.

Öncelikle insanlar hayatlarının, doktorların elinde olduğu gibi yanlış bir inanca sahiptirler. Bu yüzden bu mesleği uygulayan kişilerden bir nevi "medet umarlar". Cahiliye insanlarının doktorlara karşı duydukları saygının bir diğer sebebi ise şudur: Doktor olabilmek için kişinin ciddi bir eğitim alması ve bu eğitimin de yine ancak ciddi bir çaba ile tamamlanması gerekir. İşte bu nedenle, kişi toplum içerisinde kendini "doktor" olarak tanıtırken, aslında zekasını, çalışkanlığını ve becerisini de ortaya koymaktadır.

Ailelerin çoğu, çocuklarının doktor olmasını ister ve çocuklarına bu yönde telkin verir. Bu nedenle "büyüyünce doktor olacağım" demeyen çocuk neredeyse yok gibidir. Kuşkusuz anne babaların çocuklarını insanlara fayda verecek bir mesleğe yöneltmesi güzel bir davranıştır. Ancak cahiliye toplumunda ailelerin çocuklarını bu mesleğe yönlendirmesindeki ilk amaç çevrelerinden övgü toplamaktır. Diğeri ise ailenin herhangi bir hastalığı olduğunda, doktor olan çocuklarının kendilerine en iyi şekilde bakacağını düşünmeleridir. Böylelikle aile bireyleri kendilerini bir nevi güvende hissederler. Yine aynı nedenlerden dolayı doktorlar en makbul damat adaylarıdır.

Cahiliye toplumunun doktorlara olan bu bakış açısı, kişiye

tıp fakültesine girdiği andan itibaren aşılanmaya başlanır. Beyaz önlükle hastane koridorlarında yürüyen doktor adayları karşılarında tek bir model görürler. Onlara öğretilen doktor modelinde doktorlar öncelikle kendilerinden çok emin olurlar ve herşeyi kendilerinin bildiğini zannederler. Hastaların anlayamamayacağı bir dille konuşup, cümlelerinin içinde birçok tıbbi terim kullanırlar. Doktorlar elbette ki hastalarının bu kelimeleri anlamayacağını bilirler. Ama yine de bu tutumlarını değiştirmez, bunu doktorluğun bir gereği olarak algılarlar. Doktorların doktor olduktan sonra dünyada yalnız birkaç tane amaçları kalır; ünlü bir uzman ya da profesör olmak, lüks bir muayenehaneye sahip olmak, mümkün olduğunca çok para kazanabilmek, vs.

Bazı toplumlarda insanlara aşılanan en büyük telkin, tüm insanların hayatlarının doktorların elinde olduğudur. İşte doktora gösterilen hürmet ve saygının altında insanların böyle bir bilinçle yetiştirilmesi yatmaktadır. Kendilerini bir damla sudan yaratan, onlara rızıklarını veren Allah'ın varlığından tamamen habersiz yaşayan cahiliye toplumu, zihinlerinde adeta ilahlaştırdıkları doktorları insanüstü güçlere sahip bir varlık gibi algılar. Bu yüzden de onların karşısında ezilir, başta da belirttiğimiz gibi hastalıklarının geçmesi için onlardan medet umarlar. Halbuki Allah insanları uyarmış ve her insanın ancak bir kul olduğunu bildirmiştir:

> **Allah'tan başka taptıklarınız sizler gibi kullardır. Eğer doğru iseniz, hemen onları çağırın da size icabet etsinler. (Araf Suresi, 194)**

Elbette bir insanın iyileşmek için doktora gitmesi, onun tavsiye edeceği uygulamaları yapması gereklidir. Ama bunu yaparken unutmamak gerekir ki insanlara hastalığı da şifayı da veren

Allah'tır. İnsanların nerede ve nasıl öleceğini de yalnızca Allah belirler. Allah herkes için bir ölüm tarihi tespit etmişken insanlar bundan habersiz o güne doğru yaklaşırlar. Fakat bu büyük gerçeği unutarak gaflet içinde yaşayan insanlar Allah'a dua etmeyi unutur, ama doktorlardan yardım umarlar. Kendilerinden bu kadar ciddi bir beklenti içinde olunması, Kuran ahlakından uzak yaşayan doktorlarda da değişik bir kibir geliştirir.

Kimi doktorların özel muayenehanelerindeki tavırlarıyla, hastanede çalışırkenki tavırları arasındaki fark da cahiliye kıstaslarının çarpıklığını en güzel şekilde göstermektedir. Muayenehane özel bir kurum olduğundan, buraya gelen hastalar da genellikle maddi açıdan varlıklı kişilerdir. Cahiliye insanlarının para hırsı, varlıklı kişilere karşı son derece nazik davranmayı gerektirdiğinden, kimi doktorlar buraya gelen hastalara karşı oldukça kibar davranırlar. Çünkü muayeneye gelen kişi bu doktoru kendisi seçmiştir. Gördüğü ilgiyi beğenmediği takdirde parasını ödeyerek başka doktora gidebilecek güçtedir.

Olayların bir de diğer yönü vardır. O da, bazı doktorların, maddi açıdan varlıklı olmayan hastalara karşı olan tutumlarıdır. Parası olmayanın, cahiliye sistemi içerisindeki konumu her zaman ezilmeyi gerektirdiğinden, bu mantık örgüsü hastanelerde çalışan bazı doktorlarda da tam anlamıyla yerleşmiştir. Doktorların hastanelerde muhatap oldukları kişiler çoğu zaman fakir insanlardır. Bu yüzden doktorlar kendilerini hastanenin en kıdemli kişisi olarak görürler. Hastanede bu hastalara değer verilmediğinden pek yüzlerine bakılmaz. Hastane personeli bile aynı bakış açısını almıştır. Bir yer veya doktor ismi soran hastalara oldukça ilgisiz davranırlar. Onlar da bu ortama ayak uydurarak şefkat ve merhamet hislerinden uzaklaşmış, gördükleri manzaralara alışmışlardır. Hastaneye gelen hastalar da-

ha hastanenin kapısından girerken kapıda duran bekçilerin sinirli ve ters tavırlarıyla karşılaşırlar.

Doktorlar çok az bir maaşla hastanelerde gece gündüz çalışırlar. Yıllarca buralarda çalıştıktan sonra da en fazla bir bekleme salonuyla hasta odası olan bir muayenehaneye sahip olurlar. Sabahtan akşamın geç saatlerine kadar da burada hastalara bakarlar. Bu, hayattaki en büyük idealleridir. İnsanlara iyilik yapmak ve yardım etmek elbette ki takdir edilecek bir davranıştır. Ancak her ne meslekten olursa olsun kişiyi onurlu, saygın ve itibarlı yapacak olan bu kişinin Allah'ın sevgisini, rızasını ve ahireti kazanmak için çalışması ve kendi aczini bilerek gayret etmesidir.

Unutulmamalıdır ki, mesleği ne olursa olsun her insan kısa bir yaşam sürüp ahiret gerçeği ile karşılaşacaktır. Ölümün ardından, kaç hasta baktığı, tıbbi terimleri yeterince bilip bilmediği, mesleğindeki ünvanı ve bu tarz cahiliye kıstasları değil, Allah rızası için nasıl işler yaptığı sorulacaktır. Fakat din ahlakından uzak toplumlardaki doktorların çoğu bu gerçekleri görüp fark edemezler. Çünkü cahiliyenin yıllarca kendilerine verdiği yoğun telkinin etkisi altındadırlar. Toplumun beğenisini kazanmak, insanların gözünde itibar sahibi olmak onlar için önemlidir.

Kuran ahlakında ise yapılan her iş yalnızca Allah'ın rızasını kazanmak amacıyla yapılır ve müminler meslekleri ne olursa olsun güzel bir ahlak gösterir. Müminler, yanlarında bulunan hasta, güçsüz ve zayıf insanların en büyük destekçisi ve yardımcısıdırlar. Bu davranışlar, onların Kuran'a uymalarından ve Allah'ın emrettiği ahlak anlayışından asla ödün vermemelerinden kaynaklanır. Kuran'a sıkı sıkıya bağlanmış olan bir insan, tıp ilmini kavrayabilmesinin ancak Allah'ın dilemesiyle olduğunu, şifa ola-

cak herşeyi Allah'ın yarattığını bilir. Bu nedenle de yaptıklarına ya da bildiklerine Allah dilemedikçe sahip olamayacağını açıkça görür. Kendisinin de her an hastalanabileceğini ve bu durumda da Allah'tan başka yardımcı ve şifa verici olmadığını unutmaz.

Hz. İbrahim'in bu konudaki duası tüm insanların kendilerine örnek alması gereken yüksek bir ahlakı yansıtmaktadır:

"Ki beni yaratan ve bana hidayet veren O'dur.
Bana yediren ve içiren O'dur.
Hastalandığım zaman bana şifa veren O'dur.
Beni öldürecek, sonra diriltecek olan da O'dur.
Din (ceza) günü hatalarımı bağışlayacağını umduğum da O'dur." (Şuara Suresi, 78-82)

CAHİLİYEDE HEMŞİRE KARAKTERİ

Öncelikle belirtmek gerekir ki, insanlara merhametle yaklaşan, az bir karşılık alarak son derece fedakarane bir şekilde sabahlara kadar hasta insanlara yardımcı olmaya çalışan çok fazla hemşire vardır. Ancak burada bahsedilecek olan cahiliyenin din ahlakından uzak yapısını yaşayan hemşirelerdir.

Bu tip kişiler gün boyu en ağır şartlar altındaki hastalarla iç içe yaşadıkları için hastaların tüm sorunlarına alışmışlardır. Hatta vicdani yönden iyice körelmiş olan bir kısmı, şefkat ve merhametle yardım etmek yerine sakin ve umursuz bir tavırla hastaları bekletmeyi, anlayışsız davranmayı ve hatta azarlamayı bile olağan tavırlar haline getirmiştir. Böyle kişiler, hastaların çoğunun hasta psikolojisiyle hareket ettiklerini ve durumlarını abarttıklarını düşünmekte ve kendilerinden talep edilen yardımı esirgeyebilmektedir.

Acizlik içerisindeki hastaların kendilerine muhtaç olduğunu bilmeleri cahiliye karakterindeki kimi hemşireleri kibirli bir tavra yöneltir. Hastalara karşı üstten bakan, onları küçümseyen ve hatta bazen de aşağılayan bir tavır gösterirler. Çünkü kendileri muhtaç olunan insan konumundadırlar. Onlara göre bu kadar 'önemli insanların' sıradan insanlara karşı olan tavırları da doğal olarak kibirli ve ters olmalıdır.

Birbirlerine karşı olan tavırları da hastalara olan tavırlarından pek farklı değildir. Herkese bulunduğu mevkiye göre davranırlar. Söz gelimi başhemşireye çok saygı gösterirken, diğer hemşireleri küçümserler.

Ev kadınlarının fikirleri nasıl evin dört duvarı arasına sıkışıp kalmışsa, bir kısım hemşireler de aynı karakterle hastane sınırlarına sıkışıp kalmışlardır. Bu dünya içerisinde kendilerini gözlerinde çok büyütür ve kibire kapılırlar. İnsanlara şifa dağıtanın kendileri olduğunu zanneder, sadece bir vesile olduklarını düşünmezler. Halbuki hasta yatağına yattıklarında kendilerine şifa veremediklerine, zararı engelleyemediklerine kendileri de açıkça şahit olurlar. Ama yine de bu inançlarından vazgeçmezler. Allah bir ayetinde Kendisi'nden başka hiç kimsenin zarar veya yarar vermeye güç yetiremeyeceğine şöyle dikkat çekmiştir:

Andolsun, onlara: "Gökleri ve yeri kim yarattı?" diye soracak olsan, elbette "Allah" diyecekler. De ki: "Gördünüz mü-haber verin; Allah'tan başka taptıklarınız, eğer Allah bana bir zarar dileyecek olsa, O'nun zararını kaldırabilirler mi? Ya da bana bir rahmet vermeyi istese, O'nun rahmetini tutup-önleyebilecekler mi" De ki: "Allah, bana yeter. Tevekkül edecek olanlar, O'na tevekkül etsinler." (Zümer Suresi, 38)

Allah bu insanlara yalnızca Kendisi'ne güvenmeleri gerektiğini bildirmiştir. Daha önce Hz. İbrahim'in duasında gördüğümüz gibi, müminler yalnızca Allah'a güvenip, yardımı yalnızca O'ndan bekleyen insanlardır. Allah'ın yarattığı bir yararı ya da zararı yine O'ndan başka engelleyebilecek bir güç olmadığına gönülden iman ederler. Dünyadaki tüm ilaçların, doktorların, hemşirelerin ya da uygulanan tüm tedavilerin Allah'ın insanlara şifa vermek için yarattığı vesileler olduğunu unutmazlar.

ESNAF KARAKTERİ

Cahiliye toplumu, çalışan kesimin büyük bir bölümünü esnaf adı altında sınıflandırır. Mağaza sahiplerinden küçük tüccarlara, tezgahtarlardan sokak satıcılarına kadar pek çok meslek esnaf tanımına dahildir. "Esnaf" adı verilen bu iş gruplarının biraraya geldiği özel semtler vardır. Bu kalabalık merkezlerde karşılaşılan insanların çoğunda ortak bir kültürün hakim olduğunu görmek mümkündür.

Pek çok karakterde olduğu gibi cahiliyenin esnaf karakterine yön veren en önemli etken de yine maddi değerlerdir. Daha çok toplumun orta halli kesiminden gelen bu insanlar para kazanmak için her türlü şekle girebilen bir karakter geliştirmişlerdir. Diğer mesleklerin pek çoğunun aksine bu mesleğin insanları, zorunlu olarak gururdan uzaktırlar. Çünkü herşeyden önce onların toplumda meslekleri ile kazanılmış saygın ve itibarlı bir yerleri yoktur. Esnaf olmak için okul bitirmiş olmak ya da üstün vasıflar göstermek gerekmemektedir. Onların toplumda yer edinebilmeleri ve saygın bir sıfat kazanabilmeleri ise ancak zengin olmalarıyla mümkün olur. Çünkü cahiliye toplu-

munda kişinin ahlakından, mesleğinden ya da kariyerinden önce gelen en önemli kriter zenginliğidir. Maddi bir güç söz konusu olduğunda kişinin ne cehaleti, ne görgüsüzlüğü, ne de dış görünümü sorun oluşturur. Maddi güç, her zaman, her türlü imkanın kapısını açabilir.

İşte toplumun değer verdiği kültür ya da tahsil gibi konularda eksikleri olan bu çevredeki insanların çoğu, açıklarını kapatmak için iyi para kazanmanın yollarını ararlar. Ancak tüm dünyaları da bundan ibaret hale gelir. Çoğunun büyük idealleri olan, insani yönü güçlü bir birey olmak gibi bir hedefi yoktur; en büyük amaçları zengin olup dünyaya yönelik çıkarlar elde etmektir. Bu nedenle de çoğunlukla menfaatçi bir karakter geliştirirler. İnsanlardan ne kadar çıkar elde ederlerse kendilerini o kadar kurnaz görürler.

Bu hırsın bir sonucu olarak kimi insanlarca dolandırıcılık, sahtekarlık bu mesleğin doğal yönlerinden biri olarak görülür. Elbette bu kesim içerisinde İslam ahlakını benimseyen, Kuran ahlakına uygun davranan ve her zaman dürüst olan insanlar da vardır. Bu mesleği uygulayan insanların mutlaka dürüstlükten taviz vermeleri gerekmemektedir. Burada söz edilen dolandırıcılık, sahtekarlık din ahlakından uzak cahiliye sisteminin sonuçlarıdır. Söz gelimi cahiliye toplumunda ticaretle uğraşan kişilerin bir kısmı ellerindeki hasarlı eşyaları hiç tereddüt etmeden sağlammış gibi satabilirler. Bundan en ufak bir vicdan azabı duymadıkları gibi bir kısmı da kendilerine asıl olarak bunu meslek edinmişlerdir. Defolu eşya alır ve bunu sağlam fiyatına müşterilerine satarlar. Bu kimselerin yaptığı bu işe aynı civardaki tüm esnaf şahit olur ama genellikle hiçbiri karşı çıkmaz. Çünkü söz konusu kişilere göre bunlar ticaret hayatının adabıdır. Müşteri kavramı, bu insanların bir kısmına, kandırılacak ve

üzerinden para kazanılacak kimseleri ifade eder. Oysa Allah tüm insanlara ticarette adil bir tutum sergilemelerini, insanları aldatmamalarını emretmiştir:

Ölçtüğünüz zaman ölçüyü tam tutun ve dosdoğru bir tartıyla tartın; bu, daha hayırlıdır ve sonuç bakımından daha güzeldir. (İsra Suresi, 35)
(Davud) Dedi ki: "Andolsun senin koyununu, kendi koyunlarına (katmak) istemekle sana zulmetmiştir. Doğrusu, (emek ve mali güçlerini) birleştirip katan (ortak)lardan çoğu, birbirlerine karşı tecavüz ederler; ancak iman edip salih amellerde bulunanlar başka. Onlar da ne kadar azdır."... (Sad Suresi, 24)

Tarih boyunca tüm cahiliye toplumlarında Allah'ın bu emirlerine uymayan, adaletsizlik yapmakta, insanları kandırmakta ısrarlı bir tutum sergileyen insanlar olmuştur. Allah elçileri vasıtasıyla bu insanları uyarmıştır. Hz. Şuayb'ın kavmine bu konuda yaptığı uyarılar Kuran'da şöyle haber verilir:

Medyen (halkına da) kardeşleri Şuayb'ı (gönderdik). Dedi ki: "Ey kavmim, Allah'a ibadet edin, O'ndan başka ilahınız yoktur. Ölçüyü ve tartıyı eksik tutmayın; gerçekten sizi bir 'bolluk ve refah (hayır)' içinde görüyorum. Doğrusu sizi çepeçevre kuşatacak olan bir günün azabından korkuyorum." "Ey kavmim, ölçüyü ve tartıyı -adaleti gözeterek- tam tutun ve insanların eşyasını değerden düşürüp- eksiltmeyin ve yeryüzünde bozguncular olarak karışıklık çıkarmayın." "Eğer müminseniz, Allah'ın bıraktığı (helal işlerden olan kazanç) sizin için daha hayırlıdır. Ben, sizin üzerinizde bir gözetleyici değilim." (Hud Suresi, 84-86)

Ancak genelde cahiliye toplumlarında insanlar, sahip oldukları çirkin ahlak sebebiyle bu uyarıları dinlememiş ve bundan dolayı da hem dünyada bir sıkıntı ile karşılaşmışlardır, hem de ahirette bunların hesabını mutlaka vereceklerdir. Bu karakteri taşıyan insanlar menfaat elde etmek için gerektiğinde basit tavırlar göstermekten çekinmezler. Cahiliyenin bu çarpık mantığını tezgahtar olarak çalışan bir kısım insanlarda da görmek mümkündür. Cahiliye toplumuna ayak uydurmuş olan bu kişiler, müşterilerine bir eşya satabilmek için her türlü yolu denerler. Yakışmadığı çok açık olan bir giysinin yakıştığını ispatlamak için olmadık yalanlar söyler, uzun uzun dil dökerler.

Bu tip kişilerin toplumda en çok saygı duydukları kimseler ise zengin insanlardır. Onların her türlü işini yapmayı büyük bir fırsat olarak görürler. Ama kendi çevrelerindeki esnaf kesiminden hiç kimseye bu tavrı göstermezler. Aksine mümkün olduğunca insanları kullanmaya çalışırlar.

Günlerinin tamamı bu koşuşturmacalar içerisinde geçer. Bunun dışında pek bir sosyal hayatları yoktur. Kitap okumak, kültürlerini ya da bilgilerini arttırmak gibi alışkanlıklar edinmemişlerdir. Bu nedenle de dünyaya bakış açıları oldukça dar ve yüzeyseldir.

Cahiliye toplumunun büyük bölümü gibi bu insanlar da İslam dinini tanır ve Allah'ın koyduğu emir ve yasakları oldukça iyi bilirler. Ancak buna rağmen sırf dünya hayatından çıkar elde etmek amacıyla bu emir ve yasakların birçoğuna uymazlar.

Bunun yanında para kazanmak için son derece hırslı bir karakter gösteren, hiçbir fedakarlıktan kaçınmayan bu insanlar, kendilerini yaratan ve sahip oldukları herşeyi veren Allah'ın emirlerini yerine getirme konusunda son derece tutuk ve is-

teksiz davranırlar. Allah bu karakterdeki kişileri ve aynı zamanda da tüm insanları dünyaya bu kadar kapılıp ahireti unutmamaları konusunda pek çok ayeti ile uyarmıştır:

Ey iman edenler, ne mallarınız, ne çocuklarınız sizi Allah'ı zikretmekten 'tutkuya kaptırarak-alıkoymasın'; kim böyle yaparsa, artık onlar hüsrana uğrayanların ta kendileridir. (Münafikun Suresi, 9)
De ki: "Eğer babalarınız, çocuklarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, aşiretiniz, kazandığınız mallar, az kar getireceğinden korktuğunuz ticaret ve hoşunuza giden evler, sizlere Allah'tan, O'nun Resûlü'nden ve O'nun yolunda cihad etmekten daha sevimli ise, artık Allah'ın emri gelinceye kadar bekleyedurun. Allah, fasıklar topluluğuna hidayet vermez. (Tevbe Suresi, 24)

İşte müminlerin farkı ve Allah Katındaki üstünlükleri de buradadır. Onlar da gerektiğinde günlerinin büyük bölümünü çalışarak, para kazanmak amacıyla geçirebilirler. Ancak onlar iyi bir kazanç elde etmeyi, Allah'ın rızasını kazanabilmek, O'nun hoşnut olacağı harcamalarda bulunabilmek amacıyla isterler. Ayrıca yaptıkları iş ne olursa olsun, hiçbir zaman için Allah'ı zikretmeyi ve ahireti düşünmeyi unutmazlar. Allah'ın emri gereği, insanlara asla haksızlık, adaletsizlik yapmaz, hiç kimsenin hakkını ihlal etmezler. Allah bu güzel ahlaklı insanları Kuran'da şöyle tanıtmıştır:

(Öyle) Adamlar ki, ne ticaret, ne alış-veriş onları Allah'ı zikretmekten, dosdoğru namazı kılmaktan ve zekatı vermekten 'tutkuya kaptırıp alıkoymaz'; onlar, kalplerin ve gözlerin inkılaba uğrayacağı (dehşetten allak bullak olacağı) günden korkarlar. (Nur Suresi, 37)

MEMUR KARAKTERİ

Cahiliye mantığında memur karakteri taşıyan insanlar arasında farklı bir ruh hali hakimdir. Bu nedenle bu kimselerin "memur" oldukları bakar bakmaz anlaşılır. Ancak onları deşifre eden yaptıkları iş değil, yüzlerindeki ifade ve gösterdikleri tavırlardır.

Tavırlarına yön veren mantık ise şudur; bu kimseler sabit ücretlerle sabit mevkilerde bulunurlar. Dolayısıyla da normalin üzerinde gösterecekleri bir çaba onlara ne maaşları, ne mevkileri, ne de itibarları açısından ek bir menfaat sağlamayacaktır. Bu durumda ekstra bir iş yüklenerek sadece boşuna yorulmuş olacaklarını düşünürler. Ayrıca eğer yapılacak ek bir iş varsa bunu bir başkasının üzerine bırakmak varken kendileri üstlenmeyi de cahiliye bakış açısıyla "enayilik" olarak değerlendirirler. Bir işlerini halletmek için gelen kişilere gösterecekleri tavırlara da hiç özen göstermezler. Çünkü bu insanlara gösterecekleri güzel ahlaklı bir tavrı da "ek iş" olarak değerlendirirler.

İşte bu düşünceleri nedeniyle memurların büyük çoğunluğu çevrelerine karşı umursuz bir karakter geliştirir. Sadece kendilerine verilen işi yapar ve bunun dışında birşey istendiğinde ya hiç ilgilenmez ya da bir başkasına yönlendirirler. İşyerlerine gelip kendilerine bir soru soran kişinin yüzüne ya hiç bakmaz ya da bakıp hiç cevap vermeden başlarını aşağıya doğru indirir ve işlerine devam ederler. Karşılarındaki kişiyi mağdur durumda bırakmaktan hiç sıkıntı duymazlar. Memurların bu baştan savma ve geçiştirici tavırları artık tüm toplumun neredeyse ezberlediği bir manzaradır. Karşılarındaki kimselere değer vermez ve sırf kendi rahatları için ge-

rekirse onları sebepsiz yere saatlerce kuyruklarda bekletebilir ya da masa masa dolaştırabilirler. Umursuzlukları nedeniyle insani yönlerinin pek çoğu körelmiştir. Halden anlamak, ince düşünmek, nezaket ya da hoşgörü göstermek için bir gerekçe göremezler. Bu tavırları gösterseler de göstermeseler de nasıl olsa maaşlarını alacaklardır. Ve karşılarındaki insanı da bir daha görmeyeceklerdir zaten. Bu nedenle herşeyleri mekanikleşmiştir. Az konuşur, az güler, az düşünür ve sadece ellerine verilen işi yaparlar. Oysa Allah'ın emrettiği ahlakı yaşayan insanların böyle tavırlar göstermeleri mümkün değildir. Onlar diğer insanlara karşı her durumda saygılı, ilgili ve nezaketli bir tavır gösterir. Zor durumda kalan kişilere ellerinden geldiğince yardım eder, o an yardım edebilecek bir imkanları olmasa bile en azından güzel bir sözle karşılık verirler.

Burada tarif edilen memur karakterine sahip kişilerin bir başka özellikleri de her yönleriyle klasikleşmiş, yani hep aynı tavırları gösteren, olaylar karşısında belirli tepkiler veren kişiler olmalarıdır. Günlük hayatlarının akışı, görüştükleri insanlar, konuştukları konular, alışkanlıkları, zevkleri tamamen bu klasik yapının etkisi altındadır. Halen gençliklerinde moda olan tarzda giyinir, aynı saç stillerini uygularlar. Yeniliklere tamamen kapalı bir karakterleri vardır. Hiçbir konuda yerleşik olan düzenlerini bozmak istemezler. Onları, yapacakları yeniliğin eskisinden daha güzel olacağına ikna etmek mümkün olmaz. Her işlerini modası geçmiş aletlerle ve modası geçmiş yöntemlerle yapar, saatlerce uğraşır ve vakit kaybederler. Ama yine de alıştıkları stilden vazgeçmezler.

Tüm bu anlatılanlardan da anlaşılacağı gibi memur karakterini yaşayan insanlar hem ahlak yapılarında hem de sosyal ya-

şantılarında tembel ve üşengeç bir tavır sergilerler. Çıkar sağlayacaklarını düşündükleri bir olay olmadığı sürece de bu yapılarından ödün vermezler. Konunun başında da açıklandığı gibi bir çıkar söz konusu olmadığında yaptıklarının boşa gideceğine inanırlar. Oysa memurluk, bir hizmet mesleğidir. İslam ahlakını yaşayan bir memur bir iş için gelen kişilere çok güzel tavırlar göstererek hizmet eder. Asla onları sıkıntıya sokacak, boş yere vakitlerini alacak şekilde davranmaz. Çünkü, insanın iyilikten ve güzel ahlaktan yana yaptığı hiçbir şeyin boşa gitmeyeceğini bilir. Yaptığı her işi Allah'ın rızasını kazanmak, Allah'ın beğendiği ahlakı en fazlasıyla yaşamak niyetiyle bir ibadet olarak yerine getirir. Güzel davranışlarının hepsi hesap gününde ortaya konmak üzere Allah'ın Katında bir kitaptadır.

Kuran'da Hz. Lokman'ın oğluna bu konuyu şöyle hatırlattığı bildirilmiştir:

"Ey oğlum, (yaptığın iş) gerçekten bir hardal tanesi ağırlığında olsa da, (bu,) ister bir kaya parçasından ya da göklerde veya yer(in derinliklerinde) de bulunsa bile, Allah onu getirir (açığa çıkarır). Şüphesiz Allah, latif olandır, (herşeyden) haberdardır." (Lokman Suresi, 16)

Yine Allah'ın bu konuyu hatırlattığı ayetlerden bazıları ise şöyledir:

De ki: "Ey iman eden kullarım, Rabbinizden sakının. Bu dünyada iyilik edenler için bir iyilik vardır. Allah'ın arzı geniştir. Ancak sabredenlere ecirleri hesapsızca ödenir." (Zümer Suresi, 10)

... Kim bir iyilik kazanırsa, Biz ondaki iyiliği arttırırız. Gerçekten Allah, bağışlayandır, şükredene karşılığını

verendir. (Şura Suresi, 23)

Hayır, kim (güzel davranış ve) iyilikte bulunarak kendisini Allah'a teslim ederse, artık onun Rabbi Katında ecri vardır. Onlar için korku yoktur ve onlar mahzun olmayacaklardır. (Bakara Suresi, 112)

Gerçek şu ki, Allah zerre ağırlığı kadar haksızlık yapmaz. (Bu ağırlıkta) Bir iyilik olursa, onu kat kat kılar ve Kendi yanından pek büyük bir ecir verir. (Nisa Suresi, 40)

Kim bir iyilikle gelirse, kendisine bunun on katı vardır, kim bir kötülükle gelirse, onun mislinden başkasıyla cezalandırılmaz ve onlar haksızlığa uğratılmazlar. (Enam Suresi, 160)

Elbette güzel tavırlarda bulunmak için insanın çaba harcaması ve emek vermesi gerekecektir, ama alınacak karşılık ayetlerden de anlaşılacağı gibi, güzellikle geçen bir yaşam, sonsuz bir cennet hayatı ve daha da önemlisi Allah'ın rızası olacaktır.

DİĞER CAHİLİYE KARAKTERLERİNDEN ÖRNEKLER

ZENGİN KARAKTERİ

Cahiliye toplumunda insanların karakterlerine yön veren önemli bir etken de yetiştikleri ya da yaşadıkları çevredir. Her çevrenin herkes tarafından bilinen özel bir yapısı vardır ve kişiler bulundukları bu çevrelerin karakterini alır ve hayatlarının sonuna kadar da bu etkiyi üzerlerinde taşırlar. Bu, şehirlere göre olduğu kadar, bir şehir içerisindeki semtlere göre bile farklılık gösterebilen bir yapıdır.

Nitekim cahiliye sohbetlerinde yeni tanışılan bir insana isminin hemen ardından nerede doğup büyüdüğü ya da hangi semtte oturduğu gibi sorular sorulur. İşte bunun altında yatan asıl amaç karşı tarafın yetiştiriliş şartları ve karakteri hakkında genel bir fikir edinebilmektir. Çünkü cahiliye insanları da çevre faktörünün karakterlerine ne derece etki edebildiğinin farkındadırlar.

Çevrenin etkisiyle gelişen bu karakterlerden biri, "zengin karakteri"dir. Bu karakter yapısını özellikle küçük yaşlardan itibaren zengin çevrelerde yetişip büyüyen kimselerde görmek mümkündür. Çocukluklarından beri toplumun pek çok üyesine göre çok daha iyi şartlar altında yaşamış olan bu kimseler genellikle hayatlarında hiç zorluk ve sıkıntı tatmamışlardır. İstedikleri birşeyi hiçbir çaba harcamadan anında elde etmiş ve her zaman için hazır olarak bulmuşlardır. Acıktıklarında ye-

mekleri önlerine gelmiş, bıraktıkları dağınıklıklar toplanmış, istedikleri eşyalar anında temin edilmiş, arabaları satın alınmış, paraları cüzdanlarına konmuştur. Bunların hiçbirini kazanmak için en ufak bir çaba harcamalarına gerek kalmamıştır. Oysa olayların arka planında tüm bunların önlerine gelmesini sağlayan pek çok insanın maddi manevi emekleri vardır. Birileri çalışmış para kazanmış, ihtiyaçlarını düşünüp tesbit etmiş, bunları temin edip hazırlamış ve en güzel şekilde sunmuşlardır. Ancak onlar bunu düşünmez, dolayısıyla da takdir edemezler.

Bu umursuz yapının getirdiği temel özellikleri ise "halden anlamamaları"dır. Kendileri zorluk ve sıkıntı yaşamadıkları için, zor şartlar altında yaşayan insanların içerisinde bulundukları durumu değerlendiremezler. Söz gelimi kendileri maddi yönden geniş imkanlara sahip oldukları halde sırf düşüncesizliklerinden, kısıtlı imkanlara sahip olan bir dostlarının imkanlarını kullanıp onu zor durumda bırakabilirler. Ve çoğu zaman neden oldukları bu sıkıntının farkına dahi varmazlar.

Bir başka dikkat çekici özellikleri de vefakar olmamalarıdır. Karşılarındaki insanların güzel özelliklerini ve üstün yönlerini takdir edemedikleri için onlara vefa göstermek için de bir sebep bulamazlar. Böyle insanlar genellikle samimi bir dostluğu hiçbir zaman elde edemezler. Ellerindeki maddi güce çok fazla güvendikleri için bir insanın dostluğunu kaybetseler bile ellerindeki imkanlarla başka birilerini bulabileceklerini düşünürler. Karşılarındaki kişinin insani yönlerini, Kuran'a göre güzel ahlaklı olmasını değil, ondan ne kadar dünyevi menfaat sağlayabileceklerini düşünürler. Bu durumda dostluktaki ölçüleri de sevgi ve güzelliğe dayalı olmadığı için asla gerçek bir dostluk kuramazlar. Ya paralarından istifade etmek için yanlarına yaklaşan insanlarla ya da kendileri gibi zengin olup gerçek dostlu-

ğu bilmeyen, halden anlamayan insanlarla beraber olabilirler.

Elbette tüm bu olumsuz özellikleri sebebiyle kolay kolay mutlu da olamazlar. Herşeyi fazlasıyla elde etmeye alıştıkları için artık maddi değerler karşısında kayıtsız ve monotonlaşmış bir tavır gösterirler. Manevi güzelliklerden ise, incelikleri gereği gibi fark edemedikleri için çoğunlukla zevk alamazlar. Bu tavırları, diğer insanlarla kıyaslandığında daha da dikkat çekici bir hal alır. İncelikleri kavrayamayan bir insan kendisine sunulan güzelliği hem sıradan bir olay olarak değerlendirir, hem de kısa sürede unutup gider. Dolayısıyla da ortaya hiçbir şeyden kolay kolay tatmin olmayan bir karakter çıkar.

Bu kimseler insanların güzel yönlerini görememeleri nedeniyle onlara derin bir sevgi ve saygı da beslemezler. Hatta karşı tarafın sevmek için onlarda güzel özellikler görmek isteyebileceğini akıllarına bile getirmezler. Bu nedenle de mutlu olamaz, sevgiye, saygıya ve sadakate dayalı dostluklar kuramazlar.

Tüm bu anlatılanlardan da anlaşılacağı gibi, ortaya insani özelliklerden oldukça uzak bir karakter çıkar. Ancak şu da önemlidir ki, bu kimseler yaşadıkları çevreden koptuklarında ya da maddi imkanlarını kaybettiklerinde bile artık alıştıkları bu ahlakı yaşamaya devam ederler. Dolayısıyla da zengin karakteri sadece kelime anlamıyla zengin olan insanları içermez. Bu kimselerin sadece bu çevrede ve bu şartlarda yetişmiş olmaları bile kimi zaman bu karakteri yaşamaları için yeterli olur.

Oysa zenginlik ya da zengin bir çevrede yetişmiş olmak güzel bir ahlaka sahip olmamak için bir sebep değildir. Aksine zenginlik Allah'ın insanlara verdiği güzel bir nimettir. Önemli olan bu nimeti Allah'a şükrederek ve O'nu takdir ederek kullanmasını bilmektir. Bu konunun örneklerini peygamberlerde görmek mümkündür. Hz. Süleyman'ın Allah'ı zikretmek, O'nun nimet-

lerini anmak ve şükretmek için Allah'tan mal istediği Kuran'da şöyle bildirilmiştir:

O da demişti ki: "Gerçekten ben, mal (veya at) sevgisini Rabbimi zikretmekten dolayı tercih ettim..." (Sad Suresi, 32)

Ayrıca Allah'ın verdiği nimeti takdir edebilecek ahlaktaki bir insan, aynı şekilde çevresindeki insanlarda gördüğü güzellikleri de kavrayabilecek bir düşünce ufkuna sahip demektir. Dolayısıyla böyle bir insan dünyanın en zengin insanı da olsa, herşeyi önüne hazır gelse, ya da hayatı boyunca hiçbir zorluk ve sıkıntıyla karşılaşmamış da olsa yine de halden anlayan, ince düşünceli, vicdanlı bir karaktere sahip olur. Sıkıntı çekenin, fakir olanın ruh halini, ihtiyaçlarını bilir. Sevgiyi, saygıyı, sadakati en derin şekliyle yaşayabilir. Dostluğu, arkadaşlığı herkesten daha iyi bilir. Çünkü bu kimse mümindir ve her ne kadar refah içerisinde olursa olsun vicdanını ve aklını bir kenara bırakmaz. Hep daha iyisini daha güzelini bulmak ve Allah'ın rızasını daha da fazla kazanmak için sürekli bir arayış içerisinde olur. Bu nedenle rahatlık onu ahlak tembelliğine itmez. Çünkü onlar Allah'a yakınlaşmak ve O'nun sevgisini kazanabilmek için yarışırlar.

İşte onlar, hayırlarda yarışmaktadırlar ve onlar bundan dolayı öne geçmektedirler. (Müminun Suresi, 61)

"SONRADAN GÖRME" KARAKTERİ

Cahiliye toplumunda "sonradan görme" olarak tanımlanan kimseler, genellikle orta halli bir hayat sürdükten sonra ya kendilerine kalan bir miras ya da benzeri bir imkan neticesinde aniden zenginleşen kimselerdir. Bu kişiler arasında dinden

uzak yaşayanlar, yıllar sonra ellerine geçen bu nimeti Allah'a şükrederek değil de, insanlar arasında bir üstünlük elde etmeye çalışarak değerlendirirler. Konuşmalarında sürekli olarak ne kadar zengin olduklarından, nasıl hesapsız para harcadıklarından, neler aldıklarından, nerelerde tatil yaptıklarından bahsederler. Bir kıyafet alacaklarsa bunun mutlaka markası üzerinde yazanını tercih ederler. Gittikleri her yerin tabelası altında resim çektirir ve bunu evlerinin baş köşesinde sergilerler. Zevk alsınlar ya da almasınlar zengin insanların yaptığı herşeye özenir ve onların hayat tarzını taklit ederler. Söz gelimi yabancı dil biliyor ya da yurt dışından yeni gelmiş imajı vermek için konuşmalarının arasında doğru düzgün anlamını dahi bilmedikleri yabancı kelimeler kullanırlar. Pek çoğunda da yerli yerince kullanamadıkları için özentilikleri açıkça ortaya çıkar. Kaliteli görünmek isterken küçük düşmüş olurlar. Ya da sırf son moda kıyafetler giyiniyor havasını verebilmek için kendilerine hiç yakışmayan giysiler giyerler.

Kendilerine dışarıdan bakmayı bilmezler. Ya da bir başka deyişle bir başkasının gözüyle kendilerini değerlendiremezler. Neyin kendilerini komik duruma düşüreceğini, neyin yakışıp neyin doğal duracağını göremezler. Tüm güçleriyle zengin çevrede yaşayan insanların her yaptığını taklit etmeye devam ederler.

Onlara sonradan sahip oldukları tüm imkanları yaratanın Allah olduğu çok açık bir gerçektir. O ana kadar kendilerine daha çok mal ve mülk vermesi için belki defalarca Allah'a dua etmişlerdir. Ama bu duaları kabul olduğunda da hemen eski durumlarını ve Allah'a yakardıklarını unutmuşlardır. Kuran'da kendilerine nimet verildiğinde azgınlaşan insanlardan şöyle söz edilmiştir:

İnsana nimet verdiğimiz zaman, yüz çevirir ve yan çizer; ona bir şer dokunduğu zaman ise, artık o, geniş (kapsamlı ve derinlemesine) bir dua sahibidir. (Fussilet Suresi, 51)

Zengin insanlara kendilerini beğendirebilmek için çok çeşitli yöntemler denerler, ama bu antipatiden başka bir şey oluşturmaz. Aslında bir anlamda da tuzağa düşmüş olurlar. Allah, Kendisi'ni razı etmek için yaşamak yerine insanlara kendilerini beğendirmeye çalışan bu insanlara umduklarının tam tersiyle karşılık verir. Bu durumda hem Allah'ın sevgisini hem de insanların beğenisini kaybetmiş olurlar.

"ENTEL" KARAKTERİ

Toplumda "entel" olarak bilinen bu kültür, cahiliye toplumunun önemli bir kesimini etkisi altına almış din dışı karakterlerden biridir. Temel felsefesi, inançsızlığın yaşam şeklini ve düşünce yapısını tüm hayata hakim kılmaktır. Ancak pek çok insan, özellikle de gençler, temelinde yatan bu fikirden habersiz olarak, yalnızca toplumda bir şahsiyet kazanacaklarını düşündükleri için bu karaktere özenirler.

Bu kültürü genellikle üniversite çevrelerinde görmek mümkündür. Toplumda özellikle güzel sanatlarla ilgilenen insanların bu kültürü yaşaması gerektiğine dair yanlış bir inanç hakimdir. Bu nedenle de lise yıllarında bambaşka bir karakter içerisinde olan bir kimse güzel sanatlar ya da benzeri bir üniversite dalında okumaya başladığında bir anda tüm kimliğini değiştirir. Giyim tarzından saç modeline, zevk ve alışkanlıklarına kadar tüm stiline "entel" havası vermeye çalışır. Çünkü cahiliye toplumu ona bir sanatçının ancak böyle bir stil içerisinde olursa

başarılı olacağı telkinini verir.

Bu kimseler bundan sonraki hayatlarında artık bu imajın gerektirdiği herşeyi yapmaya hazırdırlar. Günlerini "entel kahveleri" adı verilen, sigara dumanının hakim olduğu, loş ve izbe yerlerde ya da barlarda "entel sohbetleri" yaparak geçirmeye başlarlar. Kendilerinin toplumun aydın ve ilerici kesimini temsil ettiklerini öne sürer ve insanlığı kurtarmak için formüller üretirler. Ancak tüm bunlar hikmetsiz, sonu gelmeyen ve sonuç çıkmayan karmaşık tartışmalardan ibarettir. Uç şeyler düşünmek, uç mantıklar öne sürmek ve buna uygun bir hayat yaşamak onlar için büyük önem taşır. Bu şekilde diğer insanlardan farklı olabileceklerini düşünürler. Yaptıkları resimlerde, heykellerde, yazdıkları kitaplarda ve şarkılarında bu ruhu dile getirmeye özen gösterirler. Oysaki bakıldığında eserlerinin pek çoğunun "entellik" adı altında aslında ruhsuzluğu temsil ettiği görülür. Gerçek ve derin güzellikler sunan bir sanat anlayışları olmaz; genellikle karanlık, karamsar ve karmaşık bir ruh halinin hakim olduğu bir sanat anlayışına sahiptirler.

Seyrettikleri filmler, okudukları kitaplar hep bu entel havasını yansıtabilmeye yöneliktir. Yoksa bunların çoğundan kendileri de zevk almazlar. Kimi zaman da "entelliğin" bir kuralı olarak, okumuş havası vermek için hiç okumadıkları halde bir kitabı ellerinde dolaştırır ve içinden ezberledikleri birkaç kalıp cümleyi sağda solda söyleyerek "prestij" elde etmeye çalışırlar.

Felsefecilerin de kulaktan dolma birkaç sözünü ezberler ve buluştukları kahvelerde sık sık bunları dile getirirler. Sorulduğunda ise tüm felsefe akımlarını incelediklerini ve hatta bu konuda uzmanlaştıklarını söylerler. Oysaki çoğunun ciddi anlamda hiçbir bilgisi yoktur.

Orijinal olma saplantıları ahlak konusunda da uç fikirler ge-

liştirmelerine neden olur. Aile ve evlilik kavramlarının gereksizliğini, sınır tanımadan özgür yaşamanın modernlik ve medeniyet alameti olduğunu savunurlar.

Karanlık bir ruh halleri vardır. Karakterlerine ve tüm hayatlarına bir ruhsuzluk hakimdir. İç karartıcı yerlerden, loş ve karanlık ortamlardan, karmaşadan ve kuralsızlıktan hoşlanırlar. Yaşadıkları ortamlar tüm detaylarıyla bu ruh hallerini yansıtır bir görünümdedir. Her yere içecek kutularının dağıldığı, kıyafetlerin, kitapların üst üste atıldığı dağınık ortamlarda, üstleri başları temizlikten uzak bir şekilde yaşamlarını sürdürürler.

Ancak genel hatlarıyla yaşadıkları bu hayattan aslında hiçbir zevk de alamazlar. Çünkü Allah dinsizliği insanın sıkıntı duyacağı ve mutsuz olacağı bir sistem olarak yaratmıştır. Hiç kimsenin hiçbir kural tanımadığı, dolayısıyla da herkesin birbirinin haklarına saldırabildiği, düzen ve sınırın olmadığı, dinin getirdiği insani ve ahlaki vasıfların yaşanmadığı bir ortamın zararı en başta kendilerine dokunacaktır. Bu nedenle hedefledikleri bu hayatın küçük bir bölümünü yaşamaları bile bu zararlarla karşılaşmaları için yeterlidir.

İnsanlara asıl şan ve şeref kazandıracak olan şey ise Allah'ın insanlar için indirdiği hak dindir. İnsan ancak bu sistemde rahat edebilir ve hayattan ancak Kuran ahlakını yaşadığı takdirde gerçek bir zevk alabilir.

TÜM CAHİLİYE KARAKTERLERİ HAKKINDA

Kitabın başından bu yana cahiliye toplumunda hakim olan pek çok insan karakterini tüm ahlak özellikleri, kişilik yapıları, hayata bakış açıları ve alışkanlıklarıyla inceledik. Ancak bunlar

arasında olumlu ve dengeli özelliklere sahip, mutlu ve huzurlu bir hayat yaşayan bir model yoktu. Çünkü tüm bu karakterler din dışı bir sistemden türemiştir. Allah insanları ancak din ahlakını yaşadıklarında ve iman ettiklerinde mutlu olacakları şekilde yaratmıştır. Kuran'da belirtilen bu ahlak modeli dışında binlerce yaşam şekli, binlerce karakter yapısı daha türetilse hepsi yine aynı sonucu verecek, sıkıntı, karmaşa ve huzursuzluk getirecektir. Allah din ahlakından uzak insanların bu durumunu Kuran'da verdiği bir örnekle şöyle açıklamıştır:

İşte bunlar, hidayete karşılık sapıklığı satın almışlardır; fakat bu alışverişleri bir yarar sağlamamış; hidayeti de bulmamışlardır.
Bunların örneği, ateş yakan adamın örneğine benzer; (ki onun ateşi) çevresini aydınlattığı zaman, Allah onların aydınlığını giderir ve göremez bir şekilde karanlıklar içinde bırakıverir.
Sağırdırlar, dilsizdirler, kördürler. Bundan dolayı dönmezler.
Ya da (bunlar) karanlıklar, gök gürültüsü ve şimşek(ler)le yüklü, 'gökten şiddetli bir yağmur fırtınasına tutulmuş gibidirler ki, yıldırımların saldığı dehşetle'; ölüm korkusundan parmaklarıyla kulaklarını tıkarlar. Oysa Allah kafirleri çepeçevre kuşatıcıdır.
Çakan şimşek neredeyse gözlerini kapıverecek; önlerini her aydınlattığında (biraz) yürürler, üzerlerine karanlık basıverince de kalakalırlar. Allah dileseydi, işitmelerini de görmelerini de gideriverirdi. Şüphesiz Allah, herşeye güç yetirendir.
Ey insanlar, sizi ve sizden öncekileri yaratan Rabbinize kulluk edin ki sakınasınız. (Bakara Suresi 16-21)

Allah'ın verdiği bu örnek cahiliye karakterlerinin neden ka-

yıptan kurtulmadıklarını çok güzel açıklamaktadır. Bu kimseler "hidayet" yani "iman etme" imkanı varken, "sapıklığı" dolayısıyla "imansızlığı" tercih etmişlerdir. Belirli dünyevi hesaplar üzerine yaptıkları bu seçim onlara bir fayda sağlamamış, hidayeti, mutluluğu ve aradıkları hiçbir şeyi bulamamışlardır.

Aksine bu seçimleri onları gerçeklere ve doğrulara karşı sağırlaştırmış, dilsizleştirmiş ve körleştirmiştir. Bu nedenle de kayıp içerisinde oldukları halde bu sistemlerinden geri dönemezler.

Allah onların durumunu bir şimşek örneğiyle tarif etmiştir; şimşek her çaktığında etraf bir an için aydınlanır, böylece biraz yol alır fakat hemen ardından yine karanlığa gömülüp oldukları yerde kalakalırlar. İşte cahiliye insanları bu çok kısa, bir anlık yol almalarına aldanır ve bununla idare edebileceklerini sanır. Halbuki kurtuluş ancak ayette de bildirildiği gibi Allah'a dönmek, O'na kulluk etmek ve O'nun istediği şekilde yaşamakla mümkündür.

NEDEN MUTLU OLAMIYORLAR?

Görüldüğü gibi yaşları, meslekleri, sosyal konumları her ne olursa olsun cahiliye toplumlarında yaşanan karakterlerin hiçbiri mutluluk getirememektedir. Bunun başlıca sebeplerini ise şöyle açıklamak mümkündür:

ÇÖZÜMÜ KURAN'DA ARAMADIKLARI İÇİN

Cahiliye insanlarının yaptığı en büyük yanlış budur; çözümü Kuran'da aramamaları... İçerisinde bulundukları durumun açmaz bir hal aldığını açıkça görürler. Yaşadıkları hayat tarzının, benimsedikleri karakter yapısının umdukları sonucu vermediğini, kendilerini tatmin etmediğini ve hatta sıkıntıya soktuğunu hayatlarının her anında hissederler. Ancak buna çözüm olarak cahiliyenin sunduğu diğer alternatifleri deneme yoluna giderler ki bu da onlara birşey kazandırmaz. Çünkü cahiliye sistemlerinin temelde birbirinden hiç farkı yoktur. İnsanlar, mekanlar ve şartlar değişir belki, ama yaşanan kaygılar, hedefler hep sabit kalır. "Entel" karakteriyle yaşayanın da, sosyete kültürünü benimseyenin de asıl hedefi hep dünya hayatı üzerinedir.

Oysa dünya hayatı hırsla bağlanmaya değmeyecek kadar kısadır. Burada dünyevi anlamda kazanılan hiçbir şey baki kalmaz. Ölümle birlikte insanlardan mutlaka uzaklaşır. Bu nedenle dünya adına atılan her adım sıkıntılıdır.

Çözümü ise insanlara şöyle bildirilmiştir: Bir insan ancak Allah'a yöneldiği zaman huzura kavuşur, insanlar ancak Allah ile dost olup O'nun beğendiği hayatı yaşadıklarında bu sıkıntılardan kurtulabilirler.

Allah bir ayette bu önemli sırrı şöyle bildirmiştir:

Bunlar, iman edenler ve kalpleri Allah'ın zikriyle mutmain olanlardır. Haberiniz olsun; kalpler yalnızca Allah'ın zikriyle mutmain olur. (Rad Suresi, 28)

Allah ile dost olan bir insan ise yol gösterici olarak Rabbimizin indirdiği hak kitaba kusursuzca uyar. Artık onun karakterini ve yaşam tarzını belirleyecek tek ölçü Kuran'dır. Ve Kuran'ın Allah'ın izniyle insanları karanlıklardan nura çıkarıcı özelliği vardır:

Elif, Lam, Ra. Bu bir Kitap'tır ki, Rabbinin izniyle insanları karanlıklardan nura, O güçlü ve övgüye layık olanın yoluna çıkarman için sana indirdik. (İbrahim Suresi, 1)

Bu nedenle Kuran'ın kazandırdığı karakterde sıkıntı, huzursuzluk, kaygı ve karmaşa yoktur. Mutlaka güzel bir hayat, mutlaka dengeli bir ruh ve mutlaka güzel tavırlar vardır. Allah bu karakteri yaşayan müminlere yaptıklarının en güzeliyle karşılık vereceğini vaat etmiştir:

Çünkü Allah, yaptıklarının en güzeliyle karşılık verecek ve onlara Kendi fazlından artıracaktır. Allah, dilediğini hesapsız rızıklandırır. (Nur Suresi, 38)

ALLAH'IN DEĞİL DE İNSANLARIN HOŞNUTLUĞUNU HEDEFLEDİKLERİ İÇİN

Cahiliye insanlarının mutlu olamamalarının ve her ne yapar-

larsa yapsınlar bir türlü çıkış yolu bulamamalarının bir sebebi de Allah için yaşamak yerine insanlar için yaşamalarıdır. Bu şu demektir; bir insan tüm doğrularını ve yanlışlarını insanların ne diyeceğine göre belirliyorsa, onların tavırlarına göre üzülüp, onların beğenmelerine göre seviniyorsa, onların gözünde değer kazanmaya çalışıyor ve onların yanında küçük düşmemeye göre kendini ayarlıyorsa, bu kimse insanlar için yaşıyor demektir.

İnsanlar için yaşamak ise büyük bir zorluktur. Çünkü her insanın beğenisi farklı ölçüler üzerine kurulmuştur. Bir insanın çevresinde yüzlerce insan olduğu düşünülecek olursa, bunların her birini memnun etmek için ayrı çaba harcanması gerektiği açıkça görülebilecektir. Biri yanında hareketli bir karakter görmek isterken, bir diğeri pasif ve ağır bir insan arayacaktır. Birinin memnun olduğu tavır bir diğerininkini tutmayacaktır. Ancak bu uyumsuzluklar ve ölçülerdeki farklılıkların sayısı binleri bulur. Bu durumda "insanlar için yaşayan" kimselerin "binlerce farklı talebi birden aynı anda" karşılaması gerekmektedir. Ancak bundan sonra, istediği tüm insanlar kendisinden hoşnut olacak ve ancak bundan sonra ona değer verebileceklerdir.

Allah onların bu sıkıntılarına Kuran'da şöyle bir örnek vermiştir:

> **Allah (ortak koşanlar için) bir örnek verdi: Kendisi hakkında uyumsuz ve geçimsiz bulunan, sahipleri de çok ortaklı olan (köle) bir adam ile yalnızca bir kişiye teslim olmuş bir adam. Bu ikisinin durumu bir olur mu? Hamd, Allah'ındır. Hayır onların çoğu bilmiyorlar. (Zümer Suresi, 29)**

Bu noktada insana yardımcı olabilecek tek bir yol vardır;

Allah'ın sonsuz aklına ve bilgisine teslim olmak. Allah insanı ve tüm diğer varlıkları yaratandır. İnsanın nasıl yaşadığında, neler yaptığında mutlu olabileceğini de yine ancak Allah bilir. Ve Allah insanlar için kurtuluş yolunu Kuran'da bildirmiştir: Yalnızca Allah'tan korkup, yalnızca O'nun hoşnutluğunu aramak.

Allah dedi ki: "İki ilah edinmeyin: O, ancak tek bir ilahtır. Öyleyse Benden, yalnızca Benden korkun." (Nahl Suresi, 51)

Bunun aksi bir tavır sadece insanı mutsuz etmekle kalmaz aynı zamanda da kişinin Allah'a karşı büyük bir suç işlemesine neden olur. İnsanın Allah'ın dışında varlıkların hoşnutluğunu araması Kuran'da "şirk koşmak" olarak ifade edilir. Şirk koşan bir insan Allah'tan başka bir varlığı kendisine ilah edinmiş ve tüm hayatını da onun için yaşıyor demektir. Bu insanların ahirette görecekleri karşılık ise hüsrandır. Bu nedenle Allah insanları cehennemle ve telafi edemeyecekleri bir pişmanlıkla karşılaşmadan evvel bu konuyu bildirerek uyarmıştır:

Andolsun, sana ve senden öncekilere vahyolundu (ki): "Eğer şirk koşacak olursan, şüphesiz amellerin boşa çıkacak ve elbette sen, hüsrana uğrayanlardan olacaksın." "Hayır, artık (yalnızca) Allah'a kulluk et ve şükredenlerden ol." (Zümer Suresi, 65-66)

Gerçekten, Allah, Kendisi'ne şirk koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışında kalanı ise, dilediğini bağışlar. Kim Allah'a şirk koşarsa, doğrusu büyük bir günahla iftira etmiş olur. (Nisa Suresi, 48)

Bir başka unutulmaması gereken konu da şudur: İnsanın dünyada iken uğruna tüm hayatını feda ettiği ve Allah'ı bırakarak onların hoşnutluklarını kazanmayı esas aldığı tüm insanlar ahiret günü onu yalnız bırakacaklardır. Çünkü her insan yap-

tıklarından tek başına sorguya çekilecek ve kimsenin çabası bir başkasını kurtarmaya yetmeyecektir. Kuran'da bu önemli bilgi şöyle bildirilmiştir:

Ve onların hepsi, kıyamet günü O'na, 'yapayalnız, tek başlarına' geleceklerdir. (Meryem Suresi, 95)

Andolsun, sizi ilk defa yarattığımız gibi (bugün de) 'teker teker, yapayalnız ve yalın (bir tarzda)' bize geldiniz ve size lütfettiklerimizi arkanızda bıraktınız. İçinizden, gerçekten ortaklar olduklarını sandığınız şefaatçilerinizi şimdi yanınızda görmüyoruz. Andolsun, aranızdaki (bağlar) parçalanıp-koparılmıştır ve haklarında zanlar beslediklerininiz sizlerden uzaklaşmıştır. (Enam Suresi, 94)

Yalnız kalmış olmanın korku ve telaşını tadan insanlar o gün, dünyada iken en yakınım dedikleri insanları, çocuklarını, eşlerini, dostlarını sırf cehennem azabından kurtulabilmek için fidye olarak teklif edeceklerdir. Ancak bu talepleri kabul görmeyecektir. Ayetlerde bu durum şöyle haber verilir:

(Böyle bir günde) Hiçbir yakın dost bir yakın dostu sormaz. Onlar birbirlerine gösterilirler. Bir suçlu-günahkar, o günün azabına karşılık olmak üzere, oğullarını fidye olarak vermek ister; Kendi eşini ve kardeşini. Ve onu barındıran aşiretini de; Yeryüzünde bulunanların tümünü (verse de); sonra bir kurtulsa. Hayır; (hiçbiri kabul edilmez). Doğrusu o (cehennem), cayır cayır yanmakta olan ateştir... (Mearic Suresi, 10-15)

Kuran'da verilen tüm bu bilgilerin ışığında insanların hoşnutluğu üzerine kurulan bir hayatın sadece dünyada mutsuzluk getirmekle kalmayacağı, aynı zamanda ahirette de insanı kayba

uğratacağı görülmektedir. Bu durumdan kurtulmanın yolu ise çok açıktır; Allah'a teslim olup sadece O'nun hoşnutluğunu arayarak yaşamak...

DÜNYANIN BİR İMTİHAN YERİ OLDUĞUNU UNUTTUKLARI İÇİN

Cahiliye karakteri taşıyan insanların mutlu olamamalarının bir sebebi de hepsinin dünyada bulunuş amaçlarını unutmuş olmasıdır. İnsan denenmek için yaratılmıştır: Allah'ı ve O'nun aklını, gücünü, sanatını ve tüm diğer üstün sıfatlarını takdir edebilecek mi, yoksa bunları ve yaratılış amacını unutup dünya hayatına kapılacak mı diye denenmektedir. Allah hayatın bu gerçeğini şöyle bildirmektedir:

> **O, amel (davranış ve eylem) bakımından hanginizin daha iyi (ve güzel) olacağını denemek için ölümü ve hayatı yarattı. O, üstün ve güçlü olandır, çok bağışlayandır. (Mülk Suresi, 2)**

Allah bu doğrultuda insana sınırlı bir ömür süresi vermiştir. Aklı ermeye başladığı andan itibaren artık düşündüğü, yaptığı ve amaçladığı herşeyden sorumludur. İçinde kendisine her an doğru olanı bildiren vicdanına ait bir ses vardır. Her insan vicdanının kendisine söylediği sözlere uyup uymadığından ahirette sorguya çekilecektir. Çünkü vicdan doğruyu söylediği halde ona uymayan insan nefsinin isteklerine uymuş olur. Nefis ise insana daima kötü olanı emreder. İşte insan, içinde sürekli olarak bir imtihana tabi tutulur; ya nefsinden yana ya da vicdanından yana hareket edecektir.

Bu imtihan, hayatının her anında devam eder. Okulda, işte, evde, sokakta, yalnızken ya da kalabalıkta, hasta iken de sağlık-

lı iken de, dünyanın bir diğer ucuna gitse orada da yine denenmeye devam edilecektir. İstisna oluşturabilecek tek bir an dahi yoktur. Söylediği her söz, yaptığı her tavır ve düşündüğü herşey ahirette karşısına çıkarılacaktır. İyilikten ya da kötülükten yana yaptığı herşey mutlaka karşılık görecek, hiçbir şey karşılıksız kalmayacak ve sonuç olarak herkes hak ettiği yere sevk edilecektir.

İnsanın dünyada olup biten her olayın bir deneme olarak yaratıldığını unutması, tevekkülsüz bir tavır göstermesine neden olur. Cahiliye toplumunda sık sık duyulan "neden böyle oldu, keşke böyle olmasaydı" "işler yolunda gitmiyor", "mahvolduk", "bütün işler ters gidiyor", "şöyle yapmasaydım böyle olmazdı" ve bunlara benzer pek çok şikayetçi ifadenin altında yatan ahlak anlayışı işte yine bu tevekkülsüzlüktür.

Tevekkülsüzlüğün kesin sonucu ise sıkıntı ve mutsuzluktur. Hikmetini düşünmedikleri için aleyhlerinde gibi görünen en ufak bir durumla karşılaştıklarında hemen şikayet etmeye başlarlar. Bunun sonucunda da sürekli olarak huzursuz, mutsuz ve sıkıntılı bir hayat yaşarlar. Oysa insanın üzerine düşen, Allah'ın kendisi için yarattığı her andan razı olmasıdır. Ters gidiyor gibi görünen olaylar meydana gelse de, güzel ahlakta ve Allah'a sadakatte kararlı davranması gerekir. En önemlisi yaratılış amacının zaten tüm bunlarla denenmek olduğunu unutmamalıdır. Kuran'da emredilen güzel ahlakı yaşayan kimseler, bu tür olaylarda gösterecekleri sabrın ahirette kendilerine bir güzellik olarak döneceğini bilmenin huzurunu ve mutluluğunu yaşarlar.

SONSÖZ: KURAN AHLAKINI YAŞAMAYA DAVET

Kitabın başından bu yana cahiliye toplumlarında hakim olan belli başlı insan karakterleri incelendi ve bu karakterleri üzerlerinde barındıran kişilerin istisnasız hepsinin de büyük bir **"sıkıntı"** ve **"kayıp"** içerisinde oldukları ortaya kondu. Ayrıca bu karakterlerden tek bir tanesinin bile dengeli ve huzurlu bir kişilik geliştiremediği, yaşadığı hayattan gerçek anlamda mutlu olamadığı görüldü.

Tüm bu karakterleri detaylıca incelemekteki amaç ise, cahiliye sisteminin oluşturduğu her fikrin, her yaşantının mutlaka **"açmazda"** olduğunu somut örneklerle gözler önüne sermektir. Çünkü müminler, Kuran'da açıklanan bu önemli gerçeği, **"bilmeyenlere"** bildirmekle ve onları vakit varken doğru olana çağırmakla sorumludurlar.

Şunu önemle belirtmek gerekir ki, tüm insanlar için tek çözüm, cahiliye sisteminden tamamen sıyrılıp, Kuran'da bildirilen **"mümin karakteri"**ni yaşamaktır. Ancak o zaman Allah onlara olan nimetlerini artıracak ve mutluluğun yolunu açacaktır. Çünkü insanı yaratan Allah onun yaşayabileceği en ideal hayatı, herşeyden en çok zevki alabileceği sistemi ve mutluluğun yolunu yine Kuran'da bildirmiştir.

Unutmamak gerekir ki, tüm bu güzelliklerin kapısı istisnasız

her insan için sonuna kadar açıktır. İnsanın önünde her an bu nimetleri yakalamak için bir fırsat vardır. Bunun için ne büyük fedakarlıklarda bulunmak, ne günlerce çalışıp yorulmak, ne de herhangi zor bir engeli aşmak gerekir. İnsanın içinde sadece samimi olmaya ve Allah'a sığınmaya niyet etmesi, bu kapının açılması için yeterlidir. Bu ise çok kısa sürede gerçekleşebilecek bir karardır.

Bu nedenle cahiliyenin tüm bu çarpık karakterlerinden kurtulmak isteyen kişi bilmelidir ki bu çok kolaydır. İnsanın bu satırları okurken dahi tek bir niyetle Allah'ın rahmetini ve cennetini kazandıracak bir karakter kazanması mümkündür. Çünkü Allah her insanı duymakta ve kalbinden geçenleri bilmektedir; ona şah damarından daha yakındır. İnsan niyetini değiştirdiğinde Allah bunu o an bilir ve dilerse o kişinin üzerindeki nimetini değiştirip güzelliklerini artırır.

Allah samimi olarak tevbe etmeyle ilgili olarak bir ayetinde şöyle bildirmiştir:

> **Ancak tevbe eden, iman eden ve salih amellerde bulunup davranan başka; işte onların günahlarını Allah iyiliklere çevirir. Allah, çok bağışlayandır, çok esirgeyendir. (Furkan Suresi, 70)**

İşte bu kitap, bu fırsatı kaçırmadan, vakit varken cahiliye sisteminin sunduğu tüm zararlardan kurtulmak, müminlere vaat edilen nimetlere kavuşmak ve en önemlisi Allah'ın rızasını kazanabilmek için cahiliye ahlakını terk edip **mümin karakterini** yaşamaya bir davettir.

DARWINİZM'İN ÇÖKÜŞÜ

Darwinizm, yani evrim teorisi, yaratılış gerçeğini reddetmek amacıyla ortaya atılmış, ancak başarılı olamamış bilim dışı bir safsatadan başka bir şey değildir. Canlılığın, cansız maddelerden tesadüfen oluştuğunu iddia eden bu teori, evrende ve canlılarda çok mucizevi bir düzen bulunduğunun bilim tarafından ispat edilmesiyle çürümüştür. Böylece Allah'ın tüm evreni ve canlıları yaratmış olduğu gerçeği, bilim tarafından da kanıtlanmıştır. Bugün evrim teorisini ayakta tutmak için dünya çapında yürütülen propaganda, sadece bilimsel gerçeklerin çarpıtılmasına, taraflı yorumlanmasına, bilim görüntüsü altında söylenen yalanlara ve yapılan sahtekarlıklara dayalıdır.

Ancak bu propaganda gerçeği gizleyememektedir. Evrim teorisinin bilim tarihindeki en büyük yanılgı olduğu, son 20-30 yıldır bilim dünyasında giderek daha yüksek sesle dile getirilmektedir. Özellikle 1980'lerden sonra yapılan araştırmalar, Darwinist iddiaların tamamen yanlış olduğunu ortaya koymuş ve bu gerçek pek çok bilim adamı tarafından dile getirilmiştir. Özellikle ABD'de, biyoloji, biyokimya, paleontoloji gibi farklı alanlardan gelen çok sayıda bilim adamı, Darwinizm'in geçersizliğini görmekte, canlıların kökenini artık yaratılış gerçeğiyle açıklamaktadırlar.

Evrim teorisinin çöküşünü ve yaratılışın delillerini diğer pek çok çalışmamızda bütün bilimsel detaylarıyla ele aldık ve almaya devam ediyoruz. Ancak konuyu, taşıdığı büyük önem nedeniyle, burada da özetlemekte yarar vardır.

Darwin'i Yıkan Zorluklar

Evrim teorisi, tarihi eski Yunan'a kadar uzanan bir öğreti olmasına karşın, kapsamlı olarak 19. yüzyılda ortaya atıldı. Teoriyi bilim dünyasının gündemine sokan en önemli gelişme, Charles Darwin'in 1859 yılında yayınlanan *Türlerin Kökeni* adlı kitabıydı. Darwin bu kitapta dünya üzerindeki farklı canlı türlerini Allah'ın ayrı ayrı yarattığı gerçeğine karşı çıkıyordu. Darwin'e göre, tüm türler ortak bir atadan geliyorlardı ve zaman içinde küçük değişimlerle farklılaşmışlardı.

Darwin'in teorisi, hiçbir somut bilimsel bulguya dayanmıyordu; kendisinin de kabul ettiği gibi sadece bir "mantık yürütme" idi. Hatta Darwin'in kitabındaki "Teorinin Zorlukları" başlıklı uzun bölümde itiraf ettiği gibi, teori pek çok önemli soru karşısında açık veriyordu.

Darwin, teorisinin önündeki zorlukların gelişen bilim tarafından aşılacağını, yeni bilimsel bulguların teorisini güçlendireceğini umuyordu. Bunu kitabında sık sık belirtmişti. Ancak gelişen bilim, Darwin'in umutlarının tam aksine, teorinin temel iddialarını birer birer dayanaksız bırakmıştır.

Darwinizm'in bilim karşısındaki yenilgisi, üç temel başlıkta incelenebilir:

1) Teori, hayatın yeryüzünde ilk kez nasıl ortaya çıktığını asla açıklayamamaktadır.

2) Teorinin öne sürdüğü "evrim mekanizmaları"nın, gerçekte evrimleştirici bir etkiye sahip olduğunu gösteren hiçbir bilimsel bulgu yoktur.

3) Fosil kayıtları, evrim teorisinin öngörülerinin tam aksine bir tablo ortaya koymaktadır.

Bu bölümde, bu üç temel başlığı ana hatları ile inceleyeceğiz.

Aşılamayan İlk Basamak: Hayatın Kökeni

Evrim teorisi, tüm canlı türlerinin, bundan yaklaşık 3.8 milyar yıl önce ilkel dünyada ortaya çıkan tek bir canlı hücreden geldiklerini iddia etmektedir. Tek bir hücrenin nasıl olup da milyonlarca kompleks canlı türünü oluşturduğu ve eğer gerçekten bu tür bir evrim gerçekleşmişse neden bunun izlerinin fosil kayıtlarında bulunamadığı, teorinin açıklayamadığı sorulardandır. Ancak tüm bunlardan önce, iddia edilen evrim sürecinin ilk basamağı üzerinde durmak gerekir. Sözü edilen o "ilk hücre" nasıl ortaya çıkmıştır?

Evrim teorisi, yaratılışı reddettiği, hiçbir doğaüstü müdahaleyi kabul etmediği için, o "ilk hücre"nin, hiçbir tasarım, plan ve düzenleme olmadan, doğa kanunları içinde rastlantısal olarak meydana geldiğini iddia eder. Yani teoriye göre, cansız madde tesadüfler sonucunda ortaya canlı bir hücre çıkarmış olmalıdır. Ancak bu, bilinen en temel biyoloji kanunlarına aykırı bir iddiadır.

"Hayat Hayattan Gelir"

Darwin, kitabında hayatın kökeni konusundan hiç söz etmemişti. Çünkü onun dönemindeki ilkel bilim anlayışı, canlıların çok basit bir yapıya sahip olduklarını varsayıyordu. Ortaçağ'dan beri inanılan "spontane jenerasyon" adlı teoriye göre, cansız maddelerin tesadüfen biraraya gelip, canlı bir varlık oluşturabileceklerine inanılıyordu. Bu dönemde böceklerin yemek artık-

larından, farelerin de buğdaydan oluştuğu yaygın bir düşünceydi. Bunu ispatlamak için de ilginç deneyler yapılmıştı. Kirli bir paçavranın üzerine biraz buğday konmuş ve biraz beklendiğinde bu karışımdan farelerin oluşacağı sanılmıştı.

Etlerin kurtlanması da hayatın cansız maddelerden türeyebildiğine bir delil sayılıyordu. Oysa daha sonra anlaşılacaktı ki, etlerin üzerindeki kurtlar kendiliklerinden oluşmuyorlar, sineklerin getirip bıraktıkları gözle görülmeyen larvalardan çıkıyorlardı.

Darwin'in *Türlerin Kökeni* adlı kitabını yazdığı dönemde ise, bakterilerin cansız maddeden oluşabildikleri inancı, bilim dünyasında yaygın bir kabul görüyordu.

Oysa Darwin'in kitabının yayınlanmasından beş yıl sonra, ünlü Fransız biyolog Louis Pasteur, evrime temel oluşturan bu inancı kesin olarak çürüttü. Pasteur yaptığı uzun çalışma ve deneyler sonucunda vardığı sonucu şöyle özetlemişti:

> *"Cansız maddelerin hayat oluşturabileceği iddiası artık kesin olarak tarihe gömülmüştür." (Sidney Fox, Klaus Dose, Molecular Evolution and The Origin of Life, New York: Marcel Dekker, 1977, s. 2)*

Evrim teorisinin savunucuları, Pasteur'ün bulgularına karşı uzun süre direndiler. Ancak gelişen bilim, canlı hücresinin karmaşık yapısını ortaya çıkardıkça, hayatın kendiliğinden oluşabileceği iddiasının geçersizliği daha da açık hale geldi.

20. Yüzyıldaki Sonuçsuz Çabalar

20. yüzyılda hayatın kökeni konusunu ele alan ilk evrimci, ünlü Rus biyolog Alexander Oparin oldu. Oparin, 1930'lu yıl-

larda ortaya attığı birtakım tezlerle, canlı hücresinin tesadüfen meydana gelebileceğini ispat etmeye çalıştı. Ancak bu çalışmalar başarısızlıkla sonuçlanacak ve Oparin şu itirafı yapmak zorunda kalacaktı:

> *"Maalesef hücrenin kökeni, evrim teorisinin tümünü içine alan en karanlık noktayı oluşturmaktadır." (Alexander I. Oparin, Origin of Life, (1936) New York, Dover Publications, 1953 (Reprint), s.196)*

Oparin'in yolunu izleyen evrimciler, hayatın kökeni konusunu çözüme kavuşturacak deneyler yapmaya çalıştılar. Bu deneylerin en ünlüsü, Amerikalı kimyacı Stanley Miller tarafından 1953 yılında düzenlendi. Miller, ilkel dünya atmosferinde olduğunu iddia ettiği gazları bir deney düzeneğinde birleştirerek ve bu karışıma enerji ekleyerek, proteinlerin yapısında kullanılan birkaç organik molekül (aminoasit) sentezledi. O yıllarda evrim adına önemli bir aşama gibi tanıtılan bu deneyin geçerli olmadığı ve deneyde kullanılan atmosferin gerçek dünya koşullarından çok farklı olduğu, ilerleyen yıllarda ortaya çıkacaktı. ("*New Evidence on Evolution of Early Atmosphere and Life", Bulletin of the American Meteorological Society, c. 63, Kasım 1982, s. 1328-1330*)

Uzun süren bir sessizlikten sonra Miller'in kendisi de kullandığı atmosfer ortamının gerçekçi olmadığını itiraf etti. (*Stanley Miller, Molecular Evolution of Life: Current Status of the Prebiotic Synthesis of Small Molecules, 1986, s. 7*)

Hayatın kökeni sorununu açıklamak için 20. yüzyıl boyunca yürütülen tüm evrimci çabalar hep başarısızlıkla sonuçlandı. San Diego Scripps Enstitüsü'nden ünlü jeokimyacı Jeffrey Bada, ev-

rimci Earth dergisinde 1998 yılında yayınlanan bir makalede bu gerçeği şöyle kabul eder:

Bugün, 20. yüzyılı geride bırakırken, hala, 20. yüzyıla girdiğimizde sahip olduğumuz en büyük çözülmemiş problemle karşı karşıyayız: Hayat yeryüzünde nasıl başladı? (Jeffrey Bada, Earth, Şubat 1998, s. 40)

Hayatın Kompleks Yapısı

Evrim teorisinin hayatın kökeni konusunda bu denli büyük bir açmaza girmesinin başlıca nedeni, en basit sanılan canlı yapıların bile inanılmaz derecede karmaşık yapılara sahip olmasıdır. Canlı hücresi, insanoğlunun yaptığı bütün teknolojik ürünlerden daha karmaşıktır. Öyle ki bugün dünyanın en gelişmiş laboratuvarlarında bile cansız maddeler biraraya getirilerek canlı bir hücre üretilememektedir.

Bir hücrenin meydana gelmesi için gereken şartlar, asla rastlantılarla açıklanamayacak kadar fazladır. Hücrenin en temel yapı taşı olan proteinlerin rastlantısal olarak sentezlenme ihtimali; 500 aminoasitlik ortalama bir protein için, 10^{950}'de 1'dir. Ancak matematikte 10^{50}'de 1'den küçük olasılıklar pratik olarak "imkansız" sayılır. Hücrenin çekirdeğinde yer alan ve genetik bilgiyi saklayan DNA molekülü ise, inanılmaz bir bilgi bankasıdır. İnsan DNA'sının içerdiği bilginin, eğer kağıda dökülmeye kalkılsa, 500'er sayfadan oluşan 900 ciltlik bir kütüphane oluşturacağı hesaplanmaktadır.

Bu noktada çok ilginç bir ikilem daha vardır: DNA, yalnız birtakım özelleşmiş proteinlerin (enzimlerin) yardımı ile eşlenebilir. Ama bu enzimlerin sentezi de ancak DNA'daki bil-

giler doğrultusunda gerçekleşir. Birbirine bağımlı olduklarından, eşlemenin meydana gelebilmesi için ikisinin de aynı anda var olmaları gerekir. Bu ise, hayatın kendiliğinden oluştuğu senaryosunu çıkmaza sokmaktadır. San Diego California Üniversitesi'nden ünlü evrimci Prof. Leslie Orgel, *Scientific American* dergisinin Ekim 1994 tarihli sayısında bu gerçeği şöyle itiraf eder:

> *Son derece kompleks yapılara sahip olan proteinlerin ve nükleik asitlerin (RNA ve DNA) aynı yerde ve aynı zamanda rastlantısal olarak oluşmaları aşırı derecede ihtimal dışıdır. Ama bunların birisi olmadan diğerini elde etmek de mümkün değildir. Dolayısıyla insan, yaşamın kimyasal yollarla ortaya çıkmasının asla mümkün olmadığı sonucuna varmak zorunda kalmaktadır. (Leslie E. Orgel, The Origin of Life on Earth, Scientific American, c. 271, Ekim 1994, s. 78)*

Kuşkusuz eğer hayatın doğal etkenlerle ortaya çıkması imkansız ise, bu durumda hayatın doğaüstü bir biçimde "yaratıldığını" kabul etmek gerekir. Bu gerçek, en temel amacı yaratılışı reddetmek olan evrim teorisini açıkça geçersiz kılmaktadır.

Evrimin Hayali Mekanizmaları

Darwin'in teorisini geçersiz kılan ikinci büyük nokta, teorinin "evrim mekanizmaları" olarak öne sürdüğü iki kavramın da gerçekte hiçbir evrimleştirici güce sahip olmadığının anlaşılmış olmasıdır. Darwin, ortaya attığı evrim iddiasını tamamen "doğal seleksiyon" mekanizmasına bağlamıştı. Bu mekanizmaya verdiği önem, kitabının isminden de açıkça anlaşılıyordu: *Türlerin Kö-*

keni, Doğal Seleksiyon Yoluyla...

Doğal seleksiyon, doğal seçme demektir. Doğadaki yaşam mücadelesi içinde, doğal şartlara uygun ve güçlü canlıların hayatta kalacağı düşüncesine dayanır. Örneğin yırtıcı hayvanlar tarafından tehdit edilen bir geyik sürüsünde, daha hızlı koşabilen geyikler hayatta kalacaktır. Böylece geyik sürüsü, hızlı ve güçlü bireylerden oluşacaktır. Ama elbette bu mekanizma, geyikleri evrimleştirmez, onları başka bir canlı türüne, örneğin atlara dönüştürmez.

Dolayısıyla doğal seleksiyon mekanizması hiçbir evrimleştirici güce sahip değildir. Darwin de bu gerçeğin farkındaydı ve *Türlerin Kökeni* adlı kitabında *"Faydalı değişiklikler oluşmadığı sürece doğal seleksiyon hiçbir şey yapamaz"* demek zorunda kalmıştı. *(Charles Darwin, The Origin of Species: A Facsimile of the First Edition, Harvard University Press, 1964, s. 189)*

Lamarck'ın Etkisi

Peki bu "faydalı değişiklikler" nasıl oluşabilirdi? Darwin, kendi döneminin ilkel bilim anlayışı içinde, bu soruyu Lamarck'a dayanarak cevaplamaya çalışmıştı. Darwin'den önce yaşamış olan Fransız biyolog Lamarck'a göre, canlılar yaşamları sırasında geçirdikleri fiziksel değişiklikleri sonraki nesle aktarıyorlar, nesilden nesile biriken bu özellikler sonucunda yeni türler ortaya çıkıyordu. Örneğin Lamarck'a göre zürafalar ceylanlardan türemişlerdi, yüksek ağaçların yapraklarını yemek için çabalarken nesilden nesile boyunları uzamıştı.

Darwin de benzeri örnekler vermiş, örneğin *Türlerin Kökeni* adlı kitabında, yiyecek bulmak için suya giren bazı ayıların

zamanla balinalara dönüştüğünü iddia etmişti. *(Charles Darwin, The Origin of Species: A Facsimile of the First Edition, Harvard University Press, 1964, s. 184)*

Ama Mendel'in keşfettiği ve 20.yüzyılda gelişen genetik bilimiyle kesinleşen kalıtım kanunları, kazanılmış özelliklerin sonraki nesillere aktarılması efsanesini kesin olarak yıktı. Böylece doğal seleksiyon "tek başına" ve dolayısıyla tümüyle etkisiz bir mekanizma olarak kalmış oluyordu.

Neo-Darwinizm ve Mutasyonlar

Darwinistler ise bu duruma bir çözüm bulabilmek için 1930'ların sonlarında, "Modern Sentetik Teori"yi ya da daha yaygın ismiyle neo-Darwinizm'i ortaya attılar. Neo-Darwinizm, doğal seleksiyonun yanına "faydalı değişiklik sebebi" olarak mutasyonları, yani canlıların genlerinde radyasyon gibi dış etkiler ya da kopyalama hataları sonucunda oluşan bozulmaları ekledi.

Bugün de hala dünyada evrim adına geçerliliğini koruyan model neo-Darwinizm'dir. Teori, yeryüzünde bulunan milyonlarca canlı türünün, bu canlıların, kulak, göz, akciğer, kanat gibi sayısız kompleks organlarının "mutasyonlara", yani genetik bozukluklara dayalı bir süreç sonucunda oluştuğunu iddia etmektedir. Ama teoriyi çaresiz bırakan açık bir bilimsel gerçek vardır: **Mutasyonlar canlıları geliştirmezler, aksine her zaman için canlılara zarar verirler.**

Bunun nedeni çok basittir: DNA çok kompleks bir düzene sahiptir. Bu molekül üzerinde oluşan herhangi rastgele bir etki ancak zarar verir. Amerikalı genetikçi B. G. Ranganathan bunu şöyle açıklar:

> *Mutasyonlar küçük, rasgele ve zararlıdırlar. Çok ender olarak meydana gelirler ve en iyi ihtimalle etkisizdirler. Bu üç özellik, mutasyonların evrimsel bir gelişme meydana getiremeyeceğini gösterir. Zaten yüksek derecede özelleşmiş bir organizmada meydana gelebilecek rastlantısal bir değişim, ya etkisiz olacaktır ya da zararlı. Bir kol saatinde meydana gelecek rasgele bir değişim kol saatini geliştirmeyecektir. Ona büyük ihtimalle zarar verecek veya en iyi ihtimalle etkisiz olacaktır. Bir deprem bir şehri geliştirmez, ona yıkım getirir. (B. G. Ranganathan, Origins?, Pennsylvania: The Banner Of Truth Trust, 1988)*

Nitekim bugüne kadar hiçbir yararlı, yani genetik bilgiyi geliştiren mutasyon örneği gözlemlenmedi. Tüm mutasyonların zararlı olduğu görüldü. Anlaşıldı ki, evrim teorisinin "evrim mekanizması" olarak gösterdiği mutasyonlar, gerçekte canlıları sadece tahrip eden, sakat bırakan genetik olaylardır. (İnsanlarda mutasyonun en sık görülen etkisi de kanserdir.) Elbette tahrip edici bir mekanizma "evrim mekanizması" olamaz. Doğal seleksiyon ise, Darwin'in de kabul ettiği gibi, "tek başına hiçbir şey yapamaz." Bu gerçek bizlere doğada hiçbir "evrim mekanizması" olmadığını göstermektedir. Evrim mekanizması olmadığına göre de, evrim denen hayali süreç yaşanmış olamaz.

Fosil Kayıtları: Ara Formlardan Eser Yok

Evrim teorisinin iddia ettiği senaryonun yaşanmamış olduğunun en açık göstergesi ise fosil kayıtlarıdır.

Evrim teorisine göre bütün canlılar birbirlerinden türemişlerdir. Önceden var olan bir canlı türü, zamanla bir diğerine

dönüşmüş ve bütün türler bu şekilde ortaya çıkmışlardır. Teoriye göre bu dönüşüm yüz milyonlarca yıl süren uzun bir zaman dilimini kapsamış ve kademe kademe ilerlemiştir.

Bu durumda, iddia edilen uzun dönüşüm süreci içinde sayısız "ara türler"in oluşmuş ve yaşamış olmaları gerekir.

Örneğin geçmişte, balık özelliklerini taşımalarına rağmen, bir yandan da bazı sürüngen özellikleri kazanmış olan yarı balık-yarı sürüngen canlılar yaşamış olmalıdır. Ya da sürüngen özelliklerini taşırken, bir yandan da bazı kuş özellikleri kazanmış sürüngen-kuşlar ortaya çıkmış olmalıdır. Bunlar, bir geçiş sürecinde oldukları için de, sakat, eksik, kusurlu canlılar olmalıdır. Evrimciler geçmişte yaşamış olduklarına inandıkları bu teorik yaratıklara **"ara-geçiş formu"** adını verirler.

Eğer gerçekten bu tür canlılar geçmişte yaşamışlarsa bunların sayılarının ve çeşitlerinin milyonlarca hatta milyarlarca olması gerekir. Ve bu ucube canlıların kalıntılarına mutlaka fosil kayıtlarında rastlanması gerekir. Darwin, *Türlerin Kökeni*'nde bunu şöyle açıklamıştır:

> *Eğer teorim doğruysa, türleri birbirine bağlayan sayısız ara-geçiş çeşitleri mutlaka yaşamış olmalıdır... Bunların yaşamış olduklarının kanıtları da sadece fosil kalıntıları arasında bulunabilir. (Charles Darwin, The Origin of Species: A Facsimile of the First Edition, Harvard University Press, 1964, s. 179)*

Darwin'in Yıkılan Umutları

Ancak 19. yüzyılın ortasından bu yana dünyanın dört bir yanında hummalı fosil araştırmaları yapıldığı halde bu ara geçiş

formlarına rastlanamamıştır. Yapılan kazılarda ve araştırmalarda elde edilen bütün bulgular, evrimcilerin beklediklerinin aksine, canlıların yeryüzünde birdenbire, eksiksiz ve kusursuz bir biçimde ortaya çıktıklarını göstermiştir.

Ünlü İngiliz paleontolog (fosil bilimci) Derek W. Ager, bir evrimci olmasına karşın bu gerçeği şöyle itiraf eder:

Sorunumuz şudur: Fosil kayıtlarını detaylı olarak incelediğimizde, türler ya da sınıflar seviyesinde olsun, sürekli olarak aynı gerçekle karşılaşırız; kademeli evrimle gelişen değil, aniden yeryüzünde oluşan gruplar görürüz. (Derek A. Ager, "The Nature of the Fossil Record", Proceedings of the British Geological Association, c. 87, 1976, s. 133)

Yani fosil kayıtlarında, tüm canlı türleri, aralarında hiçbir geçiş formu olmadan eksiksiz biçimleriyle aniden ortaya çıkmaktadırlar. Bu, Darwin'in öngörülerinin tam aksidir. Dahası, bu canlı türlerinin yaratıldıklarını gösteren çok güçlü bir delildir. Çünkü bir canlı türünün, kendisinden evrimleştiği hiçbir atası olmadan, bir anda ve kusursuz olarak ortaya çıkmasının tek açıklaması, o türün yaratılmış olmasıdır. Bu gerçek, ünlü evrimci biyolog Douglas Futuyma tarafından da kabul edilir:

Yaratılış ve evrim, yaşayan canlıların kökeni hakkında yapılabilecek yegane iki açıklamadır. Canlılar dünya üzerinde ya tamamen mükemmel ve eksiksiz bir biçimde ortaya çıkmışlardır ya da böyle olmamıştır. Eğer böyle olmadıysa, bir değişim süreci sayesinde kendilerinden önce var olan bazı canlı türlerinden evrimleşerek meydana gelmiş olmalıdırlar. Ama eğer eksiksiz ve mükemmel bir biçimde ortaya çıkmışlarsa, o halde sonsuz güç sahibi bir akıl tarafından ya-

ratılmış olmaları gerekir. (Douglas J. Futuyma, Science on Trial, New York: Pantheon Books, 1983. s. 197)

Fosiller ise, canlıların yeryüzünde eksiksiz ve mükemmel bir biçimde ortaya çıktıklarını göstermektedir. Yani **"türlerin kökeni", Darwin'in sandığının aksine, evrim değil yaratılıştır.**

İnsanın Evrimi Masalı

Evrim teorisini savunanların en çok gündeme getirdikleri konu, insanın kökeni konusudur. Bu konudaki Darwinist iddia, bugün yaşayan modern insanın maymunsu birtakım yaratıklardan geldiğini varsayar. 4-5 milyon yıl önce başladığı varsayılan bu süreçte, modern insan ile ataları arasında bazı "ara form"ların yaşadığı iddia edilir. Gerçekte tümüyle hayali olan bu senaryoda dört temel "kategori" sayılır:

1- Australopithecus

2- Homo habilis

3- Homo erectus

4- Homo sapiens

Evrimciler, insanların sözde ilk maymunsu atalarına "güney maymunu" anlamına gelen "*Australopithecus*" ismini verirler. Bu canlılar gerçekte soyu tükenmiş bir maymun türünden başka bir şey değildir. Lord Solly Zuckerman ve Prof. Charles Oxnard gibi İngiltere ve ABD'den dünyaca ünlü iki anatomistin Australopithecus örnekleri üzerinde yaptıkları çok geniş kapsamlı çalışmalar, bu canlıların sadece soyu tükenmiş bir maymun türüne ait olduklarını ve insanlarla hiçbir benzerlik taşımadıklarını göstermiştir. *(Solly Zuckerman, Beyond The Ivory To-*

wer, New York: Toplinger Publications, 1970, s. 75-94; Charles E. Oxnard, "The Place of Australopithecines in Human Evolution: Grounds for Doubt", Nature, c. 258, s. 389)

Evrimciler insan evriminin bir sonraki safhasını da, "homo" yani insan olarak sınıflandırırlar. İddiaya göre homo serisindeki canlılar, Australopithecuslar'dan daha gelişmişlerdir. Evrimciler, bu farklı canlılara ait fosilleri ardı ardına dizerek hayali bir evrim şeması oluştururlar. Bu şema hayalidir, çünkü gerçekte bu farklı sınıfların arasında evrimsel bir ilişki olduğu asla ispatlanamamıştır. Evrim teorisinin 20. yüzyıldaki en önemli savunucularından biri olan Ernst Mayr, "Homo sapiens'e uzanan zincir gerçekte kayıptır" diyerek bunu kabul eder. *(J. Rennie, "Darwin's Current Bulldog: Ernst Mayr", Scientific American, Aralık 1992)*

Evrimciler "*Australopithecus > Homo habilis > Homo erectus > Homo sapiens*" sıralamasını yazarken, bu türlerin her birinin, bir sonrakinin atası olduğu izlenimini verirler. Oysa paleoantropologların son bulguları, *Australopithecus*, *Homo habilis* ve *Homo erectus*'un dünya'nın farklı bölgelerinde aynı dönemlerde yaşadıklarını göstermektedir. *(Alan Walker, Science, c. 207, 1980, s. 1103; A. J. Kelso, Physical Antropology, 1. baskı, New York: J. B. Lipincott Co., 1970, s. 221; M. D. Leakey, Olduvai Gorge, c. 3, Cambridge: Cambridge University Press, 1971, s. 272)*

Dahası Homo erectus sınıflamasına ait insanların bir bölümü çok modern zamanlara kadar yaşamışlar, Homo sapiens neandertalensis ve Homo sapiens sapiens (modern insan) ile aynı ortamda yan yana bulunmuşlardır. *(Time, Kasım 1996)*

Bu ise elbette bu sınıfların birbirlerinin ataları oldukları iddi-

asının geçersizliğini açıkça ortaya koymaktadır. Harvard Üniversitesi paleontologlarından Stephen Jay Gould, kendisi de bir evrimci olmasına karşın, Darwinist teorinin içine girdiği bu çıkmazı şöyle açıklar:

> *Eğer birbiri ile paralel bir biçimde yaşayan üç farklı hominid (insanımsı) çizgisi varsa, o halde bizim soy ağacımıza ne oldu? Açıktır ki, bunların biri diğerinden gelmiş olamaz. Dahası, biri diğeriyle karşılaştırıldığında evrimsel bir gelişme trendi göstermemektedirler. (S. J. Gould, Natural History, c. 85, 1976, s. 30)*

Kısacası, medyada ya da ders kitaplarında yer alan hayali birtakım "yarı maymun, yarı insan" canlıların çizimleriyle, yani sırf propaganda yoluyla ayakta tutulmaya çalışılan insanın evrimi senaryosu, hiçbir bilimsel temeli olmayan bir masaldan ibarettir.

Bu konuyu uzun yıllar inceleyen, özellikle Australopithecus fosilleri üzerinde 15 yıl araştırma yapan İngiltere'nin en ünlü ve saygın bilim adamlarından Lord Solly Zuckerman, bir evrimci olmasına rağmen, ortada maymunsu canlılardan insana uzanan gerçek bir soy ağacı olmadığı sonucuna varmıştır.

Zuckerman bir de ilginç bir "bilim skalası" yapmıştır. Bilimsel olarak kabul ettiği bilgi dallarından, bilim dışı olarak kabul ettiği bilgi dallarına kadar bir yelpaze oluşturmuştur. Zuckerman'ın bu tablosuna göre en "bilimsel" -yani somut verilere dayanan- bilgi dalları kimya ve fiziktir. Yelpazede bunlardan sonra biyoloji bilimleri, sonra da sosyal bilimler gelir. Yelpazenin en ucunda, yani en "bilim dışı" sayılan kısımda ise, Zuckerman'a göre, telepati, altıncı his gibi "duyum ötesi algılama" kavramları ve bir de "insanın evrimi" vardır! Zuckerman, yelpazenin bu ucu-

nu şöyle açıklar:

Objektif gerçekliğin alanından çıkıp da, biyolojik bilim olarak varsayılan bu alanlara -yani duyum ötesi algılamaya ve insanın fosil tarihinin yorumlanmasına- girdiğimizde, evrim teorisine inanan bir kimse için herşeyin mümkün olduğunu görürüz. Öyle ki teorilerine kesinlikle inanan bu kimselerin çelişkili bazı yargıları aynı anda kabul etmeleri bile mümkündür. (Solly Zuckerman, Beyond The Ivory Tower, New York: Toplinger Publications, 1970, s. 19)

İşte insanın evrimi masalı da, teorilerine körü körüne inanan birtakım insanların buldukları bazı fosilleri ön yargılı bir biçimde yorumlamalarından ibarettir.

Darwin Formülü!

Şimdiye kadar ele aldığımız tüm teknik delillerin yanında, isterseniz evrimcilerin nasıl saçma bir inanışa sahip olduklarını bir de çocukların bile anlayabileceği kadar açık bir örnekle özetleyelim.

Evrim teorisi canlılığın tesadüfen oluştuğunu iddia eder. Dolayısıyla bu iddiaya göre cansız ve şuursuz atomlar biraraya gelerek önce hücreyi oluşturmuşlardır ve sonrasında aynı atomlar bir şekilde diğer canlıları ve insanı meydana getirmişlerdir. Şimdi düşünelim; canlılığın yapıtaşı olan karbon, fosfor, azot, potasyum gibi elementleri biraraya getirdiğimizde bir yığın oluşur. Bu atom yığını, hangi işlemden geçirilirse geçirilsin, tek bir canlı oluşturamaz. İsterseniz bu konuda bir "deney" tasarlayalım ve evrimcilerin aslında savundukları, ama yüksek sesle dile getiremedikleri iddiayı onlar adına "Darwin Formülü" adıyla in-

celeyelim:

Evrimciler, çok sayıda büyük varilin içine canlılığın yapısında bulunan fosfor, azot, karbon, oksijen, demir, magnezyum gibi elementlerden bol miktarda koysunlar. Hatta normal şartlarda bulunmayan ancak bu karışımın içinde bulunmasını gerekli gördükleri malzemeleri de bu varillere eklesinler. Karışımların içine, istedikleri kadar amino asit, istedikleri kadar da (bir tekinin bile rastlantısal oluşma ihtimali 10^{-950} olan) protein doldursunlar. Bu karışımlara istedikleri oranda ısı ve nem versinler. Bunları istedikleri gelişmiş cihazlarla karıştırsınlar. Varillerin başına da dünyanın önde gelen bilim adamlarını koysunlar. Bu uzmanlar babadan oğula, kuşaktan kuşağa aktararak nöbetleşe milyarlarca, hatta trilyonlarca sene sürekli varillerin başında beklesinler. Bir canlının oluşması için hangi şartların var olması gerektiğine inanılıyorsa hepsini kullanmak serbest olsun. Ancak, ne yaparlarsa yapsınlar o varillerden kesinlikle bir canlı çıkartamazlar. Zürafaları, aslanları, arıları, kanaryaları, bülbülleri, papağanları, atları, yunusları, gülleri, orkideleri, zambakları, karanfilleri, muzları, portakalları, elmaları, hurmaları, domatesleri, kavunları, karpuzları, incirleri, zeytinleri, üzümleri, şeftalileri, tavus kuşlarını, sülünleri, renk renk kelebekleri ve bunlar gibi milyonlarca canlı türünden hiçbirini oluşturamazlar. Değil burada birkaçını saydığımız bu canlı varlıkları, bunların tek bir hücresini bile elde edemezler.

Kısacası, bilinçsiz **atomlar biraraya gelerek hücreyi oluşturamazlar**. Sonra yeni bir karar vererek bir hücreyi ikiye bölüp, sonra art arda başka kararlar alıp, elektron mikroskobunu bulan, sonra kendi hücre yapısını bu mikroskop altında

izleyen profesörleri oluşturamazlar. **Madde, ancak Allah'ın üstün yaratmasıyla hayat bulur.** Bunun aksini iddia eden evrim teorisi ise, akla tamamen aykırı bir safsatadır. Evrimcilerin ortaya attığı iddialar üzerinde biraz bile düşünmek, üstteki örnekte olduğu gibi, bu gerçeği açıkça gösterir.

Göz ve Kulaktaki Teknoloji

Evrim teorisinin kesinlikle açıklama getiremeyeceği bir diğer konu ise göz ve kulaktaki üstün algılama kalitesidir.

Gözle ilgili konuya geçmeden önce "Nasıl görürüz?" sorusuna kısaca cevap verelim. Bir cisimden gelen ışınlar, gözde retinaya ters olarak düşer. Bu ışınlar, buradaki hücreler tarafından elektrik sinyallerine dönüştürülür ve beynin arka kısmındaki görme merkezi denilen küçücük bir noktaya ulaşır. Bu elektrik sinyalleri bir dizi işlemden sonra beyindeki bu merkezde görüntü olarak algılanır. Bu bilgiden sonra şimdi düşünelim:

Beyin ışığa kapalıdır. Yani beynin içi kapkaranlıktır, ışık beynin bulunduğu yere kadar giremez. Görüntü merkezi denilen yer kapkaranlık, ışığın asla ulaşmadığı, belki de hiç karşılaşmadığınız kadar karanlık bir yerdir. Ancak siz bu zifiri karanlıkta ışıklı, pırıl pırıl bir dünyayı seyretmektesiniz.

Üstelik bu o kadar net ve kaliteli bir görüntüdür ki 21. yüzyıl teknolojisi bile her türlü imkana rağmen bu netliği sağlayamamıştır. Örneğin şu anda okuduğunuz kitaba, kitabı tutan ellerinize bakın, sonra başınızı kaldırın ve çevrenize bakın.

Şu anda gördüğünüz netlik ve kalitedeki bu görüntüyü başka bir yerde gördünüz mü? Bu kadar net bir görüntüyü size dünyanın bir numaralı televizyon şirketinin ürettiği en gelişmiş

televizyon ekranı dahi veremez. 100 yıldır binlerce mühendis bu netliğe ulaşmaya çalışmaktadır. Bunun için fabrikalar, dev tesisler kurulmakta, araştırmalar yapılmakta, planlar ve tasarımlar geliştirilmektedir. Yine bir TV ekranına bakın, bir de şu anda elinizde tuttuğunuz bu kitaba. Arada büyük bir netlik ve kalite farkı olduğunu göreceksiniz. Üstelik, TV ekranı size iki boyutlu bir görüntü gösterir, oysa siz üç boyutlu, derinlikli bir perspektifi izlemektesiniz.

Uzun yıllardır on binlerce mühendis üç boyutlu TV yapmaya, gözün görme kalitesine ulaşmaya çalışmaktadırlar. Evet, üç boyutlu bir televizyon sistemi yapabildiler ama onu da gözlük takmadan üç boyutlu görmek mümkün değil, kaldı ki bu suni bir üç boyuttur. Arka taraf daha bulanık, ön taraf ise kağıttan dekor gibi durur. Hiçbir zaman gözün gördüğü kadar net ve kaliteli bir görüntü oluşmaz. Kamerada da, televizyonda da mutlaka görüntü kaybı meydana gelir.

İşte evrimciler, bu kaliteli ve net görüntüyü oluşturan mekanizmanın tesadüfen oluştuğunu iddia etmektedirler. Şimdi biri size, odanızda duran televizyon tesadüfler sonucunda oluştu, atomlar biraraya geldi ve bu görüntü oluşturan aleti meydana getirdi dese ne düşünürsünüz? Binlerce kişinin biraraya gelip yapamadığını şuursuz atomlar nasıl yapsın?

Gözün gördüğünden daha ilkel olan bir görüntüyü oluşturan alet tesadüfen oluşamıyorsa, gözün ve gözün gördüğü görüntünün de tesadüfen oluşamayacağı çok açıktır. Aynı durum kulak için de geçerlidir. Dış kulak, çevredeki sesleri kulak kepçesi vasıtasıyla toplayıp orta kulağa iletir; orta kulak aldığı ses titreşimlerini güçlendirerek iç kulağa aktarır; iç kulak da bu titreşimleri elektrik sinyallerine dönüştürerek beyne gönderir. Aynen

görmede olduğu gibi duyma işlemi de beyindeki duyma merkezinde gerçekleşir.

Gözdeki durum kulak için de geçerlidir, yani beyin, ışık gibi sese de kapalıdır, ses geçirmez. Dolayısıyla dışarısı ne kadar gürültülü de olsa beynin içi tamamen sessizdir. Buna rağmen en net sesler beyinde algılanır. Ses geçirmeyen beyninizde bir orkestranın senfonilerini dinlersiniz, kalabalık bir ortamın tüm gürültüsünü duyarsınız. Ama o anda hassas bir cihazla beyninizin içindeki ses düzeyi ölçülse, burada keskin bir sessizliğin hakim olduğu görülecektir.

Net bir görüntü elde edebilmek ümidiyle teknoloji nasıl kullanılıyorsa, ses için de aynı çabalar onlarca yıldır sürdürülmektedir. Ses kayıt cihazları, müzik setleri, birçok elektronik alet, sesi algılayan müzik sistemleri bu çalışmalardan bazılarıdır. Ancak, tüm teknolojiye, bu teknolojide çalışan binlerce mühendise ve uzmana rağmen kulağın oluşturduğu netlik ve kalitede bir sese ulaşılamamıştır. En büyük müzik sistemi şirketinin ürettiği en kaliteli müzik setini düşünün. Sesi kaydettiğinde mutlaka sesin bir kısmı kaybolur veya az da olsa mutlaka parazit oluşur veya müzik setini açtığınızda daha müzik başlamadan bir cızırtı mutlaka duyarsınız. Ancak insan vücudundaki teknolojinin ürünü olan sesler son derece net ve kusursuzdur. Bir insan kulağı, hiçbir zaman müzik setinde olduğu gibi cızırtılı veya parazitli algılamaz; ses ne ise tam ve net bir biçimde onu algılar. Bu durum, insan yaratıldığı günden bu yana böyledir.

Şimdiye kadar insanoğlunun yaptığı hiçbir görüntü ve ses cihazı, göz ve kulak kadar hassas ve başarılı birer algılayıcı olamamıştır.

Ancak görme ve işitme olayında, tüm bunların ötesinde, çok

büyük bir gerçek daha vardır.

Beynin İçinde Gören ve Duyan Şuur Kime Aittir?

Beynin içinde, ışıl ışıl renkli bir dünyayı seyreden, senfonileri, kuşların cıvıltılarını dinleyen, gülü koklayan kimdir?

İnsanın gözlerinden, kulaklarından, burnundan gelen uyarılar, elektrik sinyali olarak beyne gider. Biyoloji, fizyoloji veya biyokimya kitaplarında bu görüntünün beyinde nasıl oluştuğuna dair birçok detay okursunuz. Ancak, bu konu hakkındaki en önemli gerçeğe hiçbir yerde rastlayamazsınız: Beyinde, bu elektrik sinyallerini görüntü, ses, koku ve his olarak algılayan kimdir? Beynin içinde göze, kulağa, burna ihtiyaç duymadan tüm bunları algılayan bir şuur bulunmaktadır. Bu şuur kime aittir?

Elbette bu şuur beyni oluşturan sinirler, yağ tabakası ve sinir hücrelerine ait değildir. İşte bu yüzden, herşeyin maddeden ibaret olduğunu zanneden Darwinist-materyalistler bu sorulara hiçbir cevap verememektedirler. Çünkü bu şuur, Allah'ın yaratmış olduğu ruhtur. Ruh, görüntüyü seyretmek için göze, sesi duymak için kulağa ihtiyaç duymaz. Bunların da ötesinde düşünmek için beyne ihtiyaç duymaz.

Bu açık ve ilmi gerçeği okuyan her insanın, beynin içindeki birkaç santimetreküplük, kapkaranlık mekana tüm kainatı üç boyutlu, renkli, gölgeli ve ışıklı olarak sığdıran Yüce Allah'ı düşünüp, O'ndan korkup, O'na sığınması gerekir.

Materyalist Bir İnanç

Buraya kadar incelediklerimiz, evrim teorisinin bilimsel bul-

gularla açıkça çelişen bir iddia olduğunu göstermektedir. Teorinin hayatın kökeni hakkındaki iddiası bilime aykırıdır, öne sürdüğü evrim mekanizmalarının hiçbir evrimleştirici etkisi yoktur ve fosiller teorinin gerektirdiği ara formların yaşamadıklarını göstermektedir. Bu durumda, elbette, evrim teorisinin bilime aykırı bir düşünce olarak bir kenara atılması gerekir. Nitekim tarih boyunca dünya merkezli evren modeli gibi pek çok düşünce, bilimin gündeminden çıkarılmıştır. Ama evrim teorisi ısrarla bilimin gündeminde tutulmaktadır. Hatta bazı insanlar teorinin eleştirilmesini "bilime saldırı" olarak göstermeye bile çalışmaktadırlar. Peki neden?..

Bu durumun nedeni, evrim teorisinin bazı çevreler için, kendisinden asla vazgeçilemeyecek dogmatik bir inanış oluşudur. Bu çevreler, materyalist felsefeye körü körüne bağlıdırlar ve Darwinizm'i de doğaya getirilebilecek yegane materyalist açıklama olduğu için benimsemektedirler.

Bazen bunu açıkça itiraf da ederler. Harvard Üniversitesi'nden ünlü bir genetikçi ve aynı zamanda önde gelen bir evrimci olan Richard Lewontin, "önce materyalist, sonra bilim adamı" olduğunu şöyle itiraf etmektedir:

> *Bizim materyalizme bir inancımız var, 'a priori' (önceden kabul edilmiş, doğru varsayılmış) bir inanç bu. Bizi dünyaya materyalist bir açıklama getirmeye zorlayan şey, bilimin yöntemleri ve kuralları değil. Aksine, materyalizme olan 'a priori' bağlılığımız nedeniyle, dünyaya materyalist bir açıklama getiren araştırma yöntemlerini ve kavramları kurguluyoruz. Materyalizm mutlak doğru olduğuna göre de, İlahi bir açıklamanın sahneye girmesine izin veremeyiz. (Richard Lewontin, "The Demon-Haunted World", The New York*

Review of Books, 9 Ocak 1997, s. 28)

Bu sözler, Darwinizm'in, materyalist felsefeye bağlılık uğruna yaşatılan bir dogma olduğunun açık ifadeleridir. Bu dogma, maddeden başka hiçbir varlık olmadığını varsayar. Bu nedenle de cansız, bilinçsiz maddenin, hayatı yarattığına inanır. Milyonlarca farklı canlı türünün; örneğin kuşların, balıkların, zürafaların, kaplanların, böceklerin, ağaçların, çiçeklerin, balinaların ve insanların maddenin kendi içindeki etkileşimlerle, yani yağan yağmurla, çakan şimşekle, cansız maddenin içinden oluştuğunu kabul eder. Gerçekte ise bu, hem akla hem bilime aykırı bir kabuldür. Ama Darwinistler kendi deyimleriyle "İlahi bir açıklamanın sahneye girmemesi" için, bu kabulü savunmaya devam etmektedirler.

Canlıların kökenine materyalist bir ön yargı ile bakmayan insanlar ise, şu açık gerçeği göreceklerdir: Tüm canlılar, üstün bir güç, bilgi ve akla sahip olan bir Yaratıcının eseridirler. Yaratıcı, tüm evreni yoktan var eden, en kusursuz biçimde düzenleyen ve tüm canlıları yaratıp şekillendiren Allah'tır.

Evrim Teorisi Dünya Tarihinin En Etkili Büyüsüdür

Burada şunu da belirtmek gerekir ki, ön yargısız, hiçbir ideolojinin etkisi altında kalmadan, sadece aklını ve mantığını kullanan her insan, bilim ve medeniyetten uzak toplumların hurafelerini andıran evrim teorisinin inanılması imkansız bir iddia olduğunu kolaylıkla anlayacaktır.

Yukarıda da belirtildiği gibi, evrim teorisine inananlar, büyük bir varilin içine birçok atomu, molekülü, cansız maddeyi dolduran ve bunların karışımından zaman içinde düşünen, akleden,

buluşlar yapan profesörlerin, üniversite öğrencilerinin, Einstein, Hubble gibi bilim adamlarının, Frank Sinatra, Charlton Heston gibi sanatçıların, bunun yanı sıra ceylanların, limon ağaçlarının, karanfillerin çıkacağına inanmaktadırlar. Üstelik, bu saçma iddiaya inananlar bilim adamları, profesörler, kültürlü, eğitimli insanlardır. Bu nedenle evrim teorisi için "dünya tarihinin en büyük ve en etkili büyüsü" ifadesini kullanmak yerinde olacaktır. Çünkü, dünya tarihinde insanların bu derece aklını başından alan, akıl ve mantıkla düşünmelerine imkan tanımayan, gözlerinin önüne sanki bir perde çekip çok açık olan gerçekleri görmelerine engel olan bir başka inanç veya iddia daha yoktur. Bu, qAfrikalı bazı kabilelerin totemlere, Sebe halkının Güneş'e tapmasından, Hz. İbrahim'in kavminin elleri ile yaptıkları putlara, Hz. Musa'nın kavminin altından yaptıkları buzağıya tapmalarından çok daha vahim ve akıl almaz bir körlüktür. Gerçekte bu durum, Allah'ın Kuran'da işaret ettiği bir akılsızlıktır. Allah, bazı insanların anlayışlarının kapanacağını ve gerçekleri görmekten aciz duruma düşeceklerini birçok ayetinde bildirmektedir. Bu ayetlerden bazıları şöyledir:

> **Şüphesiz, inkar edenleri uyarsan da, uyarmasan da, onlar için fark etmez; inanmazlar. Allah, onların kalplerini ve kulaklarını mühürlemiştir; gözlerinin üzerinde perdeler vardır. Ve büyük azap onlaradır. (Bakara Suresi, 6-7)**
>
> **...Kalpleri vardır bununla kavrayıp-anlamazlar, gözleri vardır bununla görmezler, kulakları vardır bununla işitmezler. Bunlar hayvanlar gibidir, hatta daha aşağılıktırlar. İşte bunlar gafil olanlardır. (Araf Suresi, 179)**

Allah Hicr Suresi'nde ise, bu insanların mucizeler görseler bile inanmayacak kadar büyülendiklerini şöyle bildirmektedir:

Onların üzerlerine gökyüzünden bir kapı açsak, ordan yukarı yükselseler de, mutlaka: "Gözlerimiz döndürüldü, belki biz büyülenmiş bir topluluğuz" diyeceklerdir. (Hicr Suresi, 14-15)

Bu kadar geniş bir kitlenin üzerinde bu büyünün etkili olması, insanların gerçeklerden bu kadar uzak tutulmaları ve 150 yıldır bu büyünün bozulmaması ise, kelimelerle anlatılamayacak kadar hayret verici bir durumdur. Çünkü, bir veya birkaç insanın imkansız senaryolara, saçmalık ve mantıksızlıklarla dolu iddialara inanmaları anlaşılabilir. Ancak dünyanın dört bir yanındaki insanların, şuursuz ve cansız atomların ani bir kararla biraraya gelip; olağanüstü bir organizasyon, disiplin, akıl ve şuur gösterip kusursuz bir sistemle işleyen evreni, canlılık için uygun olan her türlü özelliğe sahip olan Dünya gezegenini ve sayısız kompleks sistemle donatılmış canlıları meydana getirdiğine inanmasının, **"büyü"**den başka bir açıklaması yoktur. Nitekim, Allah Kuran'da, inkarcı felsefenin savunucusu olan bazı kimselerin, yaptıkları büyülerle insanları etkilediklerini Hz. Musa ve Firavun arasında geçen bir olayla bizlere bildirmektedir. Hz. Musa, Firavun'a hak dini anlattığında, Firavun Hz. Musa'ya, kendi "bilgin büyücüleri" ile insanların toplandığı bir yerde karşılaşmasını söyler. Hz. Musa, büyücülerle karşılaştığında, büyücülere önce onların marifetlerini sergilemelerini emreder. Bu olayın anlatıldığı ayet şöyledir:

(Musa:) "Siz atın" dedi. (Asalarını) atıverince, insanların gözlerini büyüleyiverdiler, onları dehşe-

te düşürdüler ve (ortaya) büyük bir sihir getirmiş oldular. (Araf Suresi, 116)

Görüldüğü gibi Firavun'un büyücüleri yaptıkları "aldatmacalar"la -Hz. Musa ve ona inananlar dışında- insanların hepsini büyüleyebilmişlerdir. Ancak, onların attıklarına karşılık Hz. Musa'nın ortaya koyduğu delil, onların bu büyüsünü, Kuran'daki ifadeyle "uydurduklarını yutmuş" yani etkisiz kılmıştır:

Biz de Musa'ya: "Asanı fırlatıver" diye vahyettik. (O da fırlatıverince) bir de baktılar ki, o bütün uydurduklarını derleyip-toparlayıp yutuyor. Böylece hak yerini buldu, onların bütün yapmakta oldukları geçersiz kaldı. Orada yenilmiş oldular ve küçük düşmüşler olarak tersyüz çevrildiler. (Araf Suresi, 117-119)

Ayetlerde de bildirildiği gibi, daha önce insanları büyüleyerek etkileyen bu kişilerin yaptıklarının bir sahtekarlık olduğunun anlaşılması ile, söz konusu insanlar küçük düşmüşlerdir. Günümüzde de bir büyünün etkisiyle, bilimsellik kılıfı altında son derece saçma iddialara inanan ve bunları savunmaya hayatlarını adayanlar, eğer bu iddialardan vazgeçmezlerse gerçekler tam anlamıyla açığa çıktığında ve "büyü bozulduğunda" küçük duruma düşeceklerdir. Nitekim yaklaşık 60 yaşına kadar evrimi savunan ve ateist bir felsefeci olan, ancak daha sonra gerçekleri gören Malcolm Muggeridge evrim teorisinin yakın gelecekte düşeceği durumu şöyle açıklamaktadır:

Ben kendim, evrim teorisinin, özellikle uygulandığı alanlarda, geleceğin tarih kitaplarındaki en büyük espri malzemelerinden biri olacağına ikna oldum. *Ge-*

lecek kuşak, bu kadar çürük ve belirsiz bir hipotezin inanılmaz bir saflıkla kabul edilmesini hayretle karşılayacaktır. (Malcolm Muggeridge, The End of Christendom, Grand Rapids: Eerdmans, 1980, s.43)

Bu gelecek, uzakta değildir aksine çok yakın bir gelecekte insanlar "tesadüfler"in ilah olamayacaklarını anlayacaklar ve evrim teorisi dünya tarihinin en büyük aldatmacası ve en şiddetli büyüsü olarak tanımlanacaktır. Bu şiddetli büyü, büyük bir hızla dünyanın dört bir yanında insanların üzerinden kalkmaya başlamıştır. Artık evrim aldatmacasının sırrını öğrenen birçok insan, bu aldatmacaya nasıl kandığını hayret ve şaşkınlıkla düşünmektedir.

Dediler ki: "Sen Yücesin, bize öğrettiğinden başka bizim hiçbir bilgimiz yok. Gerçekten Sen, herşeyi bilen, hüküm ve hikmet sahibi olansın." (Bakara Suresi, 32)